

Torp
i
Bråttensby Socken



en inventering utförd av
medlemmar i studiecirkel
1978 - 1980

Register

Torpinventering	4
Nr 1: Tegel-Svantes	5
Nr 2: Torp vid Skaparekullen	7
Nr 3: Torpet Grönelund	8
Nr 4: Smosetorpet	11
Nr 5: Skåphult	13
Nr 6: Torp Hallins	16
Nr 7: Lägenheten Långåsen Boréns	18
Nr 8: Hastalyckan	19
Nr 9: Haga torpet	20
Nr 10: Hastatorpet	23
Nr 11: Annedal	26
Nr 12: Brusalund	28
Nr 13: Pettera Majes	29
Nr 14: Hagatorpet Geddegårdens soldattorp 1091	33
Nr 15: Liskaheden Geddegårdens soldattorp	36
Nr 16: Stenholmen	40
Nr 17: Brodda-Mågens	43
Nr 18: Sjögrens torp	44
Nr 19: Backstugan Frisegården	46
Nr 20: Lanzes Frisegården	47
Nr 21: Blåsarn's	48
Nr 22: Dyliden (Isakssons)	50
Nr 23: Broddhagen	54
Nr 24: Ljungås, kallades även Lanzatorpet	55
Nr 25: Hallbergs tidigare Bratthall	58
Nr 26: Skåpens vid mossen	61
Nr 27: Sandins	63
Nr 28: Syltatorpet Skattegården	65
Nr 29: Ivars Liskaheden	66
Nr 30: Örsholmen	68
Nr 31: Liskaheden Skattegårdens soldattorp	71
Nr 32: Brunnsbovad eller Högstorp 2	76
Nr 33: Anders Brodd torp	79
Nr 34: Gatan	81
Nr 35: Sofieberg	82
Nr 36: Gröna berget södra	84
Nr 37: Gröna berget norra	91
Nr 38: Haga Andersa	93
Nr 39: Blind-Emmas eller Sjöbacken	94
Nr 40: Skomakarn's Lillegården	96

Nr 41: Bäckabo	98
Nr 42: Olaus Jordbro	100
Nr 43: Brännemästarn's eller Sjötorpet	102
Nr 44: Örsholmen Backgårdens	105
Nr 45: Brännet	108
Nr 46: Brännet	113
Nr 47: Inga-Lenas	115
Nr 48: Brafa Brittass	117
Nr 49: Lise-Svantes	118
Nr 50: Holmslätt	119
Nr 51: Emil Sjöbergs	120
Nr 52: Syltatorpet	121
Nr 53: Måsabo	123
Nr 54: Noréns	124
Nr 55: Lunda-Gerdas	127
Nr 56: Hagalyckan Nordgården	130
Nr 57: Enebacken	131
Nr 58: Löckebacken	132
Nr 59: Kullen	134
Nr 60: Backa-Larsa gård	135
Nr 60b: Hästängen	137
Nr 61: Banvaktstuga Jordbro Bråttensby Säteri	138
Nr 62: Banvaktstuga Jordbro Backgården	141
Nr 63: Gamla skolan	144
Nr 64: Gamla kyrkplatsen Råarebacken	149
"Vall-Sven"	151
"Bulta-Lotta"	154

Förord 2020

Torpboken har kopierats, redigerats och bilder har lagts till av Kjell och Barbro Johansson. Sedan 1980 då torpboken publicerades har många torp bytt ägare. I denna presentation, daterad 2020, har nya ägaren angetts inom hakparentes. Fastighetsbeteckningar har också förändrats då gårdsnamnen i flera fall ersatts av Bråttensby och i vissa fall av annat sockennamn.

Den ursprungliga kartan har utelämnats eftersom den är otydlig, men torpen går att hitta via koordinater som finns på hemsidan brattensby.se under "Torpbok".

Torpinventering

Torpinventering är att ta reda på alla torp och småställen som funnits. På initiativ av hembygdsföreningen i Herrljunga startades Bråttensby studiecirkel i torpinventering hösten 1978. Syftet är att dokumentera torparnas och backstugesittarnas levnadsförhållanden. Vi har försökt att skildra var i vår socken dessa människor bott och i någon mån hur de levat, hur de under knappa förhållanden arbetat och strävat. Vi har all anledning att beundra deras strävsamma liv och meningen är att hedra och bevara deras minne med denna sammanställning. Uppgifter har skrivits av från husförhörlängder, ur kyrkoböcker samt från anteckningar om födde, vigde och döda. Vad beträffar soldaterna har uppgifter från krigsarkivet i Stockholm rekvirerats och granskats. Årtal är många gånger svårt att få rätt noterade och vi ber om överseende i de fall felaktigheter förekommer. Vi tackar alla som hjälpt oss med upplysningar, minnen och foton. Vi tackar även alla som gått med på våra torpvandringar, 1979 när vi "letade" torpplatser och 1980 när vi satte ut numrerade ekpålar på respektive torpplatser. För oss cirkeldeltagare blev dessa vandringar ett oförglömligt minne när många var med och mindes och berättade om gamla tider. I allt som sagts har en anda av kärlek till hembygden kunnat märkas. Till sist skall alla markägare ha tack för att de varit så tillmötesgående och visat intresse. Bråttensby i augusti 1980

Cirkeldeltagare

Gustav Andreasson Remmene, Elsa Aronsson Herrljunga, Georg Aronsson Herrljunga, Börje Aronsson Östergården, Bengt Classon Säteriet, Svea Johansson Östergården, Paul Johansson Östergården, Elof Johansson Remmene, Algot Johansson Stommen, Ingvar Valdemarsson Backgården, Helmer Svensson Lillegården, Karl-Erik Bengtsson Frisegården, Dan Johansson Östergården och Stig Hermansson Guntorp.

Dessutom har Arne Palmberg Remmene hjälpt oss med fotografierna, Britt-Marie Ferm Guntorp med skrivningen, Inger Svanström Borås har ritat förstasidan samt Stig och Märta Gustavsson Herrljunga gjorde inbindningen.

Nr 1: Tegel-Svantes

Belägen på fastighet:	Guntorp samfällighet [Gunntorp1:2 och 1:4]
Nuvarande ägare:	[Joakim Hermansson, Kjell och Barbro Johansson]
Bebyggelsens art:	Dagsverks torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1861
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Svante Bengtsson f 4/3 1831 i Herrljunga, Elin Andersdotter f 1827 i Herrljunga död 1903
När de sista boende flyttade:	Omkring 1910
När byggnaderna revs:	Omkring 1910
Vad som finns kvar:	En stenmur med häck och ett äppleträd intill landsvägen

Övriga upplysningar:



Tegel-Svantes torp låg mitt emot lerhålan. Torpet är från 1861, då familjen kom hit från Hol. Förutom Svante Bengtsson, som var född i Herrljunga 4/3 1831 var det hans första hustru Anna Andreasdotter. Hon var född i Lekåsa 8/5 1826 samt deras barn Clas Fredrik född 12/10 1857. Han blev militär och fick namnet Nord.

Alfred född 28/8 1860 var genom lysning trolovad med pigan Lotta Johansdotter från Bråttensby Nolgården år 1882. År 1886 var han bokförd som obefintlig. Sedan föddes här Alex 15/12 1862, död 1863 och dottern Carolina född 14/4 1864 6/1 död 1909 i Siene. År 1867 dog hustrun Anna.

År 1868 gifte Svante om sig med Anna Charlotta Nilsson f 15/10 1828 i Ljur. 1869 dog även hon 1870 gifte han sig en tredje gång, nu med Elin Andersdotter f 1/11 1827. Hon var från Herrljunga. Den 1/2 1871 föddes deras son Erik Svantesson. Han flyttade till Kullings Skövde 1890 och kom senare till Remmene. Han var känd som en skicklig dragspelare.

Sönerna Clas Fredrik och Alfred var senare bokförda som obefintliga. När dom dog på 1930-talet rapporterades dom ha vistats i Holstein i Tyskland. Svante kallades i husförhörlängd 1861-80 statardräng och arbetare, men blev så

småningom tegelmästare. Han hade dessutom torparjord, bl a mellan Ekeberget och Kullen, där han fick odla. Äganderätten till tegelbruket följde gårdsägarna, redan vid ägarskifte 1876 då Lars-Johan Andersson (Kerstin på Guntorps broder) köpte halva gården av sin far står angivet att i köpet ingick halva tegelbruket.

Vi har försökt att ta reda på vem som startade tegelbruket och hur länge det var i drift. Uppgifter därom är mycket knapphändiga. I en bygdeskildring av den kände bygdeforskaren Gustaf Evald står nämnt att bruket gjorde takpannor och tegelsten och vidare att blomstringstiden var i mitten av 1800-talet. Troligen var det Rutensköldarna som startade bruket. De bodde på Guntorp 1745-1836. Ett förpantningskontrakt skrivet på 42 år 1888 bevisar också att det var jordägarna som drev bruket. I detta kontrakt löste Andreas Olofsson och August Andreasson, som var dom sista som drev bruket, ut Anders-Petter Andersson (som ägde 1/2 mantal Guntorp) på nämnda tid. Teodor Åhman mindes när bruket var igång. Han kom ihåg “att älten drogs med vandring som när vi tröskade”.

Omkring sekelskiftet lades tillverkningen ned. Äldre personer har talat om att bästa leran började ta slut och att det var lång väg att hämta torv, som ugnen eldades med. Sanden transporterades från Bråttensby säteri. Dessutom hade ugnen spruckit och behövde bytas ut.

Tegel-Svante hade många järn i elden. Han gjorde träskor som han sålde. Han gjorde även raketer eller sk hoppetosser som han sålde bl a på bröllop. Tegel-Svante gick med en låda på magen och bjöd ut dom. På ett bröllop i Frisegården i början av 1900-talet var det en pojke som köpte en tossa tände den och kastade den i lådan så att flera brann av. Svante blev bränd och det blev stor uppståndelse.

Svante var även fiskare och jägare.

Den 24/5 1903 dog Elin och Svante var för tredje gången änkeman.

Svantes hus var klätt med tegel såväl på taket som på väggarna (utvändigt). Ladugård och källare låg på andra sidan vägen.

När Svante blev äldre bodde han hos Hasta-Lotta på Östergårdens soldattorp. Där fick han hjälpa till att hugga ved och annat som han orkade med. Som lön fick han mat och husrum och någon dosa snus. Lotta var sparsam och sade att det var sista dosan hon köpte åt honom och då gällde det att spara. Svante dog 16/2 1917.

Svantes hus såldes och flyttades till Albert i Östergården och blev lillstuga där. Alberts farbror Anders-Petter Nilsson bodde i stugan. Någon husgrund finns ej kvar. Allt har försvunnit för att bli åker. Vad som syns är en stenmur längs landsvägen. Bakom stenmuren och snöbärsbuskarna som växer där låg stugan.

Nr 2: Torp vid Skaparekullen

Belägen på fastighet:	Guntorp 1:2
Nuvarande ägare:	Stig Hermansson [Joakim Hermansson]
Bebyggelsens art:	Torp eller Husmansplats
Areal (ev):	
Uppfördes:	Slutet av 1600-talet
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	
När de sista boende flyttade:	Före 1768
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	Husgrund, ladugårdsgrund, jordvall och stenmurar
Övriga upplysningar:	Torpet var inritat på 1867 års karta över sätesgården Guntorp

Detta torp är ett av de äldsta torpen i socknen. Det låg på vänster sida om skogsvägen intill den sk Skaparekullen. Torpet var redan 1687 angivet på en geometrisk avritning på Sätessgården Guntorp. Där står antecknat: ”Är ett litet torp eler husmansplatz af ensijte lampbhagen upptaget.”

Vad torparen hette är ej känt. Husförhörlängder från den tiden är ej påträffade.

Husgrunden går att se liksom ladugårdsgrund och på ena sidan en jordvall och stenmurar.

Troligen var torpet obebott redan 1768, varifrån första husförhörlängderna är daterade.

Nr 3: Torpet Grönelund

Belägen på fastighet:	Guntorp 1:3
Nuvarande ägare:	Solveig Lundell
Bebyggelsens art:	Dagsverkstorp
Areal (ev):	
Uppfördes:	Omkring 1768
Storlek på byggnader:	Husgrund 7 X 4,9 m
De sista boende:	Katarina Karlsdotter. Hon flyttade från torp nr 4 år 1893
När de sista boende flyttade:	Dog 1922
När byggnaderna revs:	Omkr 1922
Vad som finns kvar:	Husgrund, ladugårdsgrund, äppleträd, krusbärsbuskar och acklejer. Brunnen är igenstenad.
Övriga upplysningar:	Hon kallades i dagligt tal "Smosa" eller "Smose-Katrina"



Detta torp var troligen bebyggt redan 1768, varifrån de första husförhörlängderna finns. Då var noterat torp vid Guntorp. Torparen hette Per Svens f 1723 och hustrun Ingrid Johansdotter f 1717.

1811-27 hette torparen Johan Andersson f 1795 och hustrun Lena f 1796. Deras son hette Anders och var född 1819.

Näste torpare hette Lars Bengtsson korn från Hol till Geddegården 1836 och flyttade till Guntorp 1849. Han var född i Herrljunga 1799. Hustrun Britta Andersdotter var född i Algutstorp 1806. Deras barn: Bengt (Bengt i Skåphult) f 25/10 1827, Gustaf f 1830, Johannes f 1835 och Christina f 1847, död 1849. Bengt var den siste torparen i Skåphult. Han dog 1911 och var då 84 år gammal.

År 1850 fick Lars Bengtsson flytta till Skåphult. Enl äldre personer var Lars och dåvarande ägaren på Guntorp Johannes Andersson inte vänner utan Lars fick välja mellan att flytta till Skåphult som låg långt från gården eller flytta från Guntorp. Det blev då Skåphult.

Näste torpare hette Johan Hall född i Siene 1830 och hustrun Katarina Eriksdotter f 1822. De hade en son Johan-August f 1856 och döttrarna Emma f 1858 och Matilda f 1861.

År 1870 kom så August Larsson Björklund f 12/5 1845 och hans hustru Sofia Andreasdotter, som var född i Hol den 11/11 1844. Deras barn: Frans Albin f 14/1 1871, Albertina Josefine f 15/3 1873, Karl-Oskar Emil f 1876 död 1879, Ivar Oskar f 28/7 1879 (han är far till Edith Björklund Vreta, Herrljunga).

På Björklunds tid hette torpet Grönelund, men i skifteshandlingarna 1876-80 står noterat Björklunds torp. Familjen Björklund flyttade till Fölene Nolgård den 24 okt 1882.

Efter dom blev "Smoses" måg August Andersson från Mururn torpare här. Han var född 26/7 1846 och f d järnvägsarbetare. Han kom till Guntorp som dräng 1873 och gifte sig med Sofia Pettersdotter f 14/11 1853. Deras barn: Oskar Emil f 3/7 1875 (flyttade till Lundby 1898), Tilda Emelia f 20/11 1879 (flyttade till Remmene 1896), Hjalmar Valentin f 6/10 1882 (flyttade till Eling 1897), Sofia Italia f 20/10 1885, Hil-dur Juliana f 25/12 1887.

År 1893 den 20/5 avled Sofia Pettersdotter. Bouppteckning efter henne är funnen hos Paul Augustsson, Guntorp. Den är skriven av Andreas Olofsson i Geddegården. Av den framgår att stugan ägdes av dödsboet liksom några få inventarier. Skulder fanns också upptagna. Bouppteckningen var underskriven av förutom Andreas Olofsson, Johan Johansson, Östergården (Arturs farfar).

Efter Sofias död flyttade "Smose-Katrina", som blivit änka 2 år tidigare dvs 1891, fram till detta torp. Mågen August Andersson flyttade 3 år senare (16/6 1896) till Rångedala. De två yngsta flickorna flyttade med honom, men Sofia Italia kom senare tillbaka till sin mormor. Hon var en tid piga hos August och Kristin på Guntorp och

senare även hos Albert och Mia i Östergården. Det har sagts att hon flyttade till Göteborg. Sofia Italia kom tillbaka till Bråttensby och var vid sin död 20/8 1906 anställd som piga i Geddegården. Nu blev “Smose-Katrina” ensam i stugan där hon bodde till något år före sin död.

En annan som också blev ensam var “Tegel-Svante”, som blivit änkeman för tredje gången i sitt liv. Det sägs att han var hos Katrina och friade på gamla dar, men han lär ha fått korgen och inte nog med det. Katrinas katt passade på att förorena i hans hatt, som han lagt ifrån sig på soffan. Så det frieriet gick det skitdåligt med.

Den 3/1 1922 dog Katrina. Den sista tiden bodde hon hos en släkting i Skaraborgs län. Det står antecknat “fattighjon från Guntorp dödsort Vara köping”. Hon begravdes på Bråttensby kyrkogård. Hon var den sista som bodde här.

Stugan, som låg så vackert i skogsglän-
tan, såldes till Malmen i Landa. Nu
finns endast husgrund 7x4.90 m samt
äppleträd, krusbärsbuskar och acklejer
kvar. Brunnen är igenstenad. Ladugårds-
grunden är också synlig.

Vi har en bild av Katrina med katten i
sitt knä tagen utanför denna stuga. Hon
bodde här från 1893.



Nr 4: Smosetorpet

Belägen på fastighet:	Guntorp 1:3
Nuvarande ägare:	Solveig Lundell
Bebyggelsens art:	Dagsverkstorp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1853
Storlek på byggnader:	Husgrund 6.20 x 4.5 m
De sista boende:	Katarina Karlsdotter och Petter Johansson (till sin död 1891)
När de sista boende flyttade:	1893
När byggnaderna revs:	Troligen 1893
Vad som finns kvar:	Husgrund och brunn
Övriga upplysningar:	Petter kallades “Smose-Petter” och Katarina “Smosa” eller “Smose-Katrina”



“Smose-Petter” Johansson var född i Siene 21/3 1818. Han kom till Guntorp som dräng 1851. Han gifte sig med Katarina Karlsdotter f 16/11 1832 i Bråttensby. Katarina var dotter till pigan Maja Svensdotter född i Lekåsa 14/10 1806.

Maja var piga på Guntorp på 1830- talet under G Adolf Rutenskölds tid. När Katarina föddes var modern 26 år. Vid dopet fick Katarina tillnamnet Karlsdotter. Hon upp-

gavs vara oå. Vidare stod antecknat att “fadern uppges vara betjänten Karl Åkerlind på Guntorp”. Maja Svensdotter med 1-årig dotter flyttade till Frisegården 1833 och kallades då nådehjon. Senare står antecknat “i brist på annan bostad nådehjon här och senare på socknen vid Frisegården piga Maja Svensdotter dottern Katarina Karlsdotter 11. 1861 står antecknat “Maja Svensdotter piga fattighjon och senare död 22/11 1870”.

När Petter och Katarina gifte sig i början på 1850-talet (ev 1853) har det omtalats att Petter på prästens fråga “Vill du hava denna Katarina” osv svarade “De e klart annars hade jag inte stått här”.

Petter blev dagsverkstorpä och tegelarbetare och bosatte sig längst bort mot Vitamossen. Där föddes 14/11 1853 dottern Sofia, som senare gifte sig med f d järnvägsarbetaren August Andersson född i Murum. År 1862 fick Petter och Katrina sin förste son Alfred och 1865 ännu en son Aron. Aron dog när han var 1 år gammal och Alfred dog när han var 13 år.

“Smose-Petter” dog 1891 (83 år gammal) medan Katarina levde till 1922 (hon blev alltså 90 år). Det sades om Katarina att hon var en god människa. Hjälp kunde hon ta emot men tigga eller beklaga sig gjorde hon aldrig.

Katarina var den sista som bodde här. Torpet var bebott till 1893, då Katarina flyttade till sin måg August Andersson som blivit änkling med flera minderåriga barn.

Husgrunden går att se 6.20x4.50 m och även brunnen finns kvar. Däremot kan man inte se någon ladugårdsgrund. Den är troligen bortkörd vid odling. Torpet var markerat på Guntorps skifteskarta 1876-80 och kallas “Smoses torp”.

Nr 5: Skåphult

Belägen på fastighet:	Guntorp 1:4
Nuvarande ägare:	Kjell och Barbro Johansson
Bebyggelsens art:	Dagsverkstorp
Areal (ev):	
Uppfördes:	Före 1768
Storlek på byggnader:	Husgrund 8x4,5 m
De sista boende:	Bengt Larsson och hustrun Anna-Stina Johansdotter
När de sista boende flyttade:	Bengt dog 1911 och Anna-Stina 1925 i Eggvena
När byggnaderna revs:	Troligen 1893
Vad som finns kvar:	Huset 1910 och ladugården 1942
Övriga upplysningar:	Johannes Andersson som var torpare här närmast före Bengt fick heta “Skåpen”. När Bengt kom dit kallade han torpet Nybygget, kanske för att undvika öknamn, men i vanligt tal blev det ändå Bengt i Skåphult

Torpet låg längst ut i väster intill Långåsen på Guntorps utmark. I husförhörlängder kan man se att torpet var bebott redan 1768.

Den förste kände torparen hette Erik Andersson f 1731. Hustrun hette Kerstin Jonsdotter och var född 1738. Deras barn: Anders f 1762, Jonas f 1767, Maria f 1761, Annicka f 1770, Anna f 1775 och Jonas f 1779. Yngste sonen blev senare soldat på Östergårdens soldattorp 1092 Hagatorpet och fick namnet Thor.

År 1793 hette torparen Carl Larsson f 1757. Hustrun hette Ingeborg Andersdotter och var född 1762. Deras barn: Lars f 1787 (gift med Marie Persdotter f 1792 från Geddegården, Brusalund. De hade 4 söner. Lars dog 2/12 1821, det står antecknat lhjälfrusen), Johannes f 1790 (han var dräng i Geddegården 1811-25. Han blev senare torpare vid Backgården och sedan i Dunbacken Algutstorp. Han dog 1853.), Anders f 12/1 1793 (gift första gången med Ingrid Andersdotter f 26/12 1792 i Frisegården död 1833, gift andra gången med Johanna Larsdotter f 15/1 1801 i Eggvena. Anders blev soldat för Skattegården och bodde på torp 1093 Örsholmen. Han fick namnet Brodd.), Stina f 1796 (död 26/11 1796), Kerstin f 1797, Andreas f 1798 (var torpare på Hagatorpet Olstorp och gift med Anna Jakobsdotter f 1799 i Hagö), Catarina f 1802, Bertil f 1805, Bengt f 1809 (gift med Kristina Svensdotter f 1812 i Bäna-torp).

År 1820 hette torparen Anders Lanz f 2/4 1778. Hustrun hette Annicka Svensdotter och var född 11/10 1771. De hade sonen Johannes f 24/7 1801 (han var farfar till

Martin Andreas son Lanz på Ljungås) och Sven f 1803 (var dräng på Guntorp. Han dog 1821, drunknade) och dottern Christina f 8/7 1817.

Näste torpare, nu på 1830-talet, var avskedade korpralen Jonas Thor född här i Skåphult 1779. Han var yngste sonen till torparen Erik Andersson och hans hustru Kerstin Jonsdotter. Efter att ha varit soldat för Östergården 1092 Hagatorpet fick han som pensionerad ta över fädernetorpet.

Hustrun Maria Andersdotter var född i Närke 1776. De hade barnen: Maria f 1797, Annicka f 1803, Elias f 1805, Christina f 1811 och Johannes f 10/7 1813. Jonas Thor dog 1838 och hustrun dog 1848.

Efter Thor blev sonen Johannes Jonsson torpare här. Han blev således tredje generationen torpare på Skåphult. Hans hustru hette Christina .Olofsdotter f 1813 i Hol. Deras barn: Anna-Stina f 1837, Johan f 1839, Anna-Stina f 1841, Anders Petter f 1842, Anna-Britta f 1845, Johanna f 1847, Clara f 1847 och Carl f 1852 31/5 sen soldat i Eggvena med namnet Hjälme.

Näste torpare här var Lars Bengtsson född 1799 i Herrljunga. Han hade tidigare torp framme vid Guntorp nr 3, vilket han flyttade från omkr 1850, pga en osämja med dåvarande ägaren till Guntorp Johannes Andersson. Lars hustru hette Britta Andersdotter född i Algutstorp 1806. Deras son Bengt f 25/10 1827 blev torpare här 1872. Gustaf f 3/5 1830 blev dräng på Guntorp. Han dog 1852. Johannes f 1835 flyttade till Bälinge 1855. Christina f 1847, död 1849.

År 1868 blev Johannes Andersson f 1824 i Bråttensby Nolgården torpare här. Han hade tidigare varit lantbrukare i Åby Stora Lunda. Hustrun var tidigare gift med Johannes broder Sven, som dog. Hon hette Johanna Nilsdotter f 1822 i Algutstorp. Deras barn: Anders-Petter f 1851 i Landa, Matilda f 1853, Anna-Stina f 1856, August f 1860 och yngst tvillingarna Sofia och Johan f 28/8 1864.

Sofia var gift med soldaten J Aug Lund Geddegården soldat 1091. Johannes fick här tillnamnet Skåpen som sedan följde honom livet ut.

År 1872 flyttade Johannes till Nordgårdens utmark och byggde upp torpet där, efter honom, brodern Andreas och brorsonen Herman Noren var brukare. där. Se nr 54.

Bengt Larsson f 25/10 1827 (son till Lars Bengtsson, som också brukat detta ställe) tog över 1872. Hans hustru Anna-Stina Johansdotter från Siene var född 1828. De gifte sig 1852 26/12.

Deras barn: Christina f 1/4 1853 (flyttade till USA 1887), Maja Stina f 4/11 1855 (var gift med soldaten Johan Andersson Hallin f 2/10 1854. De gifte sig 1875), Anna-Sofia f 27/9 1858. Matilda f 7/9 1861 (gift med Olaus Andersson f 6/12 1846. De gifte sig 1881. Även Matilda åkte till USA 1890), Aron f 1868 (bortflyttad 1884), Selma f 1/9 1868 (gift 1885 med f.d artilleristen August Andersson Hed från Fridlestad. Selma dog 1/2 1886), Ida Charlotta f 15/9 1872 (flyttade till Nordamerika 1887).

Bengt kallade torpet Nybygget. Han arbetade på tegelbruket vid Guntorp fram till det att bruket lades ner omkr år 1900.

Fr o m 1905 bodde här förutom Bengt och Anna-Stina dottern Maja-Stinas och Johan Hallins son soldaten Oskar Lindgren f 1880 och hans hustru Gerda Andersdotter f 1879 samt barnen Hilma Viktoria f 1901, Alfhild Maria f 1903 och Johan Hjalmar Holger f 1906.

Bengt dog 1911 och Anna-Stina 1925. De blev 84 resp 97 år. Sista tiden bodde dom hos sin dotter och måg i Eggvena. Huset såldes och flyttades till skomakare Alfred Karlsson vid Lillegårdens utmark. Ladugården revs av markägaren Artur Johansson Guntorp i början av 1940-talet. Husgrunden 8x4.30 m syns tydligt. Åkrarna är skogbevuxna. En oxel intill husgrunden finns kvar.

Nr 6: Torp Hallins

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Östergården 3:6
Nuvarande ägare:	Kurt Bengtsson [Lars Bengtsson]
Bebyggelsens art:	Dagsverkstorp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1877
Storlek på byggnader:	Husgrund 8,4x4,1 m
De sista boende:	Johan Hallin och hustrun Maja~Stina Bengtsdotter och deras barn
När de sista boende flyttade:	1884
När byggnaderna revs:	Troligen 1884
Vad som finns kvar:	Husgrund och ladugårdsgrund
Övriga upplysningar:	

Torpet ligger på Östergårdens utmark nuvarande ägare Kurt Bengtsson. Torpet låg vid södra sidan om Långåsen.

Här bodde åren 1877-84 soldaten för rote nr 1084 Eggvena Östergård Johan Andersson Hallin f 2/10 1854 i Hyringa och hans hustru Maja-Stina Bengtsdotter som var född i Bråttensby 4/11 1855. Hon var dotter till torparen Bengt Larsson i Skåphult. Paret gifte sig 1875 och bodde sedan hos svärföräldrarna fram till 1877. Under den tiden byggde man upp torpet här.

Deras barn hette Karl-Johan f 15/9 1876, Oskar Edvin f 19/8 1880 och Hjalmar Ivar f 25/1 1884.

År 1884 flyttade familjen till Köparegården Eggvena. Den uppodlade jorden vid torpet blev så småningom skog-beväxt, Husgrunden 8.40 x 4.10 liksom ladugårdsgrunden kan man lätt hitta.



Soldat Hallin



Hallins stuga, som flyttades från Bråttensby till Eggvena Köparegården 1884



Hallins stuga i Eggvena Köparegården

Nr 7: Lägenheten Långåsen Boréns

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Östergården 3:7 [3:8]
Nuvarande ägare:	Bertil Sjögren [Anita Jansson]
Bebyggelsens art:	
Areal (ev):	
Uppfördes:	1891
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Hanna Sjöberg, Karl Sjöberg med familj
När de sista boende flyttade:	1936
När byggnaderna revs:	Omkring 1936
Vad som finns kvar:	
Övriga upplysningar:	

Ligger söder om Långåsen mitt emot Skåphult.

Hit kom 1891 från Olstorp i Algutstorp f d artilleristen och arbetaren Oskar Johansson Borén född i Jordbro Bråttensby 16/1 1868. Han gifte sig 1891 med Matilda Andreas-dotter f 15/3 1868 i Olstorp och de hade dottern Hildur född i Algutstorp den 3/5 1891.

Huset byggdes upp på marken som tidigare inköpts av August Bengtsson Östergården. Byggandet gick inte utan problem. Huset brann ner under uppförandet och man fick börja på nytt. Som timmer i väggarna användes delvis gamla slipers. Vägen dit var det även problem med, man fick inte åka över Stenholmen utan göra ny väg genom Östergårdens skog.

Här föddes söner Johan Arvid 10/5 1893 och Axel Leonard 11/5 1895. Samma år(1895) dog Borén.

Boréns broder Edvard Sjögren som blivit änkeman 1893 gifte om sig med Matilda. 1899 flyttade hela familjen till Sjögrenstorpet Geddegården. Hit flyttade nu Boréns och Sjögrens mor änkan Maja-Stina Olofsdotter f 5/1 1837 i Rödene samt hennes dotter Hanna f 24/4 1878 gift med Emi1 Sjöberg Säteriet. Med dit flyttade även deras barn Anna f 17/7 1898 och Dagny f 7/6 1900 död 28/4 1905.

Emil Sjöberg bodde kvar vid Säteriet. Här föddes senare Karl August 1902 och Ernst Gottfrid 1905, Dagmar Viola f 19/6 1908 (flyttade till Fristad 1926), Elin f.19/5 1912 (flyttade till Göteborg 1931) och till sist Bertil f 11/10 1915 (flyttade till Borås 1940). Maja-Stina Olofsdotter dog 5/10 1918. Hanna Sjöberg dog 3/8 1936.

Karl Sjöberg med familj flyttade först till Åsen Remmene 1936 och sedan till Hastatorpet för att slutligen bosätta sig på Stenholmen.

Huset är rivet. På stället går att se husgrund. Platsen är igenvuxen av pilträd och buskar.

Nr 8: Hastalyckan

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Östergården 3:2
Nuvarande ägare:	Dan Johansson [Johnny Carlsson och Ingrid Johansson]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1859, ev tidigare
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Johannes Andersson Hast och hustrun Anna-Kristina
När de sista boende flyttade:	
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	
Övriga upplysningar:	Husgrunden är svår att se. En brutgrop [lin-bråtning] har hittats.

Torp Hastalyckan, Östergården

Torpet låg längst bort i Hastalyckan på Östergårdens utmark. Hit flyttade Johannes Andersson Hast f 25/3 1831 med sin familj. Hustrun Anna Kristina f 30/3 1824 i Alingsås och sonen Carl Alfred f 26/10 1857. Sedan föddes här Johan August f 6/8 1859, Carolina f 27/6 1861 drunknade i kvarndammen i Spruse Hill 1898, Rika f 30/5 1863, Svante f 7/9 1865 död 1869, Emma f 11/11 1867 död 1869.

Johannes var son till soldaten Anders Hast Hagatorpet, Östergårdens soldattorp nr 1092. Han var snickare och var med och byggde gamla skolan 1864-65 och även missionshuset. Hela familjen flyttade till torpet Stenholmen Geddegården 1869.

Pensionerade soldater med familjer har troligen bott här både före och efter Johannes Andersson. Husgrunden är svår att finna, men huset är utsatt på skifteskartan, så där går det att se var det låg. En brutgrop där man bråtat lin finns på platsen. Ytterligare ett hus har legat här.

Nr 9: Haga torpet

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Frisegården 1:2 och 1:3 [Fölene 5:9 och Lunda 1:3, stolpen på Fölene 5:9]
Nuvarande ägare:	Delvis låg torpet på Rune Ösths mark och delvis på Karl-Erik Bengtssons. [Hans-Erik och Eva Blidstam och Berit Barkestedt] Rote nr 1092
Bebyggelsens art:	Soldattorp
Areal (ev):	
Uppfördes:	Slutet av 1600-talet, senare ombyggt
Storlek på byggnader:	13x7 alnar (1 aln =60 cm)
De sista boende:	F d soldaten Anders Hast och hustru Maja-Stina Andersdotter
När de sista boende flyttade:	1872
När byggnaderna revs:	1872
Vad som finns kvar:	Hus och ladugårdsgrund
Övriga upplysningar:	

Hagatorpet, Östergårdens soldattorp

Detta var Östergårdens soldattorp före skiftet. Utrote var Frisegården. Torpet låg delvis på Ösths och delvis på Bengtssons mark. När roteindelningen på 1680-talet gjordes fick Lunda Östergården nr 1092. Detta nummer följde roten ända fram på 1900-talet.

Förste soldaten här var enligt generalsmönstringsrullor anställd 1681 och hette Olof Andersson, 1716 Anders Eriksson, 1721 Jon Gunnarsson Fris, han dog 1743 och ersattes med Frits Bryngelsson Fris. 1778 hette soldaten Carl Fris f 1750 och han ersattes 1802 med Jakob Brink som omkom vid reträtten från Färdinanshaf 16 april 1807. Då omkom 46 soldater ur Kullings kompani. Förutom Brink omkom Backgårdens soldat Bengt Braf och flera från grannsocknarna.

År 1808 anställdes soldat Nils Lindström f 1766. År 1811 anställdes Jonas Eriksson Thor. Han var född i Skåphult vid Guntorp 15/3 1779, där hans fader Erik Andersson var torpare. Thors hustru hetta Maria Andersdotter f 1776.

Deras barn: Maria f 1797, Annicka f 12/11 1803 (senare gift med Elias Andersson torp nr 11). Thors hade vidare en son Elias f 1805, en dotter Christina f 1311 död 1812 och yngst var Johannes f 10/7 1813.

Thor var med i strider i Frankrike och blev vid ett tillfälle tillfångatagen, men kom hem från fångenskapen. År 1813 fick Thor som nu blivit korpral avsked. Han hade tjänat med mycket beröm och utmärkt sig vid Wiöttberg-slaget. Hans rote var vakant men vid mönstring 29 maj samma år sökte han och blev återanställd. Han var sedan i

tjänst till 1827, då han avgick med pension. Han flyttade då till sitt födelsetorp Skåphult, där han och senare sonen Johannes blev torpare. Se nr 5.

Efter Thor blev år 1828 Anders Hast f 11/11 1804 i Hägrunga soldat här. Han var gift 2 gånger, först med Christina Persdotter f 7/6 1805 i Eggvena. Deras barn: Johannes f 25/3 1831 (utflyttade till Hol 1849 och kom senare till Östergården och Geddegården som torpare. Se nr 8 och 16.), Andreas f 9/10 1832 (flyttade till Geddegården 1851). År 1836 11/1 föddes tvillingarna Petter och Anders. Anders flyttade till Alingsås 1859. Ar 1861 kom han till Lund i Tumberg och blev soldat för rote 1079. Han fick där namnet Lundberg. Hans sonson Bengt Lundberg bodde vid K Skövde kyrka.

Vidare hade Anders Hast en dotter Maja-Stina f 10/4 1841, som var gift med Andreas Larsson från Eggvena och bodde på torp på Grönaberget. (Se nr 36.)

Gustaf f 3/5 1844, Andor f 21/9 1846 död 1857 och Johan f 8/2 1850. Johan var dräng hos sin broder Anders i Tumberg åren 1868- 69. År 1869 blev även han soldat, Han fick rote nr 1076 Saxtorp lilla och Stommen i Tumberg. Han fick namnet Seger. Hans släkt finns kvar på trakten bl a dottersonen Harald Andersson i Saxtorp.

År 1854 dog Anders Hast första fru. Han gifte om sig med Maja-Stina Andersdotter f i Algutstorp 29/3 1822. Deras barn: Aron f 20/6 1863, som var dräng i Degrabo åren 1880-84 och flyttade sedan till Bohuslän, och Hanna f 1/1 1868.

Av protokoll fört vid verkställd besiktning å soldattorpet nr 1092 Lunda Östergården år 1853 framgår att manhusets byggnadsår är okänt, täckt med halm och torv, bräd-fordrat, 13 aln långt, 7 aln brett och 2 aln högt. Utan anm. Ladugården: uppförd 1840 av skiften, täckt med halm, brädklädd, 18 aln lång, 8 aln bred och 3 1/2 aln hög bestående av loge, timrat fähus, 2 foderlador.

Anm. En ny ladudörr. Skiften å västra gafeln tätas. Hägnaderna 183 famnar repareras.

Soldaten och rotemästaren närvarande.

Av skifteshandlingar från 1858-70 framgår att Östergårdens soldattorp före skiftet innehaft följande ägor: Åker: Hastalyckan, grund sandjord, Tålyckan dito samt sand-mylla på sandbotten. Äng: Hastalyckan, stenbunden hårdvallsäng, Tålyckan stenbunden äng, Nolägen tuvig madvall, sank åbrant tuvig. Odlingsmark: Tåhagen mycket stenig backe.

S:a	åker	5.04	2.04.30	0.28.8
	äng	8.09	2.47.01	1. 14. 2
	odlingsmark	0.83	02.60	4.7
		13.96	4.53.91	2. 15. 7

Ytmåttan är i gamla mått: Refar, stänger och fot. Sista sammanställningen tunnland och sjeppland.

Vidare står antecknat att husen skall märkas och flyttas till nya soldattorpet. När husen flyttades dit och A.P. Hast blev soldat, flyttade troligen Anders Hast med fru till Hastalyckan (se nr 8). Hustrun Maja-Stina dog 1872 och Anders dog 1874. Torpet som låg på gränsen mellan de båda Frisegårdarna blev vid skiftet delat mellan dem. Husgrunden ligger på Ösths mark och ladugårdsgrunden på Bengtssons. De är lätta att hitta och var även utsatta å skifteskartan.

Nr 10: Hastatorpet

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Östergården 3:2, 3:5 och 3:7
Nuvarande ägare:	Samtliga markägare i Östergårdarna
Bebyggelsens art:	Soldattorp nr 1092 efter skiftet
Areal (ev):	
Uppfördes:	1872
Storlek på byggnader:	Husgrund 8,3 x 4,4 m
De sista boende:	Karl Sjöberg med familj
När de sista boende flyttade:	Omkring 1940
När byggnaderna revs:	Omkring 1940
Vad som finns kvar:	Hus- och ladugårdsgrund, fruktträd
Övriga upplysningar:	



Hastatorpet Östergårdens soldattorp efter skiftet

Östergårdens soldattorp nr 1092 efter skiftet. Vid skiftet bestämdes att Östergårdens soldattorp som tidigare låg vid Frisegården skulle flyttas hit.

Anders Petter Andersson Hast f 2/3 1840 blev förste soldaten här. Han var sedan 1861 gift med Annicka Andersdotter född i Bråttensby 7/12 1826. Barn: Hustruns son i tidigare äktenskap August Svensson f 20/6 1855 i Hol. Han emigrerade till Nordamerika 1881. Gemensamma barn: Sofia f 21/4 1861 i Hol och Kristina f 12/11 1863 i Bråttensby död 1869. Sofias dotter Emma föddes 8/5 1881. Emma gifte sig med "Sylt Johan" och bodde i Remmene. Soldathustrun Annicka dog 1893.

Sofia gifte sig 1884 med Karl Kämpe f 23/5 1857 i Falköping. De var skrivna här fr o m 1884 och här föddes deras barn Frans Leonard 25/10 1885 och Hildur Italia 15/3 1889 död 9/4 1889. Familjen flyttade till Örgryte i Göteborg 1890. I Göteborg föddes sonen Harry Kämpe 1895.

Sofia Hast Kämpe kom hem från Göteborg 24/4 1896 liksom barnen Emma och Harry. Samma år emigrerade Sofia och sonen Harry till Amerika. Emma flyttade till Kvinnestad detta år.

Anders Petter Hast var den siste soldaten på Östergårdens rote. Hur länge han var i tjänst har vi inte kunnat ta reda på. Den 30/12 1898 gifte han om sig med Lotta Johansdotter f 23/6 1852 i Ornunga. Hennes dotter Ellen f 4/3 1882 i Bråttensby flyttade också hit.

Så en beskrivning av torpet baserad på protokoll från besiktning av soldattorpet år 1886 och 1889:

“Manhuset byggt 1872 täckt med tegel 28,5 fot långt, 16 fot brett och 8,5 fot högt. Östra gaveln ombrädfodras och rödmålas samt södra långväggen repareras. Skorstenen repareras. 1 tegelpanna pålägges taket. Ladugård 36 fot lång, 18 fot bred och 7 fot hög byggd 1871. Brunn och hägnader ingen anm. Endast soldaten närvarande.”

Hasts arrenderade senare torpet. År 1905 dog f d soldaten A P Hast. Han blev 65 år. Sofias son Harry Kämpe kom från USA och bodde sedan i Göteborg där han var taxi-chaufför.

Tegel-Svante Bengtsson från Guntorp bodde här på äldre da’r. Han fick hjälpa Lotta och Ellen med vedhuggning och enklare sysslor och för det fick han mat, husrum och snus. Lotta var försiktig med snuspengarna och sa att “detta är den siste dosen han får”.

1092 LUNDA, Östergården

Oluf Andersson 1681 - 1701.02.13. Erhöll demission.

Anders Torkelsson 1701 - 1719.10.15. En av de få som kom hem från Reval. Begärde avsked och fältskären fann att han efter pesten i Reval hade haft allehanda bräckligheter. Ansågs därför oduglig.

Jon Gunnarsson Fris 1721 - 1743.08.27. Född 1701 i Västergötland. Gift. Död 27/8 1743.

Erik Bryngelsson Fris 1743.11.17 - 1744.01.28. Död 28/1 1744.

Per Jonsson Fris 1747.06.10 - 1758.06.11. Född 1725 i Västergötland. Död i Pomern.

Sven Fris 1759.04.30 - 1763.02.05.

Carl Svensson Fris 1772.06.30 - 1802.07.01. Född 1752 i Västergötland. Gift. Längd 168 cm. Fick avsked med underhåll. Hade varit med i Finland och blivit sjuk i Ekenäs 1789.

Jacob Brink 1803.12.07 - 1807.04.16. Född 1776 i Västergötland. Gift. Längd 181 cm. Fången av fransmännen vid Ferdinandshof 16/4 1807. Vidare öden okända.

Nils Lundin 1808.03.21 - 1809.11.25. Född 1786 i Dalsland. Ogift. Längd 167 cm. Fick avsked. Var svag och oduglig till krigstjänst.

Johannes Eriksson Thor 1810.06.28 - 1829.12.09. Född 1779 i Västergötland. Gift. Längd 186 cm. Flyttades hit från nummer 1077 Tumberg efter hemkomsten från fångenskapen hos fransmännen. Begärde och fick avsked med underhåll. Hade varit med under 1806, 07, 08, 09 och 1814 års fälttåg.

Anders Andersson Hast 1831.02.12 - 1862.07.01. Född 11/11 1804 i Algustorp. Gift. Längd 171 cm. Begärde och fick avsked med underhåll. Tjänat utmärkt väl.

Anders Peter Andersson Hast 1862.10.23 - 1895.05.20. Född 2/3 1840 i Siene. Gift. Längd 171 cm.

Indragen till statsverket 20/5 1895.

Nr 11: Annedal

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Östergården 3:5
Nuvarande ägare:	Börje Aronsson
Bebyggelsens art:	Dagsverkstorp senare arrende
Areal (ev):	
Uppfördes:	1825
Storlek på byggnader:	Husgrund 8,3 x 4,4 m
De sista boende:	Johannes Jonsson med familj flyttade till Bälinge 1864. Sedan bodde Bengt Larsson med familj här innan han flyttade till Skåpult.
När de sista boende flyttade:	1872
När byggnaderna revs:	Troligen 1872
Vad som finns kvar:	Delar av husgrunden samt brunnen
Övriga upplysningar:	

Ligger mellan Hastatorpet och Stenholmen på vänster sida om vägen när man går mot Stenholmen.

Torpet är från 1825. Torparen då hette Elias Andersson och var född i Tumberg 4/1 1803. Hans hustru hette Annicka Jonsdotter f 12/11 1803 på Hagatorpet, Östergården hon var dotter till korpralen Jonas Thor. Deras barn: Anna Maja f 1825, Christina f 10/6 1828.

År 1830 dog Elias endast 25 år gammal.

Annicka gifte om sig med Johannes Jonsson f 4/1 1810. Han var son till soldaten Jonas Brodd, Skattegårdens soldattorp Örsholmen. Deras barn: Andreas f 28/7 1832 (utflyttade till Hol 1854), Anna-Stina f 24/10 1834 (flyttade till Tostorp 1860), Johanna f 20/5 1837 (till Frisegården 1855), Inga-Stina f 8/11 1839 (till Hägrunga 1858), Anders-Petter f 27/2 1844 (till Hol 1860), Catarina f 11/8 1846.

Annickas dotter i första äktenskapet, Christina, gifte sig 1854 med Johannes Andreasson “Brodda-mågen” som han sedan fick heta. Övriga familjen flyttade till Bälinge 1864. Sedan bodde Bengt Larsson med familj här ett tag innan han flyttade till Skåphult.

Det finns olika uppgifter om vart torpet hörde. Före skiftet hörde det först till Frisegården och sedan Geddegården. Detta berodde kanske på att det en tid var samma brukare på gårdslotterna. Efter skiftet, när Johannes Jonsson flyttat, kom marken där torpet låg att höra till Östergården (Hagen). Nu kallades torpet Annedal.

Soldaten Anders Petter Hast Östergården 1092, som blivit knekt på det nya soldattorpet som gränsade intill här skrev ett kontrakt med markägarna här 26 febr 1874 med följande lydelse:

“Undertecknad hemmansägaren i Lunda Östergården 1/8 mt uplåter och försäljer ett torphemman beläget på mitt av lantmätaren tilldelade utmarkskifte, vilket är inhägnat och uppodlat till den största delen jemte all den min oodlade utmark, som stöter norr utifrån torplägenheten så kallade Annedal till min soldat A P Hast och hans hustru Annicka Andersdotter vid Lunda Östergård.

På 49 års tid räknat för en oss emellan överenskommen köpesumma stor 433 Rdr 33 öre Rm som är tillfullo betalt. När ovanstående 49 år äro förlupna förbinder sig säljaren eller dess innehavare av nämnda hemman lemna lika lydande handlingar på då återkommande 49 års tid till dåvarande torpegare emot 25 Rdr Riksmünt som skall betalas vid då blivande kontrakts upprättande. Torpegaren skall utgöra 6 dagsvärken om året till säljaren med kost på stället. Såsom skatt betalas årligen 10 öre till säljaren. Jordägaren förbinder sig till torpägaren utgöra en plöjedag om året då det påfordras. Om köparen eller dess rättsinnehavare önskar sälja hemmanet skall han detsamma hembjuda till säljaren.

Med ofanstående kontrakt förklarar vi oss till alla delar nöjda som skedde i tillkallade vittnens närvaro i Lunda Östergård den 23 febr 1874.

Johannes Svensson	Inga Andersdotter säljare
A P Hast	Annicka Andersdotter köpare
Vittnen: Petter Johansson Lunda Österg, Anders Andersson Bråttensby Nohlg”	

Många kontrakt har skrivits mellan ägare och torpare, vi kan inte återge alla, men som ett exempel hur det gick till har detta skrivits av. Marken där torpet låg är nu skogbevuxen, men fåror efter plog går att se. Brunnen finns kvar liksom en del av husgrunden.

Stället är utsatt på skifteskartan.

Nr 12: Brusalund

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Östergården 3:6
Nuvarande ägare:	Kurt Bengtsson [Lars Bengtsson]
Bebyggelsens art:	Torp under Geddegården före skiftet
Areal (ev):	
Uppfördes:	Troligen 1820-21
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Per Eriksson och döttrarna Marie och Catarina Persdotter
När de sista boende flyttade:	Dog 1872
När byggnaderna revs:	Troligen 1872
Vad som finns kvar:	Äppleträd och stenrös
Övriga upplysningar:	Per kallades “Bruse” efter torpnamnet

Torpet ligger på Östergårdens mark, men hörde före skiftet på 1860-talet till Geddegården.

Torpet byggdes upp 1820 av Per Eriksson född i Geddegården 1760. Han var son till brukaren av Geddegården Erik Olsson f 1725 och hans hustru Kerstin f 1736. Per var andre sonen i en syskonskara på 6 barn. Han blev så småningom brukare av 1/4 av gården, som han tog över efter sin far omkring 1790. En annan 1/4 del brukade brodern Bengt.

Pers hustru hette Britta f 1759. När Pers hustru dog överlät han gården till brukaren av Frisegården Petter Andersson. Per hade två döttrar. Den ena av dom, Marie f 1792, var gift med Lars Carlsson från Skåphult. Han dog (frös ihjäl) 2/12 1821, 34 år gammal, och lämnade då efter sig änka och 4 söner. Sönernas namn och ålder när deras far dog: Erik 8 år, Johannes 6 år, Anders 4 år (Isaks far, se torp nr 22) och Isak 1 år. Pers andra dotter hette Catarina f 1803. Hon var bl a piga på Guntorp på 1810-talet.

Per blev från 1820 torpare vid sin fädernegård. Här bodde även döttrarna och dotterbarnen. År 1827 hände en tragisk olycka. Yngsta barnbarnet Isak, som nu hunnit bli 7 år, hittades drunknad.

Per dog 1838 i en ålder av 78 år. Döttrarna bodde sedan ensamma på torpet eftersom pojkarna flyttade hemifrån.

Catarina dog 1857 och Marie 1872. Marie var den sista som bodde här.

Åke i Östergården hade hört talas om en man som bodde här som kallades Bruse. Det var väl Pers öknamn.

Husgrunden är undanröjd vid odling. Det enda som syns på platsen är äppleträd och ett stenrör i åkerkanten. Torpet finns utsatt på skifteskartan.

Nr 13: Pettera Majes

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Geddegården 2:2
Nuvarande ägare:	Sven Aronsson och Margareta Håkansson [Christer och Margareta Håkansson]
Bebyggelsens art:	Dagsverkstorp
Areal (ev):	
Uppfördes:	
Storlek på byggnader:	Husgrund 8,2 x 4,6 m
De sista boende:	Maja-Stina och hennes dotter Ellen
När de sista boende flyttade:	1917
När byggnaderna revs:	1917-20
Vad som finns kvar:	Husgrund, ladugårdsgrund och trädgård
Övriga upplysningar:	



Gammal källare vid Pettera Majes. Det finns grunder efter hus kvar och gamla stenmurar från den tiden då husen var bebodda.

Torpet ligger väster om Aronssons i Geddegården.

När Olof Svensson, Tåstorp år 1850 köpte Geddegårdarna flyttade en av de förra brukarna, Bengt Eriksson f 14/10 1770, till en backstuga vid Geddegården. Han var bror till Per Eriksson, Bruslund (se torp nr 12). Bengt var änking. Även hans gifta dotter Kristina f 26/1 1818 och hennes barn bodde här. Barnen hette: Anna-Stina f 31/1 1846, Inga f 4/3 1850 och Anders-Petter f 14/2 1852. Kristinas man Sven Andersson bodde på Tegalund i Fåglum, där han var dräng.

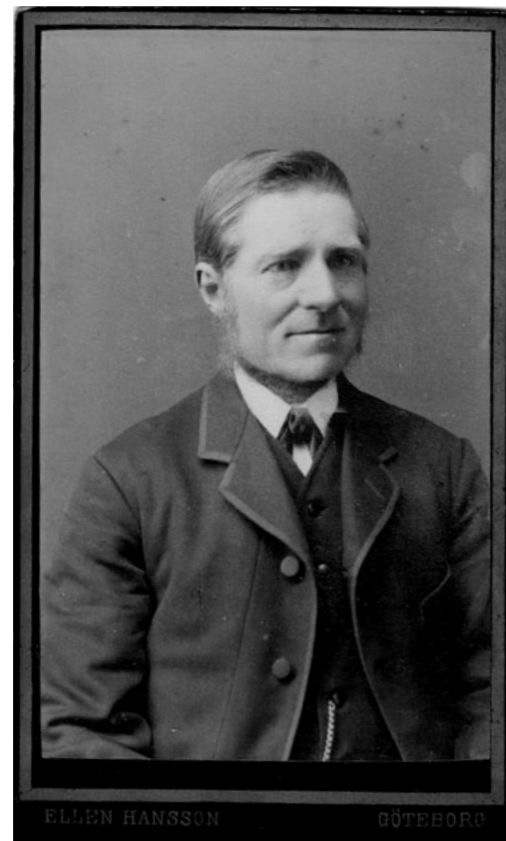
Bengt hade även en son Andreas f 24/2 1807. Han var torpare på Grönaberget åren 1848-63 (se torp nr 37). Bengt Eriksson dog den 4/12 1851. Barnbarnet Inga dog samma år. Kristina och barnen flyttade till Hol 1853.

Johannes Andersson Lanz född i Hoberg 24/7 1801 med familj bodde i en backstuga vid Geddegården på 1850-talet. Hans hustru hette Stina Andersdotter f 10/3 1803. Deras barn: Andreas f 12/4 1827 och Sven f 29/12 1833. Exakt var dessa backstugor låg är det ingen som vet. På skifteskartan fanns hus ut-satta här.

Den 30/10 1861 flyttade Johan-Petter Andersson hit från Södra Härene och blev torpare. Gårdsägare var nu Andreas och Samuel Olofsson från Tåstorp, S Härene. Johan-Petter var f 19/10 1823 i S Härene. Hustrun Lena Andersdotter var född i Tumberg 9/10 1815. Deras barn: Anna-Stina f 4/1 1847 i Härene, Johanna f 2/5 1849 död 15/2 1865, Maja-Stina f 26/12 1851, Johannes f 2/5 1854 (flyttade till Göteborg 1885). Han var skräddare och tog namnet Berdin. Han dog 12/6 1903, Alfred f 21/12 1858 (flyttade till Fässberg 1883).

Maja-Stinas dotter Ellen föddes här 22/1 1895. Lena dog 8/11 1883, (68 år). Dottern Anna-Stina dog 10/3 1901.

Johan-Petter var förutom torpare även snickare, ett yrke som säkert stod högt, i anseende vid skiftet och åren efter när så många hus skulle flyttas. Han dog 30/5 1905 (82 år).



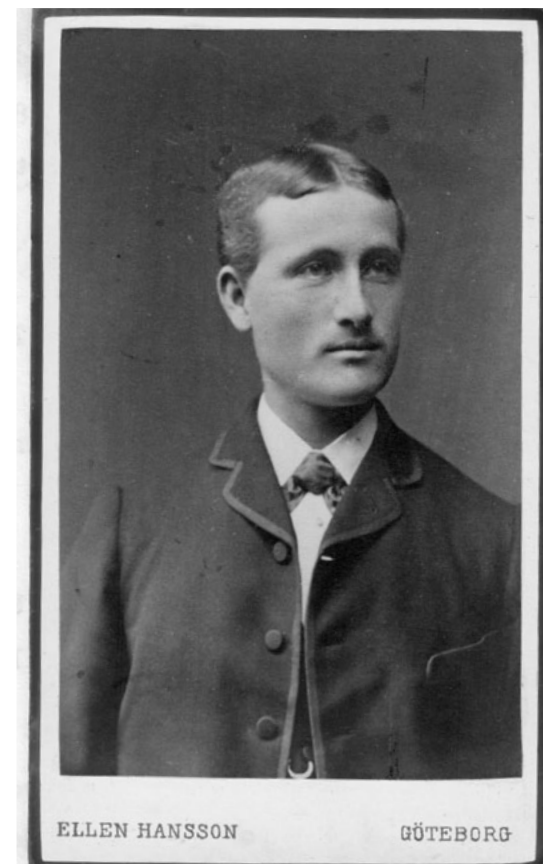
Johan Petter Andersson f 1823 19/10
d 1905 30/5



Anna-Stina, Petters dotter f 1847 4/1



Maja-Stina (Marie) Petters dotter f 1851
26/12 d 1917 1/8



Alfred Pettersson f 1858 21/12



Johannes Pettersson Berdin f 1854
2/5 d 1903 12/6



Kortet är taget i hemmet. Maja-Stina och hennes dotter Ellen

Nr 14: Hagatorpet Geddegårdens soldattorp 1091

Belägen på fastighet:

Nuvarande ägare:

Bebyggelsens art:

Areal (ev):

Uppfördes:

Storlek på byggnader:

De sista boende:

När de sista boende flyttade:

När byggnaderna revs:

Vad som finns kvar:

Övriga upplysningar:

Lunda rote, Frisegården 1:3

Karl-Erik Bengtsson [Berit och Lars Barkestedt]

Soldattorp före skiftet

1695, senare ombyggt

Husgrund 13 x 7 alnar (1 aln = 60 cm)

Soldat Gustav Bengtsson Blixt

1876

1876

Husgrund och ladugårdsgrund

Torpet låg på K-E Bengtssons mark Frisegården. Vid roteindeln-ingen på 1670-talet fick roten nr 1091. Roteindelningen var sedan densamma fram till 1900-talet då den upphörde. Utrote var Bråttensby Stom-
men.

Förste anställde soldaten här var år 1674 Sven Olofsson. År 1695 uppmanades rote-
hållarna att skaffa rusthåll.

Näste soldat hette Anders Olofsson. Han dog 1718 och blev ersatt av Sven Bryn-
gelsson Lundström. Tre år senare (1721) hette soldaten Orvar Lundström. Näste soldat hette Sven Larsson Lundström. Han dog 1758 och ersattes av Sven Jöns-
son Lundström, som i sin tur ersattes av Sven Andersson Lundström.



Sven Andersson Lundström var född 1738. Hans hustru hette Maria Andersdotter f 1740. Deras barn: Jonas f 1764, Karin f 1768, Anders f 1771 och Maria f 1780.

År 1789 hette soldaten Olof Bengtsson Blixt f 1764. Hans hustru hette Lena och var född 1763. Deras barn: Maja-Stina f 1788, Greta f 1793 (död 1811), Isak f 1794 (död 1804), Lars f 1797 (död 1801), Stina f 1799 (död 1811), Johanna f 1802, Cajsa f 1805. Dessutom bodde i soldattorpet en änka Kerstin med dottern Annicka och hennes son Jonas.

År 1812 hette soldaten Mattias Blixt f 8/1 1794. 1819 blev han ersatt av Isak Blixt f 25/10 1796. Hans hustru hette Maja Johansdotter f 23/2 1792. Barn: dotter Johanna f 11/9 1819 och son Anders f 27/1 1822. År 1824 fick Isak avsked. Familjen flyttade då till Sjötorpet Backgården.

Näste soldat anställdes 1825 och han hette Joh Johansson Blixt f 24/6 1802 i Hoberg. Hustrun Anna Eriksdotter var född 22/12 1790 i Algutstorp. Deras barn: Johannes f 1821, Christina f 18/12 1825 och Anders f 30/10 1830. Familjen kom hit från Tumberg Frisegård.

Härefter kom Anders Johansson Blixt. Han fick avsked 1849. Vid den tiden bodde i solattorpet tre kvinnliga fattighjon.

År 1849 kom så näste soldat hit. Han hette Gustav Bengtsson Blixt och var född vid Tåstorp 31/3 1828, Han kom hit från Fagrabo. Hans hustru Anna-Maria Larsdotter var född i Landa 29/10 1822, hon kom hit från Tåstorp 1849. Deras barn: Johannes f 16/3 1849, Sara f 3/1 1853 (död 1853), Sofia f 6/11 1854 (död 1857), Tilda f 18/1 1858. År 1861 avled hustrun.

År 1862 gifte Blixt om sig med Kristina Andersdotter f 1820 i Algutstorp. Deras son Johan August föddes 10/6 1864.

Barnen i första giftet: Johannes flyttade till Göteborg 1866 och Tilda flyttade till Siene 1875.

År 1875 avgick Gustav Blixt som soldat. Han var den 6:e och siste soldaten med namnet Blixt på denna rote. Han flyttade nu till Broddhagen Skattegården. Se nr 23.

Av protokoll fört vid verkställd besiktning å soldattorp år 1853 framgår “att manhusets byggnadsår är okänt, täckt med halm och torv, brädfodrat 13 aln långt, 7 aln brett och 2 aln högt.

Ladugården: täckt med halm 17 3/4 aln långt, 9 1/4 aln brett, 3 1/2 aln högt bestående af loge timrat fähus 2 foderlador jemte torvskul. Ny foring å fähuset ditsättes.

Hägnader 147 f = famnar. Soldaten och rotemästaren närvarande.”

Av skifteshandlingar från 1858-70 framgår att Geddegårdens soldattorp före skiftet innehavt följande ägor:

Åker: Vallarna lermylla grund jord

Björkåker sandbl lermylla

Tålyckan grund sandjord på lös botten

Äng: Vallarna tuvig åkerren, storemaden hårdvallsäng, sank gräs drag o s v

Tålyckan stenbunden äng

Odlingsmark: Storemaden stenig backe

Tålyckan: bergbunden backe

S:a	Åker	15.25	6.40.87	2.23.1
	Äng	12.54	4.70.10	2.07.7
	Odlingsmark	2.00	22.28	11.4
		29.79	11. 33. 25	5.10.2

Arealen är angiven i gamla ytmått. Första och andra raden: Refar, stänger och fot. Sista raden: Tunnland och skeppland.

Marken här hade vid skiftet tilldelats Frisegården.

Vidare står antecknat att husen skulle flyttas till nya soldattorpet vid Liskaheden.

Husgrunderna går att se och stämmer bra med markeringen på skifteskartan.

Marken här är numera betesvall. Tålyckan är skogbe-vuxen.

Nr 15: Liskaheden Geddegårdens soldattorp

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Skattegården 2:4 och del av 1:7 [Stolpen på Lunda 2:4]
Nuvarande ägare:	Th Åhmans dödsbo [Fredrik Åhman]
Bebyggelsens art:	Soldattorp efter skiftet
Areal (ev):	
Uppfördes:	1876
Storlek på byggnader:	7,80 x 4.80 m
De sista boende:	Soldat Johan August Lund, hustrun Sofia Johansson
När de sista boende flyttade:	1903
När byggnaderna revs:	1905
Vad som finns kvar:	Husgrund, brunn och fruktträd
Övriga upplysningar:	På stället fanns ytterligare ett hus och där bodde smeden Karl Georg Augustsson med familj. De flyttade till Landa 1903.

Torpet låg längst i sydväst mot Landas gräns söder om järnvägen. Torpet är utsatt på skifteskartan. Det har troligtvis funnits två hus här. Från 1848 fram till skiftet var det torp under Lillegården.

År 1848 flyttade torparen Andreas Jonsson född i Remmene 6/10 1809 hit från Herrljunga. Hustrun hette Maja Andersdotter och var född 24/12 1811. Deras barn: Inga-Lena f 1/2 1841 (död 1859), Johannes f 1846 (död 1849) och Kristina f 2/7 1832. Kristina var gift med Carl Andersson f 21/9 1827 i Remmene. Deras barn: Inga-Maj f 17/3 1858, Hilda f 31/7 1859 och Ida Sofia f 26/9 1862. Båda familjerna flyttade till Björke 1863.

År 1863 flyttade Carl Johansson f 29/6 1895 från Remmene och hans hustru Johanna Svensdotter f 31/1 1808 i Tarsled in här och blev torpare. De kom från Herrljunga och bodde här till 1871.

“Blinde Petter” Anders Petter Johansson f 27/11 1836 kom från torp vid Åby Stora och hit, Hallberg tror att Blinde Petter var född i Tumberg och att han bodde på ett torp mitt emellan Ivars och Lunds. Anders Petters hustru hette Anna Maria Jonsdotter och var född 4/4 1826 i Fåglum. Deras barn: Emma f 15/11 1858, Gustava f 29/7 1863, Ida Sofia f 9/11 1865 och Augusta f 8/4 1867.

Vid skiftet beslöts att här skulle Geddegårdens soldattorp ligga. Blinde Petter flyttade 1876 till torp nr 29, som vi kallat Blind-Emmas.

Hit flyttade 1876 nyblivne soldaten August Gustavsson Lund. Han var son till Gustaf Mattiasson “Sylten” (se nr 28). Han hade sedan 1871 varit dräng hos Samuel Olofsson i Geddegården. När Gustav Bengtsson Blixt avgick med pension sökte han tjänsten och blev antagen.

August Gustavsson Lund var född i Herrljunga 17/9 1857. Han gifte sig 1879 med Maria Albertina Johansson född i Siene 21/1 1856. Deras dotter Anna Serafia föddes här 13/10 1879. Familjen emigrerade till Nordamerika 1881.

Näste soldat här var Johan August Lund, som anställdes 1882. Han flyttade från Galstad Ödegården 1883. Han var född 27/7 1861 i Tumberg och gifte sig 1883 med Anna Sofia Johansson f 28/8 1864 i Landa. Hon var dotter till Johannes Andersson “Skåpen” på torp nr 26. August Lund var även skräddare.

På detta ställe låg ytterligare ett hus mellan soldatstugan och Ivars. Före skiftet var det troligen två torp. Den siste som bodde där var smeden Karl Georg



Familjen JA Lund. Övre raden från vänster: Algot, JA Lund, Hjalmar, Ester, nedre raden från vänster: Gottfrid, Anna, hustrun Sofia med Olga i knät samt Ernst.

Augustsson f 1874 i Horla och hustrun Anna Matilda Kaspersson f 1879 i Landa samt söner Erik Georg f 1899 i Asklanda och Karl Helge f 1902 i S Lundby. Hela familjen utflyttade till Landa 1903. Huset revs och marken är nu odlad.

Lunds barn Karl Hjalmar f 13/11 1883 död 1962 var gift med Hanna f 1894 död 1964, Hildur Georgina f 8/9 1888, Algot Georg f 7/3 1891, Ester Sofia f 5/6 1893, Ernst Aug Ivar f 20/11 1895, Karl Johan Gottfrid f 5/4 1898, Anna Alvida Matilda f 1900 och Olga f 25/9 1905 i Eling.

När J A Lund slutade som soldat år 1904 flyttade hela familjen till Eling och så småningom till Tånga i Algutstorp socken, där de övertog den gård som idag ägs av deras sonson Holger Lund.

Soldattorpet såldes av rotebönderna till Svante Åhman år 1904. Husen revs efter några år. Husgrunden och något äppleträd samt brunnen finns kvar. Jorden brukas nu av Börje Åhman.

Johan August Lund dog 4/1 1930 (69 år gammal) och hustrun Anna Sofia Johansdotter dog 1919 i en ålder av 55 år.

1091 LUNDA, Jäddegården

Per Olofsson 1674 - 1694.

Per Stenarsson 1695.01.13 - 1708.08.02. Avancerade till korpral och flyttades till nummer 1076 Saxtorp.

Olof Svensson 1709.09.15 - 1714.04. Född 1680 i Västergötland. Gift. Flyttades till nummer 1070 Jämtekulla. Kallades då Giädda.

Anders Torstensson 1714 - 1718.06.28. Död 28/6 1718.

Sven Bryngelsson Lundström 1718 - 1758.07.01. Född 1697 i Västergötland. Gift. Död 1/7 1758.

Lundström Sven Jonsson 1760.06.17 - 1785.11.02. Född 1738 i Västergötland. Gift. Längd 168 cm. Fick avsked. Var sjuk och bräcklig.

Olof Bengtsson Blix 1786.09.20 - 1813.05.12. Född 1766 i Västergötland. Gift. Längd 171 cm. Död 12/3 1813.

Mathias Blix 1815.05.29 - 1817.10.21. Född 1794 i Västergötland. Gift. Längd 174 cm.

Isak Blix 1817.11.13 - 1823.02.27. Född 1796 i Västergötland. Ogift. Längd 171 cm. Fick avsked för begången stöld.

Anders Johansson Blix 1824.05.03 - 1849.06.20. Född 24/6 1802 i Kullings Skövde. Gift. Längd 171 cm. Korpral. Begärde och fick avsked med underhåll för ålderdoms-bräcklighet och gikt.

Gustaf Bengtsson Blix 1849.10.03 - 1875.06.28. Född 3/3 1828 i Alutstorp. Gift. Längd 171 cm. Vicekorpral. Erhöll avsked med underhåll.

August Gustavsson Lund 1875.12.01 - 1881.07.15. Född 17/9 1857 i Herrljunga. Ogift. Längd 166 cm.

Johan August Johansson Lund 1882.02.07 - 1904.04.28. Född 1/7 1861 i Tumberg. Gift. Längd 169 cm.

Nr 16: Stenholmen

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Geddegården 2:2 [Lunda 2:8]
Nuvarande ägare:	Alf Sjöberg
Bebyggelsens art:	Dagsverkstorp, nu friköpt
Areal (ev):	
Uppfördes:	1937
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Bebott av Alf Sjöberg
När de sista boende flyttade:	
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	
Övriga upplysningar:	



Stenholmen som det ser ut i dag 2020.

Torpet ligger på Geddegårdens utmark. Redan 1836 står noterat i husförhörlängd "Inflyttad från Hol till Geddegården skattetorp Lars Bengtsson född 15/3 1799". (Lars hade varit dräng i Geddegården innan han gift sig och flyttat till Hol.) Hans hustru hette Britta f 27/12 1806. Deras barn: Bengt f 25/10 1827 blev senare torpare i Skåphult (se nr 5), Gustaf f 14/5 1820, Johannes f 21/8 1835, Kristina f 25/3 1839. Hela familjen flyttade till Guntorp 1849 (se torp nr 3 och 5).

Om det var just här Lars Bengtsson bodde är ingen som vet. Torpet är utsatt på skifteskartan och är således från tiden före skiftet. Kanske fanns det fler torp tidigare.

Även Isaks far Anders Larsson och mor Greta (se torp nr 22) bodde vid Geddegården när dom var nygifta. Dotterna Christina föddes här 10/4 1843. Anders mor och far var en tid brukare av en gårdslott i Geddegården efter morfadern Per. När fadern Lars Karlsson dog 2/12 1821 fick man flytta till torp Bruslund, som Per tagit undan. Anders bror Erik Larsson var senare gift och bodde i Tormungärde, Kvinnestad. Liksom för Lars Bengtsson är det osäkert var Anders Larsson och hans familj bodde vid Geddegården. Men att snickaren Johannes Andersson Hast f 25/3 1831 flyttade hit med familj från Hastalyckan Östergården (nr 8) är säkert. Det är noterat i husförhörlängd 1869. Johannes hustru hette Anna Kristina f 30/3 1824 i Alingsås. Deras barn: Karl Alfred f 26/10 1857 utflyttade till Göteborg 1882 och Johan August f 6/8 1859 blev 1880 antagen till soldat på rote 1051 Holmen Tarsled. Johan August fick då namnet Holmgren. Han bodde även en tid på Liskaheden (se nr 27). Carolina f 27/6 1861 utflyttade till Göteborg 1887, Rika f 30/5 1863 utflyttade till Göteborg 1887 samt Emil f 25/4 1870 död 11/5 1870.

Johannes var med och byggde gamla skolan och även gamla missionshuset. Han emigrerade till Nordamerika 1888. Hustrun fick med hjälp av fattigkassan biljett till Nordamerika 1891. I en anteckningsbok som folkskollärare A Lindelöv skrivit står antecknat "177 kr som bidrag till resan",

Näste torpare här blev Johannes Andreasson "Brodda-Mågen" med sin familj. De hade tidigare bott i backstuga vid Geddegården och en tid inhyses i Bruslund. Johannes var född 11/12 1835 i Tumberg. Hans första hustru Kristina Eliasdatter var född 10/6 1828 på torp nr 11. I samband med giftet fick Johannes det namn som sedan följde släkten i flera generationer. (Kristinas mor var omgift med soldatsonen Johannes Jonsson Brodd, därav namnet Brodda-Mågen.)

Johannes och Kristinas barn: Maja-Stina f 27/7 1855, Anna-Matilda f 20/10 1860, Anders-Petter f 8/12 1862 ("Brodda-Anders"), Johan August f 20/9 1868. Maja-Stina hade en dotter Helga Charlotta Möller f 26/1 1878, som utflyttade till Hudene 1896. Anna-Matilda flyttade till Göteborg 1882 och även Maja-Stina flyttade dit år 1885. Johan August utflyttade till Eggvena 1891. Han blev rättare på Egendomen, bodde i "Skoqen" -Han flyttade senare till USA. År 1884 tog sonen Anders Petter över Stenholmen. "Brodda-Mågen" flyttade då några hundra meter norrut till det torp som fick namn efter honom (se torp nr 17). "Brodda-Anders" gifte sig med Sofia Eriksdotter f 3/11 1861 i Kvinnestad. Hon kom hit från Remmene. Johan Ström i Skattegården var hennes bror.

Anders och Sofias barn: Helga f 1885, Hjalmar f 1887 utflyttad till USA, Ivar f 1888 utflyttad till USA (hette Blom), Ester f 1892 utflyttad till USA, Algot f 1895 flyttade till Tumbergs Frisegården 1922, Elin f 1897 var gift med John Sjögren och hade en son Hugo f 1918 (de flyttade till Siene 1918) och yngst var Paul f 1904.

“Brodda-Anders” var händig och var anlitad inte bara i Geddegården, där han hade dagsverksskyldigheter, utan även på andra ställen. Han arbetade både inom jordbruk och som smed. Anders hade ett tröskverk med vandring som han åkte omkring med på gårdarna.

Hustrun Sofia och barnen arbetade på torpet. Dom odlade så att arealen fördubblades under deras tid. Under den tiden kallades torpet Rende kulle men i husförhörlängd står ända från 1869 Stenholmen. År 1912 dog “Brodda-Mågen” och Anders fick nu bruka även det torpet. År 1933 dog “Brodda-Anders” och sonen Paul tog över torpet. Paul var tredje generationen brukare här. Han hade tidigare tjänat dräng. Redan som 14-åring hade han sin första plats i Åkatorp, Vedum och senare var han i Bitterna Algutstorp och Lund i Tumberg. “Brodda-Pauls” mor dog 25/2 1946. Paul gifte sig 1925 med Hilda f 13/2 1906. Deras barn: Östen f 1926, Tage f 1931, dottern, och Arne f 5/1 1937. Paul var mycket ute och arbetade på olika ställen i trakten, Han var även kyrkvaktmästare i Bråttensby.

Ar 1939 flyttade hela familjen till Borrebergsslätt i Herrljunga.

Efter Paul flyttade Karl Sjöberg f 24/10 1902 med familj in här. Hans hustru hette Svea f 19/11 1911 i Horla. Deras barn: Harald f 1933, Sven-Olof f 1935, Alf f 16/7 1936, Svea Rosa f 29/7 1937, Anna Margareta f 21/9 1938, Rolf Eje f 28/7 1939 död i trafikolycka, 1972, Knut Ove f 13/11 1940, Maj Gulli f 9/6 1942 död 26/4 1943, Tor Ingemar f 18/12 1943, Kjell Göte f 18/3 1945, Maj Gulli f 24/4 1946, Ina Karin f 27/7 1948, Ulla Britt f 3/10 1949. Svea Sjöberg dog 1/2 1954 och Karl Sjöberg dog 16/11 1975.

Nu boende muraren Alf Sjöberg, som har friköpt stället.

Nr 17: Brodda-Mågens

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Geddegården 2:2
Nuvarande ägare:	Sven Aronsson, Margareta Håkansson [Margareta och Christer Håkansson]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1884
Storlek på byggnader:	Husgrund 7,2 x 4,3 m
De sista boende:	Johannes Andreasson, Johanna Nilsson
När de sista boende flyttade:	1912
När byggnaderna revs:	Omkring 1912-13
Vad som finns kvar:	Husgrund, jordkällare och fruktträd
Övriga upplysningar:	Johannes kallades “Brodda-Mågen”. Hans första frus mor var omgift med soldatsonen Johannes Jonsson Brodd, därav namnet

Ligger på Geddegårdens utmark norr om Stenholmen.

Hit flyttade 1884 Johannes Andreasson f 11/12 1835 i Tumberg med fru Kristina Eli-asdotter född i Bråttensby 10/6 1828. De hade tidigare bott på Stenholmen som sonen Anders-Petter tagit över. Hur Johannes fick namnet Brodda-mågen är skildrat under torp nr 16, där han tidigare bodde.

År 1898 dog Kristina i en ålder av 70 år. Johannes gifte om sig 1899 med Johanna Nilsson född i torp Tumberg Frisegården 15/10 1853. Johannes dog 1912 och var då 77 år. Johanna flyttade då tillbaka till Tumberg. Sonen Brodda-Anders brukade sedan båda torpen.

På platsen syns husgrund 7.20x4.30 m, ladugårdsgrund, jordkällare och även en del fruktträd finns kvar.

Nr 18: Sjögrens torp

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Geddegården 2:3 [2:10]
Nuvarande ägare:	Birger Yngvesson [Margareta Yngvesson]
Bebyggelsens art:	Dagsverkstorp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1894
Storlek på byggnader:	Husgrund 9,1 x 6,2 m
De sista boende:	Bertil och Hanna Sjögren med barn samt Edvard Sjögren
När de sista boende flyttade:	1949
När byggnaderna revs:	1949
Vad som finns kvar:	Hus- och ladugårdsgrund samt trädgård
Övriga upplysningar:	



Här ser vi matbordet i grunden till Ladugården

Torpet ligger på Geddegårdens utmark strax norr om Lunda-Gerdas.

Hit flyttade före detta artilleristen Edvard Johansson Sjögren, som var född 2/3 1866 vid Jordbro, son till banvakten Johannes Eliasson. Han kom hit 1894 från Norrlands artilleriregemente Jämtlands län. Han var änkeman. Hans avlidna hustru Emma [Jonsdotter] var från Åsen i Remmene. Hon dog 6/6 1893 och efterlämnade förutom maken en 3-årig dotter Frida Alvida f 28/4 1890.

Sjögren skrev förpantningskontrakt på torpet med Samuel Olofsson i Geddegården.

År 1899 gifte Edvard om sig med sin broder Oskar Boréns änka Matilda Andreasdotter. Hon var född 15/3 1868 i Algutstorp. Hennes barn i första äktenskapet Hildur f 3/5 1891 flyttade senare till Bohuslän, Johan Arvid¹ [3 fam(?)] f 10/5 1893 och Axel Leonard f 11/5 1895 flyttade till Göteborg.

Deras gemensamma barn: Agnes Elisabet f 1/6 1898 (flyttade till Malmö 1923), Oskar Albin Emanuel f 1/3 1900 (död 20/10 1909), Elsa Linnea f 24/6 1902 (flyttade till Malmö 1921), Greta Viola f 15/8 1904 (flyttade till Br Östergården), Gunnhild f 1906 (flyttade till Olstorp Algutstorp 1930), Elof f 3/11 1908 (flyttade till Vårgårda 1938) och Bertil f 28/10 1911.

Förutom Sjögrens bodde här avskedade soldaten änkemannen Gustav Bengtsson Blixt f 31/1 1826, som flyttade hit från Broddhagen Skattegården där han bott sedan han slutat som soldat på Geddegårdens soldattorp 1091. Blixt dog 7/7 1901.

Edvard Sjögren arbetade i Vårgårda hos Heymans. På äldre da'r när han överlätit stället till sonen Bertil, var han ofta i skolan och högg ved. Matilda dog 6/2 1941.

Bertil brukade, förutom torpet, även Skattegården som han hade på arrende. Han gifte sig med Hanna Renström f 15/2 1920 från Rensvist. Deras barn: Anita Kristina f 2/3 1944 och Kjell-Åke f 2/8 1945.

Bertil Sjögren med familj flyttade till Hannas hem i Rensvist 1949 och övertog gården där. Även Edvard Sjögren flyttade med dit. Ladugården, som Bertil byggt, revs och flyttades till Rensvist. Huset som var 9.10 x 6.20 m är rivet.

Hus-, ladugårds- och bryggghusgrund finns kvar liksom trädgården och brunnen. Jordkällaren, som låg på andra sidan vägen, kallades av de äldre för Blixtakällaren efter Gustaf Blixt som byggt upp den.

Jorden är nu beteshage till Geddegården.

Edvard löste aldrig förpantningen när 49 år gått.

¹ Arvid är markerad med bläck och "3 fam." är handskrivet. Kan ej tolka detta.

Nr 19: Backstugan Frisegården

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Frisegården 1:3
Nuvarande ägare:	Karl-Erik Bengtsson [Berit och Lars Barkestedt]
Bebyggelsens art:	Backstuga
Areal (ev):	
Uppfördes:	1840
Storlek på byggnader:	Husgrund 9,1 x 6,2 m
De sista boende:	Johannes Andersson och Ingegerd Andersdotter och deras barn
När de sista boende flyttade:	1862
När byggnaderna revs:	Troligen 1862
Vad som finns kvar:	Husgrund.
Övriga upplysningar:	

Ligger i skogskanten på Bengtssons betesmark. Nr 19

Hit kom 1840 backstugesittaren och arbetskarlen Johannes Andersson f 22/12 1816 i Ornunga. Han gifte sig med Ingegerd Andersdotter f 28/10 1810. Hon var dotter till brukaren av Frisegården, Anders Svensson f 1757 och hans hustru Anna Svensdotter f 1775. Ingegerd hade tidigare varit gift med Sven Bengtsson f 2/1 1803, som brukade gården efter svärfaderns död 1836. Deras barn: Johanna Svensdotter f 28/11 1833, Anna-Stina och Anders-Petter (tvillingar) f 11/12 1836. Sonen dog 1840.

Sven Bengtsson dog 1839.

Ingegerd gifte om sig med Johannes. Gården gick i andra händer och Johannes och Ingegerd flyttade hit. Med hit flyttade också hustruns barn.

Deras gemensamma barn födda här: Anders-Petter f 27/2 1845, August f 9/9 1851 och Kristina f 12/8 1853.

Familjen flyttade till Skattegården 1862, torp nr 37.

Platsen där huset låg går att se. Den är även utsatt å skifteskartan.



Nr 20: Lanzas Frisegården

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Frisegården 1:3
Nuvarande ägare:	Karl-Erik Bengtsson [Berit och Lars Barkestedt]
Bebyggelsens art:	Backstuga
Areal (ev):	
Uppfördes:	Möjligen 1824
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Johannes Lanz med familj
När de sista boende flyttade:	Dog 1874
När byggnaderna revs:	Troligen 1874
Vad som finns kvar:	Husgrund.
Övriga upplysningar:	

Torpet låg längst upp i skogskanten på K-E Bengtssons beteshagar.

Hitflyttade från Skåphult (nr 5) år 1824 f d soldaten Anders Lanz f 2/4 1778, hustru Annicka Svensdotter född i Lekåsa 11/10 1771 Nr 20 och dottern Christina f 8/7 1817. År 1826 flyttade familjen till Skattegården. Anders dog där 1837 (59 år). Annicka dog 1840 (69 år).

Till torpet flyttade därefter sonen Johannes Andersson Lanz (även han var f d soldat) och hans hustru Stina Andersdotter född i Herrljunga 12/4 1803. Deras son Andreas f 12/4 1827 flyttade till Skattegården 1853 och arbetade som dräng. Han blev senare torpare på Ljungås (se torp nr 24).

Det fanns ytterligare en son Sven f 25/12 1833. Han flyttade till Herrljunga 1862 och senare till Venavalla Backgården.

Stina dog 1867 (64 år) och Johannes dog 1874 (73 år).

Maja Svensdotter var namnet på ytterligare en som bodde i någon backstuga, Det fanns kanske flera stugor. Eventuellt kan de ha bott ihop. Det står antecknat "inhyses". Maja var född 14/10 1806 i Lekåsa. Hon hade en dotter Katarina f 16/11 1832 vid Guntorp. De flyttade 1833 från Guntorp, där Maja varit piga, G A Rutensköld var då ägare av Guntorp. Då Katarina föddes uppgavs hon vara o ä och fadern uppgavs vara betjänten Karl Åkerlind. Maja arbetade senare som piga i Frisegården, I husförhörlängd står antecknat "nådehjon och i brist på bostad nådehjon här". Maja dog 1870 (64 år).

År 1852 flyttade Katarina till Guntorp som piga. Där gifte hon sig med drängen Petter Johansson "Smose Petter".

Husgrunden går att se och är även inritad på skifteskartan.

Nr 21: Blåsarn's

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Frisegården 1:2 [Fölene 5:9]
Nuvarande ägare:	Rune Öst [Hans-Erik och Eva Blidstam]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1887
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Kristina Andreasdotter
När de sista boende flyttade:	Dog 24/12 1916
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	Husgrund, jordkällare, äppleträd och syrener.
Övriga upplysningar:	

Stället låg på Frisegårdens utmark (Östs) inte långt från nuvarande Harsprångsledningen.

Hit flyttade 1887 Anders Olofsson f 29/3 1834. Han var son till undantagsägaren Olof Andersson f 19/3 1805 död 1872 och hans hustru Anna Olofsson f 27/8 1813 död 1854. De bodde i Frisegården.

Anders Olofsson flyttade från Frisegården till Liskaheden 1868 och gifte sig samma år med änkan Kristina Andreasdotter f 28/10 1826 från Algutstorp. Hennes förre man var torpare därstädes. Han var även pumpare vid vattenpåfyllning av ångloken vid järnvägen. Med till Liskaheden hade Kristina sina barn Lovisa Johansdotter f 25/8 1854, August Johansson f 20/5 1856 och Emma Kristina Johansdotter f 27/5 1860 i Algutstorp. Deras gemensamma barn Augusta föddes 10/7 1868 här.

Anders var skräddare och klarinettblåsare, därav namnet Blåsar'n. Han var känd i trakten för sitt musicerande. Han spelade tillsammans med Johan Pettersson i Hägnen på bröllop och fester vida omkring. Det har sagts att dom åkte hästskjuts till bröllopsgårdarna, ibland flera mil och dom kunde vara borta i flera dagar.

Anders och Kristina flyttade 1887 till Frisegårdens utmark där dom byggt upp husen. De var säkerligen de första som bodde här.

Stället är ej utsatt på skifteskartan.

Kristinas barn (i första äktenskapet): Lovisa flyttade 1873 till Herrljunga, August till Ovensjö i Gävleborgs län år 1878 och Emma Kristina till Tarsled år 1880.

Dottern Augusta flyttade med hit. Här föddes hennes barn Ester Adolfina 5/10 1890 och Alva Susanna 26/4 1899.

År 1895 dog Anders Olsson (Blåsarn). Augusta och Alva flyttade till Tumberg 1905. Samma år gifte sig Augusta med August Hall. Ester Adolfina flyttade detta år till Eggvena.

Kristina dog 24/12 1916, 90 år gammal.

Alva flyttade från Tumberg till Hal-land, där hon var föreståndarinna på ett ålderdomshem. Hon var gift och hade fem barn. Hon dog 1969.

Husen här revs. På tomten syns förutom husgrund, jordkällare, äppleträd och syrener. Knappt hundra meter öster om tomten kan man se Frisegårdens bautasten (foto i Herr-ljungaboken). Runt stenen finns en ring av mindre stenar.



“Blåsarn” Anders Olssons dotterdotter Alva Susan även kallad “Blåsetösa”

Nr 22: Dyliden (Isakssons)

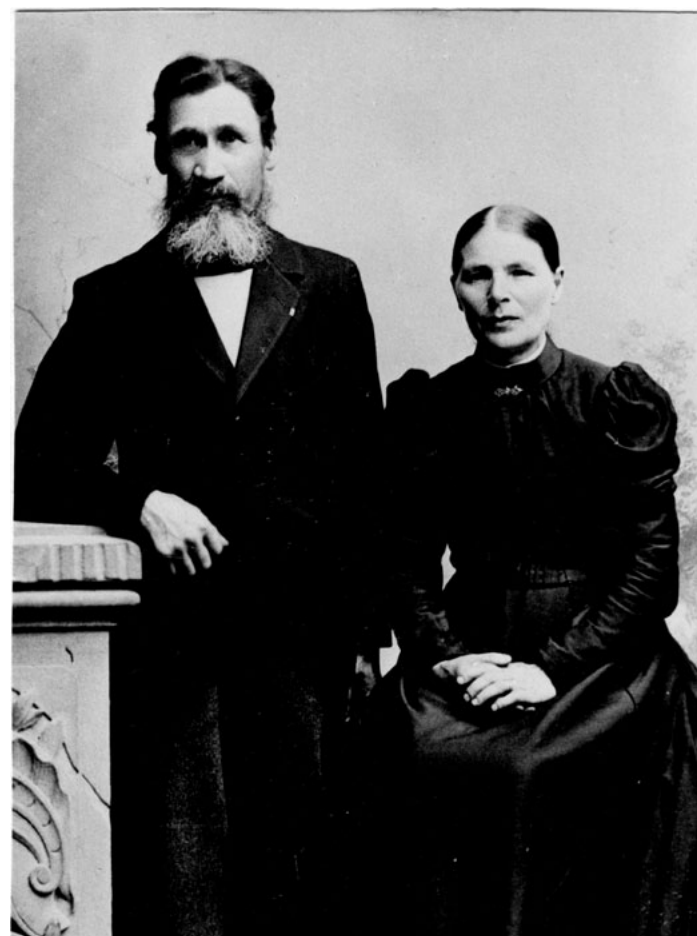
Belägen på fastighet:	Lunda rote, Lunda 1:4
Nuvarande ägare:	Algot Isakssons sterbhus [Sören och Lena Sandström]
Bebyggelsens art:	Förpantningstorp friköpt
Areal (ev):	
Uppfördes:	1860-talet, senare om- och nybyggt
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Ägarna
När de sista boende flyttade:	
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	Bostadshus, lillstuga, ladugård och magasin
Övriga upplysningar:	

Torpet ligger på Frisegårdens utmark på gränsen till Tumberg. Det är av relativt sent datum. Torpet är utsatt på skifteskartan.

Den förste som bodde på torpet var statardrängen vid Frisegården Anders Larsson f 1/11 1817. Han var son till Lars Carlsson, Skåphult och Marie Persdotter, Brusalund, som fram till Lars död var brukare av en gårdslott i Geddegården. Anders Larsson gifte sig med Greta Johansdotter f 1816 i Olstorp, Algutstorp.

Redan i husförhörlängd 1835-48 och 1848-61 är antecknat "dräng och piga och senare statarfolk boende i backstuga först vid Geddegården senare vid Frisegården". Deras barn: Kristina f 1845 (flyttade till Eggvena 1861), Isak f 8/12 1848, Britta-Stina f 1852.

Torpet byggdes troligen i början av 1860-talet. Anders Larsson bodde här till sin död 6/2 1865. Den 4/1 1867 gifte Greta om sig med kyrkvaktmästaren Johannes Johansson Braf f 9/11 1823, som var son till soldaten Johan Braf, Backgårdens soldattorp Örsholmen. Johannes och Greta var torpare till 1877, då sonen Isak flyttade hit.



Isak och Kristina Andersson



Isakssons heter Dyleden och bebos av Sören och Lena Sandström 2020

Isak Andersson gifte sig 1874 med Kristina Andersdotter f 18/8 1848 från Åby Landa. De första åren bodde de hos hennes föräldrar.

Det fanns två boningshus på stället redan på den tiden. I det mindre, som står kvar än idag, bodde troligen Greta och Johannes. Greta dog 1883 och Johannes 1902.

Isak och Kristina skrev förpantningskontrakt med Bengt Jakobsson i Frisegården.

Isak gick omkring i bygden med sin symaskin och sydde åt folk. Symaskinen bar han på ryggen.



Familjen Isak Andersson framför det gamla huset

Isaks och Kristinas barn: Anna-Sofia f 5/11 1875 i Landa död 1/4 1917, Wilhelmina "Minni" f 11/10 1877 (flyttade till Borås 1897), Karl Albert f 11/7 1879 (flyttade till Vårgårda), Oskar Rudolf f 1/2 1881 (emigrerade till Nordamerika), Gustav Ruben f 4/4 1884 (flyttade till Vårgårda), Axel Vitalis f 29/4 1886 (flyttade till Kyrkfälla), Algot Natanael f 7/8 1888 och yngst Ellen Alvida f 6/11 1891 (flyttade till Vårgårda, där hon hade café och bagerirörelse).

Förutom Oskar var även Karl och "Minni" en tid i Nordamerika. Bröderna Karl och Oskar Isaksson hade senare skrädderi och affärsrörelse i Vårgårda. Isak dog 1933 och Kristina 1936.

Sonen Algot övertog torpet, som friköpts med hjälp av ensittarlagen. Han gifte sig med Emma Sandelia Karlsson f 1895 i Borgstena. Algot var förutom jordbrukare predikant i Svenska Missionsförbundet.

Deras barn: Maj f 1921 (flyttade till Stockholm), David f 1922, (flyttade till Herrljunga), Ingrid f 1925 (flyttade till Partille), Gunhild f 1927 (flyttade till Älvängen) och Verner f 1930 (flyttade till Åseda).

Algot Isaksson dog 8/10 1944 han var då 56 år. Stället ägs idag av Algot Isakssons sterbhus. Huset används som sommarbostad av Sandelia och hennes barn och barnbarn. Jorden är utarrenderad till bröderna Lindgren, Säteriet.



Familjen Isak Andersson, sittande från vänster; Ellen, Oskar, Kristina, Isak och Wilhelmina även kallad "Minni", stående; Sofia, Axel, Ruben, Karl och Algot. Kortet är taget när Oskar, Karl och "Minni" skulle emigrera till Nordamerika.

Nr 23: Broddhagen

Belägen på fastighet:	Lunda rote, Skattegården 1:5 [Bråttensby 1:6]
Nuvarande ägare:	Ivar Hermansson [Fredrik Åhman]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1876
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	F d soldat Gustav Bengtsson Blixt
När de sista boende flyttade:	1899
När byggnaderna revs:	1899
Vad som finns kvar:	Husgrund
Övriga upplysningar:	

Hagen där torpet låg var före skiftet på 1860-talet soldatjord. Skattegårdens knekt hette Brodd. Husen låg i östra åkerkanten av den åker som går upp mot Sjögrens torp på Geddegårdens utmark.

Här bodde avskedade soldaten Gustaf Bengtsson Blixt f 21/3 1828 i Tostorp och inflyttade till Bråttensby 1849 från Fagrabo. Han blev soldat på Rote 1091 Geddegården Hagatorpet. Han var gift med Anna Maria Larsdotter f 29/10 1822 i Landa. Hon var hitflyttad från Tåstorp 1849. Deras barn: Johannes f 16/3 1858, Sofia f 6/11 1854 (död 1857), Tilda f 18/1 1858. Anna-Maria dog 1861. Den 30/12 1862 gifte Gustaf om sig med Kristina Andersdotter f 28/5 1820 i Algutstorp. Dom fick en son Johan August f 10/6 1864 i Bråttensby. Han flyttade till Nordamerika 1885.

Den 7/6 1899 dog Gustavs andra fru. Då flyttade han till Sjögrenstorpet där han bodde till sin.död 7/7 1901.

Husgrunden går att se.

Nr 24: Ljungås, kallades även Lanzatorpet

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Skattegården 1:14
Nuvarande ägare:	Arnold Andersson Alingsås [Gunilla Lundahl Borås]
Bebyggelsens art:	
Areal (ev):	
Uppfördes:	1858
Storlek på byggnader:	Ca 25 m ²
De sista boende:	Fritidshus
När de sista boende flyttade:	1899
När byggnaderna revs:	1899
Vad som finns kvar:	Bostadshus, lillstuga och maskinhall
Övriga upplysningar:	



Lanzatorpet som det ser ut i dag är nu ett fritidsboende.

Torpet ligger på Skattegårdens utmark. Boningshuset är köpt i Geddegården och hit-flyttat. Det hade tidigare varit bränneri.

Andreas Lanz hade tidigare köpt en stuga och betalt för den. Men när han skulle hämta den var den borta. Stugan var troligen såld två gånger och eftersom han inte hade något skriftligt på köpet fick han stå för förlusten.

Andreas, som var son till f d soldaten Johannes Andersson Lanz, kom hit från Frisegården 1858. Andreas Johansson var född 1/4 1827. Han var gift med Anna Catrina Carlsdotter född i Härene 30/6 1824. De hade två barn: August f 27/1 1850 och Anders-Petter f 19/11 1853. Anna Catrina dog 1857. Andreas gifte om sig med Anna Maria Olofsdotter f 15/5 1834 i Algutstorp. Deras barn: Lars-Petter f 14/3 1859, Anna-Matilda f 8/1 1862 död 1912, Herman f 1865 utflyttad till Bäreberg 1884, Axel f 5/10 1869, Augusta f 8/9 1872 flyttade till Göteborg 1893, Johan Albert f 25/8 1874

flyttade till Göteborg 1896, Selma f 28/2 1877 flyttade till Lillegården och gifte sig med Alfred Karlsson samt Martin f 23/5 1880.

Andreas gick i början dagsverke för torpet, men sedan betalade man 30 kr pr år, i arrende.

Andreas var känd som en stark karl. Han blev vid tröskning på en gård lovad en tunna råg om han kunde bära den hem ca en halv mil och det klarade han. Han var med när den siste mannen avrättades vid galgbacken i Kullings Skövde. Där behövdes starka orädda karlar till en s.k. spettsgård.

“Andreas arbetade vid kyrkan när stenmuren lades runt kyrkogården 1873. Han har planterat askarna därstädes 20 st små träd planterades av honom för det fick han 7.67 riksdaler.” Detta citat är taget ur kyrkokassebok förd av Andreas Olofsson Geddegården nämnda år.

Andreas Lanz dog 1893 och hustrun Anna-Maria dog 1907. Sonen Axel gifte sig 1898 med Anna Lovisa Gustavsdotter f 22/11 1872, som var dotter till Inga-Lena och hennes framlidne make Gustav Pettersson. De övertog nu torpet, men flyttade senare till tegelbruket Vårgårda.



Martin och Emelia Andreasson framför sin stuga på Ljungås. Mannen på trappan är Emelias bror Karl Larsson

Martin Andreasson övertog sedan torpet. Han gifte sig med Emelia Johansdotter f 8/6 1889 i Hudene. Hon kom hit från Fullestad. Deras barn: Gustaf f 1910 utflyttad till Remmene, Åke f 1912 utflyttad till Vårgårda 1936, Karin f 1914 utflyttad till Sjötorp 1937, Rolf f 1916 utflyttad till Alingsås 1936, död 1974, Hilmer f 1918 död 1919, Elsa f 1919 bor på Tjörn, Märta f 1922 utflyttad till Alingsås 1941.

Martin och Emelia friköpte torpet 1935. Martin dog 1936 och Emelia 1965. Gustav Andreasson var den siste i släkten som bodde här. Torpet är nu sålt.

Huset ligger kvar och är troligen den äldsta kvarvarande torpbostaden i socknen. Ladugården är riven. Där den låg är en maskinhall uppförd.

Nr 25: Hallbergs tidigare Bratthall

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Skattegården 1:12
Nuvarande ägare:	Gottfrid Hallberg [Peter Hallberg]
Bebyggelsens art:	Dagsverkstorp nu friköpt
Areal (ev):	
Uppfördes:	Bonka-Petter 1852. Det nuvarande 1959
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Ägarna
När de sista boende flyttade:	1899
När byggnaderna revs:	Bonka-Petters 1901
Vad som finns kvar:	
Övriga upplysningar:	



Torpet ligger längst i sydväst där Bråttensby gränsar mot Tumberg och Landa. Torpet kallades före skiftet Bratthall.

Den förste kände torparen här var år 1852 Petter Johansson f 11/12 1834 på Krogen Bråttensby. Han var son till innehavaren därstädes Johannes Bengtsson och hans hustru Katarina Eriksdotter. Petters hustru Maja-Stina Andersdotter var född i Ambjörnarp 11/12 1832. Petter dog redan 1857 (23 år gammal).

År 1858 inflyttade hit från torp vid Eggvena Hulegården Petter Persson född i Eggvena 14/9 1807. Han var son till soldaten Per Saxberg Trummetorp Skogvaktaregården och hans hustru Katarina Olofsdotter. Han kallades "Bonka Petter" eftersom han gjorde bleckbunkar, som han sålde. Dessutom beredde han skinn och skar glas.

Hans hustru Ingeborg Andersdotter var född i Backgården Fölene 24/1 1805. Deras barn var födda på torpet vid Kungegården Eggvena, där familjen bodde innan man flyttade till Hulegården, Anders f 20/3 1838, Olaus f 4/12 1842 och Anna-Katrina f 18/4 1847.

I en kassabok från 1873 för Bråttensby skola står antecknat: " Bonka Petter för skärning av glas 0.50".

Dottern Anna-Katrina flyttade först till Göteborg och år 1881 till Tarsled. Sönerna flyttade troligen tidigare.

År 1888 dog först Petter den 10/1 och sedan Ingeborg den 3/4 (Petter blev 81 år och Ingeborg 83 år).

Tåget på den tiden drevs med ånglok. Folk lyssnade på ljudet därav och så uppkom följande: Tåget gick nerför vid Gullsjö, då lät det "Blinde Petter - Blinde Petter", sedan gick det uppför mot Bratthall " och då lät det "Bonka Petter - Bonka Petter".

År 1891 flyttade August Andersson Hallberg f 17/7 1858 i Kvinnestad hit. Han hade samma år gift sig med Gustafa Pettersdotter f 29/7 1863 i Landa. Hon var dotter till Blinde Petter Johansson och hans hustru Anna-Maria Jonsdotter (se torp nr 39). Hallberg arbetade förutom på torpet hos Heymans på grynkvarnen.

August Hallberg hade en bror som var soldat vid Skottstorp Eggvena. Han fick där namnet Skog. Denne Herman Skog rymde 1903 från sin soldattjänst till Amerika. Hallbergs har brevlades kontakt med Skogs barn i Amerika.



Gottfrid Hallberg skjutsar sin mor Gustafa och moster Augusta, som var hemma från USA. Kortet är taget 1936. I bakgrunden Hallbergs hus byggt 1900, revs 1959

Hallbergs barn hette: Gustaf Robert f 6/6 1887 (han var målare i Vårgårda), Edith Linnea Serafia f 7/12 1893 död 1962, Anna Maria Senobia f 6/9 1895 död 1966, Karl August Petri f 4/10 1897 död 1979, Verner Gottfrid f 17/8 1900, Viola Gustava f 8/7 1903 död 1905, Åke Gerhard Valfrid f 1906 (flyttade till Tumberg 1930).

August Hallberg dog 1910 endast 52 år gammal. Hustrun och barnen arbetade på torpet. Flera av dom hade tjänst på olika gårdar i trakten. Arrendet var 40 kr per år.

Hallbergs friköpte stället 1918. År 1927 köpte Hallbergs även fastigheten Högstorp 2 Brunnsbovad (se nr 32).

År 1937 dog Gustava Hallberg, hon blev 74 år. Gottfrid Hallberg arbetade på järnvägen fram till sin pension 1960.

Den första tiden bodde Hallbergs i “Bonka-Petters” hus. År 1900 byggdes det hus vi har fotografi på. Där bodde man till 1959 då den nuvarande moderna bostaden stod färdig. Ladugården är byggd 1926 och tillbyggd 1936.



Där Bonka-Petters hus låg ligger nu en uteplats.

Nr 26: Skåpens vid mossen

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Skattegården 1:5 [Bråttensby1:6]
Nuvarande ägare:	Ivar Hermansson [Fredrik Åhman]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1891
Storlek på byggnader:	7,5 x 4 m
De sista boende:	Johannes Andersson “Skåpen”
När de sista boende flyttade:	Dog 1898
När byggnaderna revs:	1898
Vad som finns kvar:	
Övriga upplysningar:	Namnet Skåpen fick han under sin tid i Skåphult

Johannes Andersson, kallad “Skåpen”, var född 16/8 1824 i Bråttensby Nordgården. Han var son till jordbrukaren Anders Svensson f 10/2 1802 och hans hustru Anna Andersdotter f 28/11 1798. Johannes syskon: Sven f 6/1 1822, Maria f 19/2 1827, Johanna f 13/7 1829, Christina f 1/6 1834, Andreas f 16/1 1840 och Anders Petter f 20/1 1844.



Källare och en trolig ladugårds-grund finns 2020

År 1849 gifte sig Johannes med änkan Johanna Nilsdotter f 1822 i Algutstorp. Hon var tidigare gift med Johannes bror Sven, som brukade gården Åby Stora. Sven omkom (drunknade) 21/11 1848. Sven och Johanna hade en son som dog 1848 3 mån gammal.

Johannes brukade gården i Landa fram till 1866. Där hade han även affär. I Landa föddes barnen: Anders Petter 1851, Matilda 1853, Anna Stina 1858, August 1860 och tvillingarna Anna Sofia och Johan Alfred 23/8 1864, sen Händén.

År 1867-68 var Johannes torpare vid Luttorp i Eggvena och 1868-72 bodde familjen i Skåphult. Johannes var då torpare under Guntorp, där bl a tegelbruket var arbetsplats. Det var från den tiden han fick namnet "Skåpen" efter Skåphult.

År 1871 dog Johannes föräldrar. Brodern Andreas blev då ägare till Nordgården. År 1872 byggde Johannes upp torpet på utmarken vid Nordgården (Noréns). Han var nu torpare under sin födelsegård.

År 1888 dog Johanna (66 år gammal). Tre år senare flyttade Johannes till mossen vid Horsberget. Andreas hade sålt gården till Alfred Johansson. Andreas med familj flyttade nu in på torpet vid Nordgården, som senare sonen Herman Norén övertog.

Johannes barn flyttade hemifrån. Johannes bodde på torpet vid mossen i ensamhet till sin död den 24/12 1898. Han är begravd på Bråttensby kyrkogård.

Johannes yngsta dotter Sofia var gift med soldat J A Lund på Geddegårdens soldatorp Liskaheden. En av sönerna var soldat i S Härene, han fick namnet Johan Alfred Händén nr 1085 1883-1925 gift.

Johannes var under många år anlitad som brunnsgrävare. Åhmans kom ihåg att han grävde brunnen där och det fick han 12 kr för. Han grävde även brunnen vid gamla skolan år 1871 och säkert på många gårdar och torp i trakten.

På tomten finns husgrund 7.5 x 4 m, ladugårdsgrund, jordkällare, och äppleträd. Även brunnen finns kvar och man kan se hur han murat upp den med stenar lager efter lager.



"Skåpen" Johannes Andersson
Originalen till kortet lär vara mycket gammalt avfotograferat från en bläckplåt taget på en marknad. (Det heter ferrotypier som användes från 1856 - 1930)

Nr 27: Sandins

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Skattegården 1:6
Nuvarande ägare:	Börje Åhman [Fredrik Åhman]
Bebyggelsens art:	Soldattorp 1093 för Skattegården
Areal (ev):	
Uppfördes:	Troligen 1870
Storlek på byggnader:	Husgrund 9,7 x 6,2 m
De sista boende:	
När de sista boende flyttade:	Sandins flyttade 1880
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	Husgrund
Övriga upplysningar:	

Stället låg norr om järnvägen vid Liskaheden.

När soldat Johan Lust år 1870 avled sökte Alexander Olofsson och fick tjänsten som soldat på rote 1093 Skattegården. Olofsson var född i Hol 20/1 1851. Han var sedan 1869 dräng hos Samuel Olofsson i Geddegården. Han fick namnet Sandin.

Förre soldaten Lusts änka och barn bodde troligen i soldatstugan, varför Sandin lät uppföra ett hus här.

Sandin gifte sig 1875 med Sofia Olofsdotter född i Tumberg 29/5 1851, Hon hade tidigare varit gift med muraren Anders-Petter Johansson, Grönaberget, som dog 18/11 1873 (se nr 37).

Hustrun hade två barn i föregående äktenskap nämligen Artur Albin f 24/10 1870 och Karl Ludvig f 1/1 1874. Tillsammans fick de sonen Arvid Robert f 26/10 1876.

Sandin begärde och fick förflyttning till Tumberg, där han blev soldat på en rote vid Fagrabo. Hela familjen flyttade 1880. Då blev Svante Åhman soldat här (se nr 31).

En annan soldat som bodde på Liskaheden fr o m 1883 var Johan August Holmgren f 6/8 1859. Han var son till Johannes Andersson Hast (se nr 8 och 16). Han var soldat för rote nr 1051 Holmen i Tarsled, Hans hustru hette Anna Katarina Pettersdotter född i Eggvena 18/7 1847. Deras son Karl Hjalmar föddes i Bråttensby 21/12 1883. Familjen flyttade till Nordamerika 1886. Om Holmgrens bodde just här eller på något annat ställe på Liskaheden är ej känt.

På skifteskartan fanns fler hus utsatta. Husgrunden här är lätt att se, den är 9.70 x 6.20 m.



Torpstolpen på husgrunden

Nr 28: Syltatorpet Skattegården

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Skattegården 1:6
Nuvarande ägare:	Börje Åhman [Fredrik Åhman]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1862
Storlek på byggnader:	Husgrund 7,1 x 3,6 m
De sista boende:	Anders Olofsson “Blåsarn”
När de sista boende flyttade:	1887
När byggnaderna revs:	1887
Vad som finns kvar:	Jordkällare, hus- och ladugårdsgrund
Övriga upplysningar:	

Torpet låg nordost om Åhmans. År 1862 kom från Guntorp torparen Gustav Mattiasson f 23/7 1826 i Bråttensby. Han var son till Mattias Andersson (se nr 52 och 59). Hans hustru Kristina Andersdotter var född i Algutstorp 6/10 1830. Deras barn: August född i Herrljunga 17/9 1857.

Han kom 1873 till Samuel Olofsson i Geddegården som dräng. Därefter sökte han och blev antagen som soldat på rote 1091 Geddegården år 1876. Han hette då August Gustavsson Lund (se nr 15). Den andre sonen hette Anders Petter f 21/1 1860 i Edsvära. Han flyttade till Karlsborg 1876. Emma Kristina f 17/12 1862 i Bråttensby. Hela familjen flyttade till Landa torp Fåravadet vid Åby Storegården 1863. I Landa föddes dottern Tilda 27/9 1865 och sonen Aron 7/9 1870.

En annan familj som bodde på Liskaheden fr o m år 1863 var torparen Johannes Olofsson född i Landa 38/10 1837, hustrun Anna Lisa Mosesdotter f 14/1 1841 i Landa och deras barn August f 12/3 1865, Axel f 4/1 1867 död 1867 och Axel f 18/2 1868. Familjen kom från Landa Lillegården 1863 och flyttade till Holsendal Landa 1868. Där blev familjen ägare till halva gården. Den andra halvan ägdes av Anna-Lisas broder Lars Mosesson.

Om Olofssons bodde här eller om det fanns fler torp vid Liskaheden vid denna tid är osäkert. På skifteskartan finns ytterligare hus inritade.

Ytterligare en familj som bodde på Liskaheden var “Blåsarn’s”. Torparen Anders Olofsson f 1834 kom hit från Frisegården 1868. Han gifte sig 1868 med änkan Kristina Andersdotter f i Algutstorp 28/10 1826. Kristinas barn i tidigare äktenskap: Lovisa f 25/8 1854 flyttade till Herrljunga 1873, August f 20/5 1856 utflyttade till Ovansjö 1878, Emma Kristina f 27/5 1860 flyttade till Trädet 1880. Deras gemensamma barn Augusta f 10/7 1868 i Bråttensby. “Blåsarn’s “ flyttade till torp nr 21 år 1887.

Husgrunden finns kvar liksom jordkällaren och brunnen.

Nr 29: Ivars Liskaheden

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Skattegården 1:10
Nuvarande ägare:	Eva Johansson [Constance Hagström]
Bebyggelsens art:	Frånskiftat från Skattegården 1:8
Areal (ev):	
Uppfördes:	1881
Storlek på byggnader:	Husgrund 11,3 x 5,3 m
De sista boende:	Arrendator Allan Olsson, Landa [Bebott]
När de sista boende flyttade:	
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	Husen står kvar
Övriga upplysningar:	



I dag bor Ove Pedersen och Constance Hagström på Liskaheden söder om järnvägen.

Ligger på Skattegårdens utmark söder om järnvägen: Detta var troligen aldrig något torp utan från huvudgården frånsåld mark.

Den förste som brukade jorden här var soldaten Anders Ström med familj. De kom hit från Remmene 1880. Ström var född i Kvinnestad 10/11 1836 och hans hustru Anna Stina Olofsdotter var född i Tumberg 7/8 1844. De hade barnen: Bernhardina Alicia f 3/10 1868, Karl Alfred f 1/1 1872, Albertina Sofia f 16/1 1875 och Frida Vilhelmina f 26/12 1880.

Redan 1881 överlät man fastigheten till banvakten vid Jordbro Alfred Jonsson f 29/8 1853 i Lena. Det var han som byggde husen här. Hustrun Maja-Stina Andersdotter f 4/9 1844 i K Skövde. Deras barn: Alfrida f 7/5 1874 flyttade till S Härene 1896 och

senare till Vemdalen i Jämtlands län, Martin Leonard f 30/10 1875 efterträdde senare fadern som banvakt vid Jordbro, Carl Hjalmar f 7/4 1877 flyttade till Skövde 1895, Albin f 28/4 1879, Fritz f 16/10 1880 flyttade till Luleå år 1900 och Annie f 28/7 1882 flyttade till Göteborg 1899.

År 1884 dog Maja-Stina. Alfred gifte om sig med Fredrika (“Rika”) Andersdotter f 17/9 1858 i Landa. Hon var syster till Isaks fru Kristina på torp nr 22. Alfred och Fredrika fick barnen: Julius Gottfrid f 27/12 1886 död 1886, Hildur f 31/1 1888 död 12/2 1888, Elin Serafia f 26/1 1889, Ester f 15/8 1892, Signe Fredrika f 20/5 1894 och Josef Gunnar f 18/3 1896.

Köpet av fastigheten blev fastat 1906 efter skifte å Skattegården, 1903.

Alfred Jonsson med familj flyttade till Vårgårda 1908.

Nästa ägare blev Herman Andersson f 24/2 1858 i Norra Säm och hans hustru Klara Maria Johansdotter f 30/10 1854 i Skölvene. Deras barn: Agnes f 1884 flyttade till Herrljunga och gifte sig med Ambjörnsson, Ivar f 11/2.1887, .Hanna Mari f 1890, Erik Daniel f 1893 och Elsa Elisabet f 1895 (de fyra sistnämnda var födda i Mjäl-drunga). Herman Andersson dog 1917 och hustrun Klara Maria dog 1921. Sonen Ivar Hermansson övertog stället efter fadern. Ivar dog 1949.

Gården arrenderades ut av släktingarna till Allan Olsson född i Landa 1921. Stället såldes år 1979 till tidigare ägaren Eva Johansson.

Nr 30: Örsholmen

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Säteriet 7:4 [Bråttensby 7:17]
Nuvarande ägare:	Bröderna Lindgren [Daniel Lindgren och Anna Rydler]
Bebyggelsens art:	Soldattorp
Areal (ev):	
Uppfördes:	Slutet på 1600-talet, ombyggt 1850
Storlek på byggnader:	13.5 x 8 Alnar (1 aln = 60 cm)
De sista boende:	Soldat Johan Lust och hustrun Anna Persdotter och deras barn
När de sista boende flyttade:	1868
När byggnaderna revs:	1868
Vad som finns kvar:	Hus- och ladugårdsgrund
Övriga upplysningar:	

Örsholmen. Skattegårdens soldattorp 1093 före skiftet med Nordgården som utrote. Torpet låg delvis på nuvarande Stommens mark och delvis på Säteriets mark. Här låg tidigare en backstuga som hörde till Säteriet.

När roteindelningen på 1680-talet gjordes fick Bråttensby Skattegården rote nr 1093. Denna indelning gällde sedan fram till i början av 1900-talet.

Den förste soldaten på denna rote var Sven Olofsson (år 1682). År 1716 hette soldaten Orvar Jenson Örling, 1736 Lars Andersson Örling, 1750 Anders Örling och 1755 John Bryngelsson Örling.

John Bryngelsson Örling var född 1731 och hans.hustru Kerstin Svensdotter var född 1734. Deras son Bryngel var född 1757 och blev soldat på rote nr 1094 Backgården och fick namnet Frögd (se torp nr 44). Bryngel hade två systrar Ella f 1766 och Anna f 1768.

John Örling dog 1809 vid 78 års ålder. Han ersattes redan 1780 med Jon Jonsson Frimodig som dog 1790 och ersattes med Gustav Fredrik Landtman som i sin tur ersattes 1802 med Jonas Persson Brodd.

Jonas Persson Brodd f 25/3 1778 var gift med Stina Olsdotter f 1783. Deras barn: Annicka f 1804 och Petter f 1805. Hustrun Stina och dottern Annicka dog 1806. Jonas gifte om sig med Karin Månsdotter f 1177. Deras barn: Johannes f 4/1 1810 (gifte sig senare med änkan Annicka Jonsdotter och blev torpare på Hagalund, se torp nr 11), Anders f 19/2 1812 och Anna f 24/8 1815.

År 1814 kom så Anders Carlsson Brodd. Han var född i Skåphult den 12/1 1793. Hans far hette Carl Larsson och modern hette Ingeborg Svensdotter. Anders var tredje barnet i en syskonskara av nio. Han gifte sig 26/4 1816 med Ingrid Andersdotter f 26/12 1792. Hon var dotter till brukaren Anders Svensson och hans hustru Elin Larsdotter f 1821, Frisegården. Det står bl a antecknat att “Anders Brodd begär att få beräkna två tjänsteår som bärarkar”.

Anders och Ingrids barn: Catarina f 13/4 1817, Johanna f 2/9 1820, Andreas f 1822, Johan f 16/1 1825, Christina f 3/12 1827, Sven (“Vall-Sven”) f 1830. Den 3/11 1833 dog hustrun. Barnen var då mellan 3 och 16 år gamla.

Anders Brodd gifte den 8/11 1834 om sig med änkan Johanna Larsdotter f 16/11 1801. Hon var tidigare gift med soldaten Per Duktig. Hennes föräldrar var från Eggvena och hette Lars Andersson och Anna Olofsdotter.

År 1833 flyttade dottern Catarina till Lunda Östergården och året efter flyttade dottern Johanna till Lunda Frisegården.

Hustrun Johanna hade med sig två barn från tidigare äktenskap, som hette Anna Persdotter f 30/10 1826 (flyttade 1844 till Eggvena, hon gifte sig med soldat Lust år 1849 och Gustav Persson f 8/12 1829 (han dog 1837).

Sedan föddes ytterligare barn: Lars: f 6/1 1835 (gift 1862 24/3 med Kristina Eriksdotter Tomtagården, Inga-Lena f 29/10 1836 död 1837, Johannes f 24/6 1839, Gustav (“Brodda-Gustav”) f 9/10 1841 och Karl f 16/11 1844 (“Brodda-Karl” se även nr 48).

Dottern Christina flyttade till Åby Lillegården 1843. Sonen Andreas flyttade till Skattegården och Johannes till Säteriet år 1838.

År 1845 slutade Anders Brodd som soldat. Han var då 48 år. Han flyttade tillsammans med sin familj till torp nr 33.

Nästa soldat här var Johan Lust född i Lekåsa 21/3 1825. Han kom hit från S Härene. Lust gifte sig 1849 med Anna Persdotter f 30/10 1826. Hon var Johanna Brodds dotter i första äktenskapet och hade bott här åren 1834-44. Hon kom nu från Frisegården, där hon varit piga.

Johans och Annas barn: Svante f 11/11 1849, August f 16/8 1851 död 1852, Sophia f 19/5 1853 (senare gift med Roht i Eggvena), Anna-Maria f 30/8 1855, Tilda f 24/1 1858 (flyttade till Andreas i Geddegården som piga) och Pher Gustav f 1/8 1860 (senare soldat 1129 Rättorp Östergården Lena, ogift, död 1891).

Av protokoll fört vid verkställd besiktning å soldattorpet år 1853 framgår att “Man-
huset uppbyggt 1850, täckt med halm, brädfodrat, 13 1/2 aln långt, 8 aln brett, 2 3/4
aln högt. Ny foring å östra gafeln och norra sidan. Spisen ommuras. 2 nya plankor
inlägges i golvet.

Ladugården: Uppbyggd 1840 av skiften, täckt med halm 18 aln långt, 9 aln brett, 4
aln högt, bestående av loge, timrat fähus, 2 foderlador. Taket mörnas.

Hägnade 54 fot Utan anm, Soldaten närvarande.”

I skifteshandlingar från 1858-70 framgår att Skattegårdens soldattorp har innehaft
följande ägor: Örsholmen Åker: grund sandjord på lös botten Syltatorpet: do do do.
Äng: Örsholmen tuvig äng moslupen stenig äng osv.

S:a Åker	10, 11	3,08,67	1,25,8
S:a Äng	17,29	3,67,38	3,22,8
S:a	27,40	6,76,05	4,28,6

Vidare står antecknat att husen skall märkas och flyttas till nya tomterna. Familjen
Lust flyttade till Liskaheden någon gång på 1860-talet. De var de sista som bodde här.

Nr 31: Liskaheden Skattegårdens soldattorp

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Skattegården 1:7
Nuvarande ägare:	Th Åhmans sterbhus [Anna Hallberg]
Bebyggelsens art:	Soldattorp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1824. Ombyggt 1926 och 1957
Storlek på byggnader:	13.5 x 8 Alnar (1 aln = 60 cm)
De sista boende:	Ida Hallberg bor där
När de sista boende flyttade:	
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	Ursprungliga huset brann ner 1957. Ladugård finns kvar

Övriga upplysningar:



Liskaheden, Skattegårdens soldattorp efter skiftet.
Förste torpare under Skattegården här var år 1824 Johan Nilsson född i Landa 24/12
1787. Hans hustru hette Kerstin Johansdotter född i Holsendal 11/2 1792. Deras barn:
Anders f 24/1 1817 och Maria f 25/9 1819. Kerstin dog 1841.

År 1844 gifte sig dottern Maria med Johannes Svensson född i Kvinnestad 10/10
1820. Deras barn: Svante f 15/11 1845, Anders Magnus f 1/10 1848 död 1853 och
Christina f 22/10 1851.

Johannes Nilsson “som varit i brödet” hos mågen dog år 1854.

Hela familjen flyttade till Herrljunga 1854. Vid skiftet 1852-70 beslutades att sol-
dattorpet skulle flyttas från Örsholmen och hit. Soldat då var Johan Lust född i Le-
kåsa 21/3 1825. Hans. hustru Anna Persdotter var född i Eggvena 30/10 1826. Hon



var dotter till soldat Duktig och hans hustru Johanna Larsdotter, som blev änka och omgift med soldat Anders Brodd. Deras barn: Svante f 11/11 1849, Sophia f 19/5 1853 (gift med Roth i Eggvena), Anna-Maria f 30/8 1855, Tilda f 24/4 1858 (flyttade till Geddegården 1876), Per-Gustav f 1/8 1860, Lars Petter f 1862, Emma Kristina f 1865 (flyttade till Ambjörnarp 1880) och yngst Ida Charlotta f 1865. År 1870 dog Johan Lust.

Ny soldat på denna rote blev Alexander Olofsson Sandin. Han bosatte sig på torp nr 27, som ligger uppe på höjden väster om soldattorpet. År 1873 dog Lusts son Svante och år 1878 soldatänkan Anna Persdotter Lust. År 1881 begärde och fick Sandin förflyttning till Tumberg.

Ny soldat här blev Svante Åhman f 26/9 1857 i Algutstorp. Han kom närmast från Landa, där hans far Johannes Svensson Åhman varit soldat på rote nr 1098 Liskatorpet. Svante hade sedan 1878 varit värvad i Karlsborg och titulerades f d artilleristen i soldatkontraktet från den 9/11 1880.

Svante Åhman gifte sig 1881 med Klara Sofia Olofsdotter f 22/1 1855 i Kvinnestad. Deras barn: Hulda Viktoria f 8/9 1884, Karl Theodor f 23/2 1886, Georg Natanael f 3/8 1887 (flyttade till Skattegården 1915), Elin Sofia f 9/12 1889, Ester Alvida f 23/9 1893.

Svante Åhman blev utnämnd till korpral 1903. Han tjänstgjorde på Kullings kompani Västgöta dals regemente, men blev senare flyttad till Hallands regemente. Ifrån Hallands regemente begärde och fick han avsked 1908.

Theodor Åhman har berättat att soldaterna samlades vid Sotlanda när det var dags för möten. Där bodde kaptenen. Därifrån marscherade man till Gunnebo hed och sedan vidare till Sjedala i Halland. Knektstugan bestod av rum, kök och rustkammare. Theodor kom ihåg att det fanns en öppen spis och en bra bakugn. Innanför fanns det inte, så om vintern var det kallt i stugan. År 1902 köpte Svante Åhman soldattorpet av rotebönderna. Han köpte även Geddegårdens soldattorp när JA Lund avgick som soldat 1904.

År 1926 flyttade man in i en ny stuga.

Svante Åhman dog 1940 (83 år gammal). Hustrun Klara dog 1945 (90 år). Elin Sofia dog 1951 (62 år) och Hulda



Klara Åhman

Viktoria. dog 1967 (83 år). Mangårdsbyggnaden brann 1957 och i och med det förstördes möbler, husgeråd, handlingar mm. Därefter uppfördes den nuvarande byggnaden bl a med hjälp av Gunnar Åhman.

Theodor Åhman, som i yngre dagar var snickare, övertog stället efter fadern. Även Ester bodde hemma. Theodor dog 27/1 1980 i en ålder av 94 år.

Ester Åhman bor kvar här, Jorden är utarrenderad till Börje Åhman.

Sedan detta skrevs har följande

Korpral Svante Åhman



hänt: Ester Åhman dog 1984.

Brorsönerna Erik Åhman Vårgårda och Gunnar Åhman Skattegården Bråttensby delade fastigheten så att Erik köpte huset och Gunnar jorden.

Deras söner Sture och Börje är ägare respektive brukare sedan dess. Ebbe Svensson hyrde här fram till 1992.

1093 BRÅTTENSBY, Skattegården

Per Olofsson 1682 - 1701.04.02. Avancerade till korpral och flyttades till nummer 1076 Saxtorp.

Hans Larsson 1701 - 1707.05.07. Stupad under en sjöexpedition i Finska viken.

Sven Jonsson Örling 1708 - 1729.06.21. Född 1668 i Västergötland. Gift. En av de få som kom hem från Reval. Fick avsked. Var gammal, sjuk och skröplig samt oförmögen till vidare krigstjänst.

Lars Andersson Örling 1736.09.30 - 1749.08.29. Född 1713 i Västergötland. Gift. "Ofärdig i vänstra handen". Fick avsked.

Anders Bengtsson Örling 1750.03.16 - 1754.03.13. Född 1722 i Västergötland. Död 13/3 1754.

Jon Bryngelsson Örling 1755.06.05 - 1785.11.02. Född 1736 i Västergötland. Gift. Längd 168 cm. Var vid GMR 1785 sjuk hemma. Hade varit med i Pommerska kriget. Hade under kronoarbeta vid Åkersström blivit skadad. Fick avsked med underhåll.

Johan Jonsson Frimodig 1786.05.05 - 1790.05.24. Född 1763 i Västergötland. Gift. Död 24/5 1790.

Gustav Frölich 1791.01.02 - 1794.05.05. Död 5/5 1794.

Jonas Persson Brodd 1801.03.15 - 1813.11.17. Född 1777 i Västergötland. Gift. Längd 168 cm. Jägare. Blev sårad vid Vålbergssundet 1808. Fick avsked med underhåll. Tjänat med mycket beröm.

Andreas Carlsson Brodd 1815.05.29 - 1844.06.27. Född 1793 i Västergötland. Gift. Längd 164 cm. Var under 1813 och 1814 års krig beväringsskarl och deltog i striderna. Begärde och fick avsked. Tjänat utmärkt väl.

Johannes Svensson Lust 1845.03.04 - 1870.06.06. Född 21/3 1825 i Lekåsa. Gift. Längd 172 cm. Död 6/6 1870.

Alexander Olofsson Sandin 1870.10.14 - 1880.11.09. Född 20/1 1851 i Hol. Gift. Längd 166 cm. Flyttades till nummer 1078 Fagrabö.

Svante Åhman 1880.11.09 - 1908.07.27. Född 26/9 1857 i Algutstorp. Gift. Längd 172 cm. Var under tiden 6/7 1876-6/7 1880 i tjänst vid Göta Artilleriregemente



Gården ägs i dag av Anna Hallberg och dottern bor i huset. Det är inte det boningshus som var del i torpet då utan ett nyare hus.

Nr 32: Brunnsbovad eller Högstorp 2

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Skattegården del av 1:12
Nuvarande ägare:	Gottfrid Hallberg [Peter Hallberg]
Bebyggelsens art:	Förpantningstorp, friköpt
Areal (ev):	
Uppfördes:	1819
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Maja-Stina Johansdotter
När de sista boende flyttade:	1936
När byggnaderna revs:	1936
Vad som finns kvar:	Ladugårdsgrund, brunn och fruktträd. Husgrunden bortkörd vid odling
Övriga upplysningar:	



Mangårdsbyggnaden Brunnsbovad. I förgrunden Senobia Hallberg.

Stället låg vid andra sidan järnvägen mitt emot Hallbergs och nämndes första gången i husförhörlängd 1819.

Då flyttade änkan Ingeborg Svensdotter hit från Skattegården. Hennes man Bengt Jansson f 5/12 1760 dog 1819. Ingeborg f 16/6 1769 hade med sin man och barn

bott "inhyses" hos Olof Boo Gatan sedan 1813. Bengt står då antecknad som sjuklig. Deras barn: Catarina f .4/1 1799, Maria f 26/5 1803, Kerstin f 21/4 1806 och Stina f 30/10 1808. Ingeborg dog 1826. Catarina gifte sig 24/8 1828 med hemmasonen Bengt Larsson f 29/12 1801 från Lillegården. Bengt dog redan 1844 (43 år gammal).

Den 23/6 1846 gifte Catarina om sig med drängen Jonas Andersson från Hoberg Källegården. Han var född 23/9 1821 och var således 22 år yngre än änkan. Det står antecknat "inbördes testamente". Catarina dog 3 år senare (1849) hon var då 50 år.

Jonas Andersson gift om sig 1849 med Maja Andersdotter f 27/12 1807 i Fötene. Hon kom hit från Hoberg Postgården.

Den 15 mars 1856 skrevs kontrakt mellan säljare Jonas Andersson och Maja Andersdotter och köparna Andreas Jansson Braf och hans hustru Elin Johansdotter. "Köpet gällde torphemmanet Brunnsbovad under Bråttensby Skattegård. Köpesumman var 333 r.dr 16 skilling. Detsamma tillägnas denna köpare hans barn o arvingar, enligt mitt köpekontrakt varande återstående besittningsåren med 26 år och afträdesdagen enl mitt återopade kontrakt. Så och öfrigt gånge allt i likhet med såsom jag det innehavt."

Därefter följde text med diverse formaliteter som avslutades med jordägarnas medgivande. Jordägare var Johannes Larsson, Johannes Mattiasson, Johan Johansson och Andreas Johansson. Torpet låg på utmarken som fr o m 1805 var skiftad mellan gårdarna Skattegården, Backgården, Östergården osv, men alla Skattegårdarna hade skogen ihop. Samtidigt försåldes en jordlott i Högstorp Tumbergs socken, som nu skulle höra till Brunnsbovad på 49 år. På en gång närvarande vittnen Petter Johansson Bratthall, Petter Stål Högstorp.

Säljarna flyttade till Algutstorp. Köparna kom hit från Backgårdens soldattorp i Örs holmen. Andreas Braf var född i Herrljunga 25/9 1827 och hustrun Elin också i Herrljunga 18/9 1829. Deras barn: Johanna f 1/7 1852, Anders Petter f 12/1 1856, Johan f 24/3 1859 (död 1859) och Herman f 11/7 1860 (död 1860). Hustrun Elin dog även hon 1860. Andreas Braf emigrerade till Nordamerika år 1861 liksom barnen Johanna och Anders Petter.

År 1861 överläts och försåldes Brunnsbovad till Johannes Andersson i Åby kvarn och hans hustru Ulrika Abrahamsdotter. Från och med skiftet bokfördes torparna i Brunnsbovad i Tumberg, där största delen av jorden var frånskild ifrån Högstorp. År 1863 blev Johannes Jonsson f 31/1 1822 i Närunga torpare här. Hans hustru hette Anna Johansdotter och var född i Algutstorp 28/10 1820.

År 1867 friköptes marken från Högstorp till ett pris av 250 kr och 1879 blev lagfart beviljad lägenheten, som kallades "Högstorp N:o 2 Brunnsbovad".

Något köpekontrakt från Bråttensby Skattegården har vi ej funnit, kanske jorden här vid skiftena genom ägobyte kom att tillhöra Högstorp.

Johannes och Anna hade två barn nämligen Johan Fredrik f 17/6 1863 och Maja-Stina f 21/12 1858. Anna dog först och år 1893 dog Johannes. Barnen blev nu ägare. År 1926 dog Johan Fredrik. Maja-Stina arrenderade då ut stället till Karl Hallberg, Bråttensby.

År 1927 köpte Gustafa Hallberg lägenheten Högstorp 2 Brunnsbovad av Maja-Stina Johansdotter, som hade undantag och bodde i stugan till sin död 1936.

Husgrunden är bortkörd vid odling. Ladugårdsgrund och brunn finns kvar liksom fruktträd.

Nr 33: Anders Brodd torp

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Bråttensby 7:4 [7:17]
Nuvarande ägare:	Bröderna Lindgren [Daniel Lindgren och Anna Rydler]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	Ej känt
Storlek på byggnader:	6,3 x 4,4 m
De sista boende:	Karl Andersson Brodd med familj, Gustaf Andersson Brodd “Brodda-Gustaf”
När de sista boende flyttade:	1887
När byggnaderna revs:	Troligen 1887
Vad som finns kvar:	Husgrund
Övriga upplysningar:	

Torpet låg på Säteriets utmark. Nuvarande markägare är Daniel Lindgren.

Detta torp var troligen från ett tidigt datum. Då låg det under Skattegården. Redan 1768 står antecknat om Nybygget Örsholmen och en del namn på folk, troligen pensionerade soldater, som bodde här. På 1810-talet flyttade två familjer från Hästängen och hit. Det var dels den avskedade soldaten Anders Göthe f 1754, hustrun Britta f 1771 och dottern Anna f 1794 och dessutom pensionerade soldaten Anders Gran f 1762, hustrun Anna f 1768 och deras barn Annicka f 1794, Ella f 1796, Erik f 1798 och Kristin f 1802.

År 1845 flyttade pensionerade soldaten Anders Brodd f 12/1 1793 hit tillsammans med hustrun Johanna Larsdotter f 16/1 1801, sonen Sven (“Vall-Sven”) f 16/7 1830, Lars f 6/1 1835 (flyttade till Geddegården 1853 och därifrån till Bälinge 1855), Johannes f 25/6 1839, Gustav f 9/10 1841 (“Brodda-Gustav”) och yngst var Karl f 16/11 1844.

Sonen Johannes flyttade till Gustav Johansson, Säteriet och året efter till Samuel Olofsson i Geddegården. Sven flyttade till Guntorp 1863. Karl flyttade till Hova 1867.

Den 6/5 1868 dog Anders Brodd (75 år gammal) och 1877 dog hustrun Johanna (76 år).

Sonen Karl, som varit bosatt i Skarstad, flyttade år 1868 hem. Året därpå gifte han sig med Johanna Johansdotter f 25/7 1844 i Grude. Deras barn: Frida f 28/9 1869 (flyttade till Kvinnestad 1886), Emil Levin f 11/9 1871, Selma f 5/4 1874, Anna f 25/6

1876, Emma f 2/4 1878, Albin f 3/11 1880, Georgina f 24/8 1883 och Ivar f 24/7 1886. Hela familjen flyttade till Holmslätt 1887. Karls bror “Brodda-Gustav” flyttade också med till Holmslätt.

Brodds var de sista som bodde här.

Husgrunden går att se, den är 6.30 x 5.0 m. Stället är inritat på skifteskartan.

Nr 34: Gatan

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Skattegården 1:8
Nuvarande ägare:	Rune Gustavsson. [Hans Gustavsson]
Bebyggelsens art:	Backstugan
Areal (ev):	
Uppfördes:	1793
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Olof Boo och Annica Danielsson
När de sista boende flyttade:	Dog 1821
När byggnaderna revs:	Troligen 1821
Vad som finns kvar:	Inget
Övriga upplysningar:	[Det har funnits en oklarhet om vem som ägde marken här. I boken står det Skattegården 1:3.]

Gatan var backstuga under Skattegården. Huset låg på höger sida om framfartsvägen till Gustavssons.

Första anteckningen om boende här är från 1793. Då boende avsk. ryttmästaren Olof Boo född 1748 och hans hustru



Annicka Danielsdotter, som var född i Uddetorp 1749. Dessutom bodde här pigan Ingrid f 1781. Olof och Annicka hade en dotter som bodde i Örsholmen. Hon hette Britta Olofsdotter f 1771 och var gift med soldaten Jonas Braf f 1781. Vidare fanns en son, Anders, som dog 1786. Dessutom bodde här sjuklige Bengt Jansson f 5/12 1760, hans hustru Ingeborg Svensdotter f 16/6 1769 och deras barn: Catarina f 4/1 1799, Maria f 26/5 1803, Kerstin f 21/4 1806 och Stina f 30/10 1808.

Bengt Jansson dog 1819. Samma år flyttade hans änka och barn till Brunsbovad (se nr 32). Olof Boos hustru Annicka dog 1814, 62 år gammal.

Olof Boo dog 1821 vid en ålder av 73 år. Efter Boo har ingen bott här.

Någon husgrund går ej att se, men husplanen är utsatt å skifteskartan där området i beskrivningen är namngivet Gatan.

Nr 35: Sofieberg

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Skattegården 1:8
Nuvarande ägare:	Rune Gustafsson [Hans Gustavsson]
Bebyggelsens art:	Backstugan
Areal (ev):	
Uppfördes:	1900
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Oskar Hjalmar Söderberg med familj
När de sista boende flyttade:	1904
När byggnaderna revs:	1904
Vad som finns kvar:	Inget
Övriga upplysningar:	

Familjen Söderberg kom från Säteriet där man hyrt i 2 år. Dom bodde här åren 1900-1904.

Skomakaren Oskar Hjalmar Augustsson Söderberg f 20/9 1875 i Siene och hans hustru Augusta Sofia Landin, som var från Smörli i Landa f 2/9 1875, bodde här. Dom gifte sig 23/6 1898.

Deras barn: Karin Elisabeth f 16/9 1898, Karl Elof f 12/5 1900 flyttade till Borås 1927 och bodde där fram till 1972 då han flyttade till Alingsås (Karl Elof har en son som bor i Borås), Elsa Sofia f 1902, död 1977.

År 1904 flyttade familjen till Vårgårda där ytterligare 2 barn föddes.

Söderberg var anställd som skomakare i Lindkvists skomakeri där han arbetade till 1908 då familjen flyttade till Klinten Alingsås.

Karl Svensson i Herrljunga var lärling hos Söderberg under Bråttensbytiden.

Följande handling är upptecknad från originalet som låg i Skattegården:
“År 1900 upprättades ett arrendekontrakt afsett till byggnadsplan till skomakaren Oskar Hjalmar Augustsson (Söderberg) och hans hustru Augusta Sofia Augustdotter (Landin) från Bråttensby Säteri där man bott i 2 år. På kontrakt 49 år från den 14 mars 1900 mot en av oss överenskommen summa av 4 kr årligen. Jorden är belägen emellan allmänna vägen dch den sk kyrkhagen 80 fot lång och 48 fot bred (24 x 14.40 m) undertecknat av Gustav Olofsson Maja-Stina Johansdotter jordägare, Oskar Hjalmar Augustsson Augusta Sofia Augustdotter arrendatorer, bevittnat av J Ström Skattegården Carl Ljungkvist.

År 1904 21 juli förrättades konkursaktion å Sofieberg. Byggnaderna betående av boningshus och ett sk skjul liksom även övertagandet av arrendekontraktet utropades och såldes efter bud och överbud till herr folkskolläraren August Lindlöv för 550:- kronor. Den i köket stående spisen av järn åtföljes även i köpet. 7 dec 1904 överläts mark och byggnader till Gustav Olofsson för en summa av 550:- kronor.”

Huset såldes av Gustav Olofsson, revs och flyttades till Remmene där det blev af-färslägenhet (Amandas). Någon husgrund går ej att se.

Nr 36: Gröna berget södra

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Skattegården 1:8
Nuvarande ägare:	Rune Gustafsson [Hans Gustavsson]
Bebyggelsens art:	Dagsverkstorp under Lillegården
Areal (ev):	
Uppfördes:	1818
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Andreas Larsson, Hustrun Maja-Stina Andersdotter och deras barn
När de sista boende flyttade:	1886
När byggnaderna revs:	1886
Vad som finns kvar:	Jordvall omkring torpen
Övriga upplysningar:	



“Klebben” Johannes Larsson Kleberget Eggvena framför stugan där Andreas Larsson är född.

Torpet är från 1818 och kallades först Grönaslätt. Detta var före skiftet då marken liksom torpet hörde till Lillegården. Platsen är inhägnad med jordvallar som var karaktäristiskt för den tiden. Innanför vallarna låg ytterligare ett torpställe. Detta torp låg längst i söder.

På torpet bodde Andreas Månson född i Tumberg 10/11 1789. Hustrun Ingrid Bengtsdotter var född i Lillegården 10/11 1787. Hon var dotter till brukaren därstädes Bengt Larsson f 1739 och hans hustru Elin Danielsdotter f 1746 från Uddetorp. Deras barn: Ingegerd f 25/5 1812 (flyttade till Herrljunga 1828), Magnus f 30/4 1818, Johanna f 12/6 1822 (flyttade till Eggvena 1838) och Inga-Stina f 23/8 1825 (utflyttade till Alingsås 1852). Ingrid dog 1850.

År 1852 “gifte sig Magnus Andreasson med Anna-Maria Jonsdotter född i Fötene, S Härene socken 24/6 1821. Han flyttade hit. De övertog torpet efter fadern samma år. Deras dotter hette liksom fastern Inga-Stina och var född 5/6 1854. Sönerna hette August f 13/2 1857 och Johan Alfred f 15/2 1864 död samma år.

Andreas Månsson var “i brödet hos sonen”.

I en gammal kassabok för Bråttensby skola från slutet av 1860-talet kan man läsa att Magnus högg ved och Inga-Stina hjälpte till att skura i skolan.

När marken vid skiftet bytte ägare från Lillegården till Skattegården, närmare bestämt 1870, flyttade hela familjen till Postgården Hoberg där Magnus blev torpare på torpet Kullen (Klang bor där nu). Magnus dog 1882 och efterträddes då av sonen August Magnusson som torpare. August var ogift.

Inga-Stina gifte sig 1874 med banvakten vid Hoberg Källegården Anders Petter Johansson f 12/10 1853. De hade 7 barn födda åren 1876-89.

Efter 1870 då torpjorden tilldelades Skattegården flyttade skomakaren och arbetskarlen hos Samuel Olofsson i Geddegården Andreas Larsson med familj in i backstugan vid Skattegården Gröna berget eller “Skomakaren i skogen” som Lindelövs kallade dem. Huset låg ovanför gamla skolan nuvarande bygdegården på Skattegårdens mark.

Här bodde under åren 1870-1885 gifta tjänstefolket hos Samuel Olofsson i Geddegården arbetskarlen och “skomakaren” Andreas Larsson f 12/10 1838 i Eggvena. Han flyttade till Bråttensby 1869.

Andreas’ föräldrar hette Lars Bengtsson f 13/1 1802 och Maja Andersdotter f 12/3 1799 i Lekåsa. De brukade torp Kleberget under Ågården Eggvena som fram till 1835 hörde till Ribbingsberg. När fadern Lars Bengtsson dog gifte hans mor om sig med “Klebben” Johannes Larsson.

Andreas’ hustru Maja-Stina Andersdotter var född 10/4 1841 i Hagatorpet, Östergårdens soldattorp. Hon var dotter till soldaten Anders Hast och hans första hustru Christina Persdotter. Andreas och Maja-Stina gifte sig 30/12 1868. Deras barn: Alfred f 17/1 1870, Emil f 12/6 1872, Martin Arnold f 11/1 1875, Amanda Olivia f 3/9



Fam Andreas Larsson, sittande Andreas och hustrun Maja-Stina och från vänster barnen Samuel, Alfred, Emil, Martin, Amanda och Natanael

1879, Samuel Petrus f 7/7 1882 födda i Bråttensby, Natanael f 2/4 1885 i Eggvena.

Enligt husförhörlängd 1860-1885 flyttade familjen till Eggvena 1884 och blev där arbetare vid Kungegården. Natanael föddes där 2/4 1885.

Hela familjen tog ut flyttningsbetyg till USA 27/10 1885. Andreas for till USA, men pengarna räckte inte för övriga familjen som troligen bodde kvar vid Grönaberget trots att dom var skrivna i Eggvena.

Andreas skrev hem och så småningom blev det bestämt att grannen och folk-skolläraren August Lindelöf skulle ordna auktion på alla tillhörigheter och hjälpa frun och barnen med amerikabiljetter, som framgår av följande brev som är skrivet i USA 1887 blev det så:

“Sprera Hilt den 20 dec 1887

Dyre och älskade broder i Jesus Christus Nåd barmhertighet och frid vare med Eder. Jag får nu efter ett långt dröjsmål det glädjande tillfället att sända några rader över oceanen till Herr Lindelöf med familj och då vill jag för det första tacka så inderligen

tjärt för brevet som vi bekom för ett par dagar sedan, vari vi ser hur det står till i gamla Sverige och att broder Lindelöf har hälsa, och mår gott med familjen vilket gläder oss och önskar en god och fröjdefull jul med ett gott nytt år med hälsa och all Guds välsingnelse, och så vill vi tacka så möcke för all hjälp och allt bevar som Lindelöf har haft av oss, det var roligt att höra att jag inte har större skuld än 90 kronor då hoppas jag, att min önskan skall bli uppfylld att jag skall få betalt mina skulder fast jag inte kan det än, vi har nu flyttat åter igen och tagit oss land 160 acers och ordnat oss ett hem, om det lyckas för oss att vi får behållat så skall det snart bli bra, nu i höst är det nog smått om pengar för jag har bögt oss ett litet hus och källare och grävt brunn och bögt (stallet håller vi på med och fähust)

Vi har 2 snälla kor och 2 kalvar den ena kon har kalvat idag den andra skall kalva i mars vi slaktade 2 svin en har vi mistat och en har vi kvar nu, vi har 14 höns över vintern, gud har välsignat oss så allt har gått bra hitintills och hädanefter har han lovat att hjälpa, vi mår så gott vi kan önska och trivs väl, men pänningar har jag inga kunnat förtjäna för först hade jag arenderat en farm men det gick mindre bra i år för här blev lite mindre gröda här än vanlig, men gud vare tack vi har ingen orsak att klaga, vi går gott lång, vi äro ingen skyldig här, biljetterna och kveckaturen har jag betalt, alla har vi gud vare tack havt och har hälsans dyrbara gåva så vi har inte behövt att lita någon doktor till mer än när hustrua min var kommen var Petrus sjuk då kallade jag doktor, vår gamle gode Jesus är en doktor så snäll så ingen är hans lille son ni vet han kan hjälpa i allt men tar inte en sent i betalning, skall man anlita doktorn här blir man snart av med det man har, det är en större nåd att få ega hälsan.

Herr Lindelöf behöver inte tänka att jag hyser något mistroende att inte det har gått rätt, jag över hundrade besvären första gången på ära och tro och jag har kunnat antaga det utan bevis men när det är granskat så är det allt rätt, så kan de inte ha något att säga om den saken jag önskar bara att veta vad Herr Lindelöf har fått för sina besvär och vem jag är skyldig det som återstår, det är gott att det har gått som det har gått, hustru min talte om att det var mycket dåligt folk på auktionen, så jag tänkte att få förlora mer än det och många dåliga saker var det också, det var nog roligt att veta hur mycke räntan blev som de slog af, men det gör det samma för Lindelöf har nog havt besvär ändå om Lindelöf ville vara så god och skriva någon mera gång, så är väl annat att skriva om, och det vore kärt att så bleve jort, jag vill blott nämna att Samuel hade fått ränta för varje år så länge jag var der.

Stomnera hade fått 7 kr 50 öre på ränta Gustaf i Skattegården närma 3 och till kyrkokassan betalte räntan varje år, gott den dagen vore kommen att ja kunde klarera det sista öret det är min hjärtliga önskan och bön till Gud. Det låter i brevet som att broder Lindelöf har betalt upp allt samman om jag inte misstager mig men jag förundrar mig om vänerna kunde vilja det om det då skulle gått så att de förlorat skulle då Lindelöf förlora allt ensam det förundrar mig men det är bäst att göra som Lindelöf gjorde med min familj öferlämna allt i guds trofasta hand det samma fick jag göra

när jag sände efter dem jag förstod nog att det blev hårt för henne men vad skulle jag göra hon ville gärna hit och inte maktade Jag resa hem efter dem och inte kunde jag leja någon annan det var nog upprörande att se och tänka på, men jag tordes inte möcke tänka på det, för jag hade nog av mig själv under resan jag viste inte annat råd än att överlämna dem i Guds trofasta hand och det går an att giva det rådet, det gick bra för dem och det går bra för alla som litar på Herren, fast det inte kan gå utan nöd och bedrövelse, så har han ändå lovat att taga dem ur nödens gap och låta dem till ära komma, min gumma säger hon mins den resa än och den skilsmässa i Göteborg, men allt hör till det förflutna jag får nu sluta för denna gång med många kära hälsningar och guds frid faren väl i Jesu namn. PS var god och sänd papperet till Anders på Backg som medföljer.

Barnen låter hälsa särskilt Petrus han talar om Sverige och om Lindelöf som följde dem Alfred och Martin är borta Emil och de små är hemma och mår gott. Natanael språkar fritt om dagarna han är alt rätt med hans tunga han är stor och rask. Mamma låter särskilt hälsa så mycket.

A Larsson”

Detta var ett långt brev, men det är så innehållsrikt och kan ge en liten bild av hur fattiga svenskar fick hjälp till amerikabiljett och hur det sedan gick. Det var ju många bråttensbybor som gav sig iväg vid den här tiden så det finns all anledning att försöka förstå hur det gick till och vad det blev av dem. Studiecirkeln har Gustav och Klara Lindelöf att tacka för hjälpen vid forskning på detta torpställe.

Husen revs troligen efter 1885.

Hur gick det sen för Andreas Larssons.

Göte Josefsson i S Björke, som har släktingar i Spruce Hill var sommaren 1978 där och hälsade på. Han gästade då bland andra Reinhold och Evelyn Hansson. Reinhold var släkt med Göte. De brevväxlade sedan och i ett av breven står det frågat om var ligger Eggvena i förhållande till där du bor. Senare kom det fram att Evelyns farfar var född i Eggvena och hette Andreas Larsson. Hon var dotter till Martin Larsson, tredje sonen i emigrantfamiljen som vi skildrat.

Vi skrev till Evelyn och begärde upplysningar om släktens vidare öden. Evelyns bror Arnold svarade den 24/11 1980 i hennes ställe. Han berättar i brevet att han för några år sedan börjat skriva familjehistoria. Hans farbror Nathanael levde då och gav mycket upplysningar. Nathanael var bara 2 år när de kom till Spruce Hill så han kom bara ihåg det som berättats för honom. Vidare skriver Arnold: “Nathanael hade glömt en del, vi borde skrivit familjens historia för 50-60 år sedan när de flesta av den första generationen av familjen levde och även farmor Maja-Stina som levde till hon var 90

år och var klar i huvudet in i det sista. Farfar Andreas dog 1914 76 år gammal.” Andreas’ och Maja-Stinas barns liv blev som följer:

Alfred blev snickare och bodde’ i Moorhead, Minnesota där han gifte sig och fick en familj med sex barn, fyra flickor och två pojkar.

Emil gifte sig, fick fyra pojkar och en flicka. Han brukade hemgården men ett tag efter faderns död sålde han och flyttade till Kingsburg Kalifornien. Detta var 1917. Hans första fru dog. Han gifte om sig i Kalifornien.

Martin gifte sig och fick fyra pojkar och två flickor. Han hade också lantbruk i Spruce Hill “kommun” men flyttade till Kalifornien 1937.

Amanda gifte sig med John Sundqvist. De brukade en gård nära hemmet och fick två flickor och fyra pojkar. Hon dog 1918.

Samuel Petrus for till Chicago gifte sig där och fick tre flickor och en pojke. Han arbetade på Marshall Field store complex (järnhandel).

Nathanael odlade en del av hemgården. Han var också snickare. Han gifte sig och fick fyra flickor och två pojkar. Efter sin mors död flyttade också han till Oakland Kalifornien.

Du vet kanske hur landet är uppdelat i Minnesota, om inte skall jag förklara. Där är 87 counties. Ett county är delad i townships (= kommuner). En kommun sträcker sig 6 miles (= 1 mil) från norr till söder och 6 miles (=1 mil) från öst till väst och är delad i 36 delar på 640 acres var (= 518 tunnland).

Farfar Andreas bosatte sig på nordöstra fjärdedelen på sektion ett (160 acres = 130 tunnland) i Spruce Hills “kommun”. Douglas County, Minnesota. Han hade en bra gård, bra jord, ingen sand men lite sten hade lämnats kvar av inlandsisen som formade detta landet så sent som för 10 000 år sedan. Där var mycket skog på gården, mycket av det var popple (asp) men också björk, ek, lind, ask osv. Så de hade material att bygga hus av och mycket ved. Min far var 12 år gammal men Emil och Alfred var äldre så det fanns bra hjälp att bygga och röja mark till åkrar.

Efter att ha läst farfars brev till August Lindelöv från 1887 och dessutom det brev August Lindelöv skrev till min far 1902 förstod jag vilken stor hjälp denne Lindelöv blev för Andreas Larsson med familj när de ville emigrera till Amerika. Jag för min del och jag tror att resten av mina kusiner håller med om att vi är mycket tacksamma för den hjälp Lindelövs gav. Jag tror min far kände detta när han 1902 sände pengar till herr Lindelöv. Jag skickar med en fotostatkopiering av det brev herr Lindelöv skrev till min far. Av de 33 barnbarn Andreas och Maja-Stina hade är 22 i livet.

Jag tänkte först skriva detta på svenska men bestämde mig för att inte göra det för det skulle ta för lång tid eftersom jag inte är van att skriva på svenska. Jag kan läsa svenska ungefär lika bra som engelska så tveka inte att skriva till mig på svenska. Och jag vill åter tacka för det arbete ni gjort för oss.

PS Jag kommer att skriva till dig senare. Jag har några frågor som jag hoppas du kan hjälpa mig att lösa. Åter vill jag tacka för de upplysningar vi fått.

Arnold L Larson
Claremont
Minn 55924

Den 12 dec 1980 fick jag brev från Evelyn Hansson. Hon skriver att hon inte kunnat skriva förr. Hon skriver bl a att det var underbart att läsa det långa brevet från oss. Det var som att läsa en bok, men det handlade om mina förfäder, det var så mycket som vi aldrig vetat om förr. Det gläder mig mycket att höra att farfar och farmor var goda folk, Min far Martin talade om det för oss barn många gånger, för många år tillbaka, men som barn var vi inte så intresserade. Nu önskar vi att vi hade frågat mera hur dom hade det i Sverige när de var där. Min far var bara 10 år så han kom inte ihåg så väl. Det var många som kom till Spruce Hill samtidigt som kände varandra från Sverige. Jag hoppas att ni fick läsa det brev som jag sände till Göte Josefsson, som herr Lindelöv skrivit till min far 1902.

Min äldste bror Arnold är mycket intresserad av historien om våra förfäder så han konnner att skriva till dig och Göte. Han har många frågor han vill ha svar på. Han bor i södra delen av Minnesota så vi ses bara en gång om året eller så.

Brevet avslutas sedan med julhälsningar och önskan om Gott Nytt År.

Nr 37: Gröna berget norra

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Skattegården 1:8
Nuvarande ägare:	Rune Gustafsson [Hans Gustavsson]
Bebyggelsens art:	Dagsverkstorp under Lillegården
Areal (ev):	
Uppfördes:	1848
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Ludvig Andersson Nordgren, hustrun Kristina Andersdotter och deras barn
När de sista boende flyttade:	1894
När byggnaderna revs:	1894
Vad som finns kvar:	Jordvall omkring torpen. På skifteskartan var här två hus.

Övriga upplysningar:

Detta torp låg även innanför jordvallen som nämndes i föregående torpskildring. Hit kom från torp Jungfrubacken Galstad 1848 torparen Andreas Bengtsson född i Lunda Geddegården 24/2 1807. Han var son till brukaren där som hette Bengt Eriksson. Hans hustru Katarina Larsdotter var född i Lillegården 5/2 1814. Hon var dotter till brukaren Lars Bengtsson och hans hustru Maria Eriksdotter.

Torpet var under Lillegården. Här låg enl skifteskartan två hus. Andreas och Katarinas barn: Anders-Petter f 12/3 1841, Maja-Stina f 1843, Kristina f 8/2 1845 och Johanna f 30/12 1847. Andreas dog 24/12 1863. Sonen Anders-Petter gifte sig och flyttade tillbaka till Galstad där han var torpare 1869-78.

År 1862 flyttade från Frisegården och hit Johannes Andersson född i Ornunga 22/12 1816 och hustrun Ingegerd Andersdotter f 28/10 1810. Hustruns barn i föregående äktenskap: Johanna Svensdotter f 20/11 1833, Anna-Stina f 11/12 1836, död 31/10 1877. Gemensamma barn: Anders-Petter f 27/8 1845, August f 9/9 1851, Kristina f 12/8 1853 och Augusta Charlotta f 19/11 1867 (flyttade till Göteborg 1887). Johanna Svensdotter gifte sig 1867 med Andreas Johansson f 1/8 1830 i Remmene. Deras son hette Johan Alfred Flodin och kallades Sylte-Johan. Anders-Petter blev murare. Han gifte sig 1870 med Sofia Olofsdotter född i Tumberg 29/5 1851. De hade två söner Albin f 24/1 1870 och Karl Ludvig f 1/1 1874. När yngste sonen föddes var fadern död. Han dog 18/11 1873. Sofia gifte om sig med soldat Alexander Sandin (se nr 27). År 1877 dog Anna-Stina Svensdotter och 1880 även modern Ingegerd Andersdotter.

År 1884 flyttade dottern Kristina, som sedan 1862 bott på annat håll, hit med sin familj. Hon var nu gift med arbetaren Ludvig Andersson Nordgren f 17/9 1858 i Närunga. Deras barn hette: Ester Julia Elisabeth f 11/12 1886, Ludvig Hilmer Evald

f 5/10 1888, Karl Einar f 27/9 1890 död 25/11 1890, Karl Ludvig Gunnar f 3/8 1892 död 15/1 1894, Ludvig Gomelius f 12/3 1894. Den 9/11 1890 dog även Johannes Andersson i en ålder av 84 år.

År 1894 flyttade hela familjen till Nacka. Som synes var det många i familjen som dog under tiden dom bodde här. På Bråttensby kyrkogård står en sten med inskriften “Johannes Anderssons familjegrav 1890”.

Efter 1894 har ingen bott här. Några av barnen har varit här från Stockholm och sett platsen och kyrkogården har det sagts.

Nr 38: Haga Andersa

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Skattegården 1:8
Nuvarande ägare:	Rune Gustafsson [Hans Gustavsson]
Bebyggelsens art:	Torp under Lillegården
Areal (ev):	
Uppfördes:	Före 1852
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Anders Petter Jonsson med familj
När de sista boende flyttade:	1869
När byggnaderna revs:	1869
Vad som finns kvar:	Två husgrunder.
Övriga upplysningar:	

Låg norr om kyrkan, mellan kyrkan och Lunda-Gerdas.

Hit inflyttade från Saxtorp 1852 Anders Petter Jonasson född i Bänatorp 16/10 1829. Hustrun Kristina Andersdotter var född 3/3 1816 i Rensvist. Barnen hette Inga-Lena född i Saxtorp 3/11 1851, August f 29/11 1854 i Bråttensby och Kristina f 9/1 1858.

Kristina dog vid 7 års ålder. Hela familjen flyttade till Herrljunga 1869.

Det har talats om en Haga-Anders som hämtade post, troligen var det Anders som hämtade post, som flyttade in här efter 1869.

2 hus finns utsatta på skifteskartan.

2 husgrunder går att se. Syrener finns fortfarande på platsen.

Nr 39: Blind-Emmas eller Sjöbacken

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote
Nuvarande ägare:	Sockenallmänningen
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1876
Storlek på byggnader:	9,6 x 4,4 m
De sista boende:	Emma Pettersdotter (Blindes Emma)
När de sista boende flyttade:	Dog 1940
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	Förfallet hus, ladugårdsgrund, brunn och flera äppleträd.

Övriga upplysningar:

Ligger norr om Gullsjön. Torpet är från 1876 och kallades i någon gammal handling Sjöbacken.

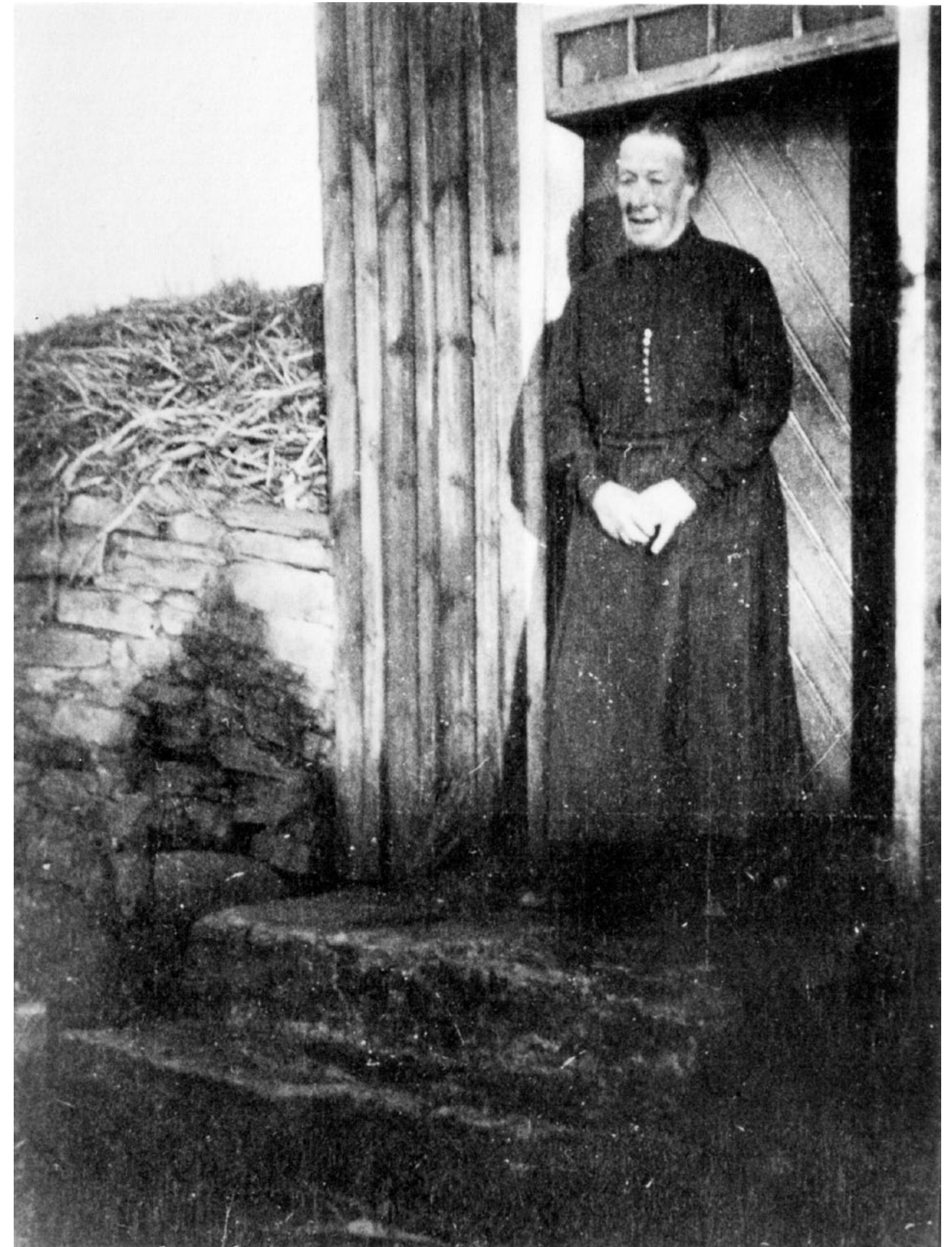
Blinde Anders-Petter Johansson f 27/11 1836 i Tumberg och hustrun Anna-Maria Jonsdotter född i Fåglum 4/4 1826. Döttrarna Emma f 15/11 1858 och Gustava f 29/7 1863 var födda i Landa. Ida-Sofia föddes 9/11 1865 och Augusta 8/4 1867. Under de åren bodde familjen på Liskaheden.

Vid skiftet beslutades att där skulle Lunda Geddegårdens soldattorp ligga. Det var då man flyttade hit.

Hustrun Anna-Maria dog 1895. Ida-Sofia och Augusta flyttade till Alingsås 1890. Gustava gifte sig 1891 med August Hallberg från Kvinnestad, dit hon först flyttade. De kom samma år till torp under Skattegården nr 25. Petter blev blind vid 18 års ålder. Han sprängde sten med krut. En gång när han laddat och tänt dröjde det innan skottet small. Just när han gick fram small det och han skadade ögonen så illa att han blev blind. Petter gick trots detta omkring i bygden med en potatisrivare och tillverkade potatismjöl. Han dog 13/1 1911.

Efter faderns död bodde Emma, som var sömmerska, själv på torpet fram till sin död 26/3 1940. Vid såväl faderns som Emmas död är Lillegården antecknad som boende-adress. Hon var den sista som bodde här.

På platsen syns ett förfallet hus 9.60x4.40 m, ladugårdsgrund, brunn och ett flertal äppleträd.



Blindes Emma framför ingången till sin stuga. Kortet är taget på hennes 80-årsdag den 15 november 1938.

Nr 40: Skomakarn's Lillegården

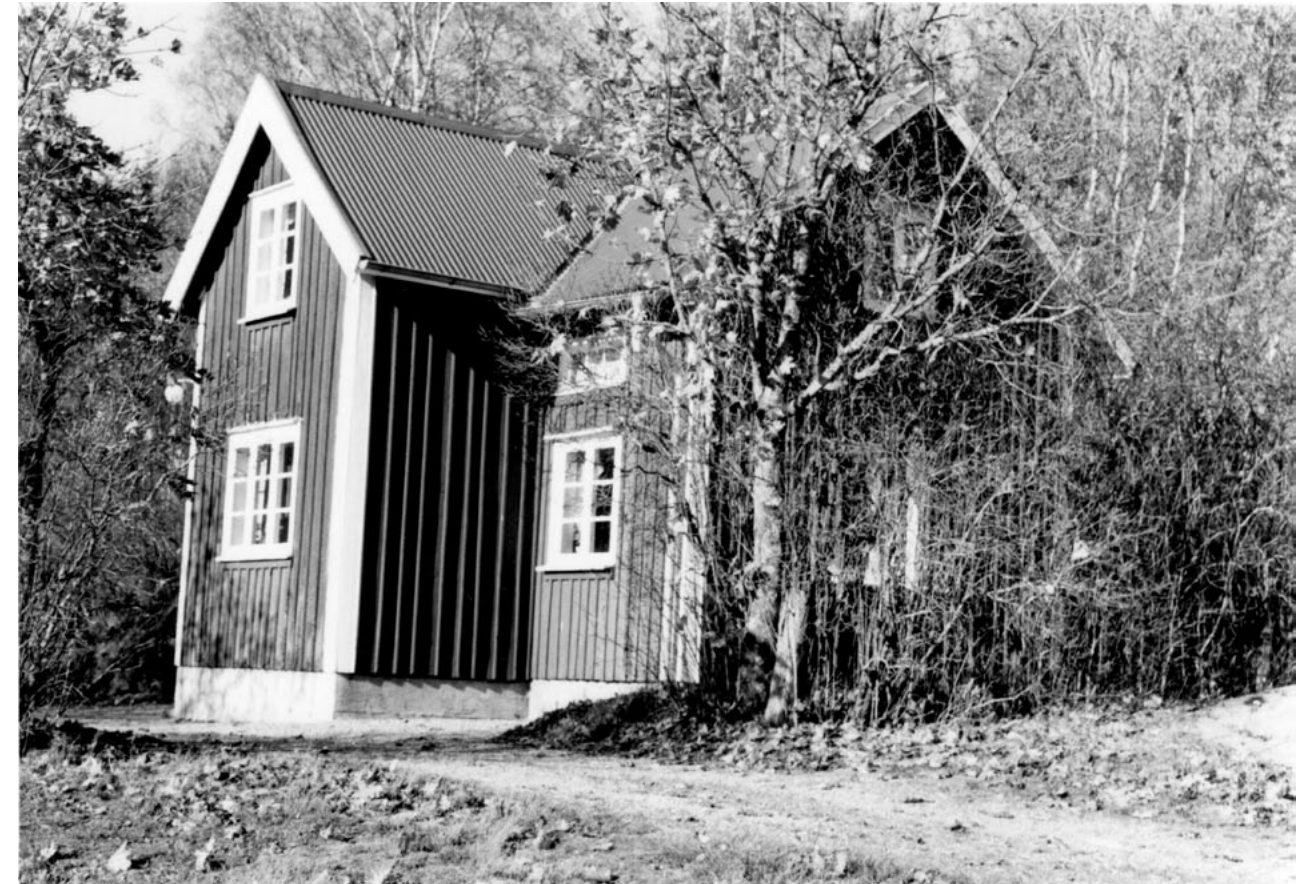
Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Lillegården 5:14
Nuvarande ägare:	Josef Carlsson [Ingemar och Anita Hjort Trollhättan]
Bebyggelsens art:	Frånsålt från huvudgården
Areal (ev):	
Uppfördes:	1910
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Fritidshus
När de sista boende flyttade:	
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	Två boningshus varav det ena i mycket dåligt skick, och ekonomibyggnader.
Övriga upplysningar:	



Skomakans stuga som tidigare stått i Skåphult

Stället ligger på Lillegårdens utmark norr om järnvägen. Marken är fransåld från huvudgården.

När Karl Bengtsson i Lillegården på 1930-talet kom på obestånd tog handlanden Emilsson i Landa över gården. Han sålde i sin tur huvudgården till Karl Johansson från Fölene, men redan 1910 hade ovannämnda areal sålts till Johan Alfred Karlsson.



Skomakarens stuga som tidigare stått på Säteriets utmark, Emil Sjöbergs.

Johan Alfred Karlsson var född 3/11 1861. Han var gift med Selma Andreasdotter f 28/2 1877 i Ljungås, där familjen tidigare bott.

Deras barn: John Fridolf f 30/5 1897, Hulda Maria f 20/2 1902, Josef Natanael f 11/7 1904, Gunnar f 6/12 1906 (flyttade till Tarsled 1935) och Hugo f 26/6 1910. Selma dog 1917. Johan Alfred dog 1950.

Hugo Karlsson var gift med Märta Karlsson f 8/11 1922. Deras barn: Ragnar f 14/5 1943, Rune f 15/4 1946 och Arne Roland f 11/10 1948.

Rune omkom i en trafikolycka 9/7 1960. Hugo dog 11/6 1971.

På stället finns två boningshus. Det ena har tidigare stått i Skåphult och det andra på Säteriets utmark (Emil Sjöbergs).

Stället bebos av Josef Karlsson och hushållerskan Dagny Andersson.

Nr 41:Bäckebo

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Bråttensby 19:1
Nuvarande ägare:	Bo Frändberg
Bebyggelsens art:	Undantagstorp Backgården, Fagerssons
Areal (ev):	
Uppfördes:	Omkring 1870
Storlek på byggnader:	Husgrund 8,3 x 4,8 m
De sista boende:	Hildur Italia Johansson
När de sista boende flyttade:	1917
När byggnaderna revs:	1949
Vad som finns kvar:	Husgrund och lada, snöbärsbuskar och något fruktträd

Övriga upplysningar:

Låg på Backgårdens utmark vid Jordbro.

Hit flyttade undantagsmannen Johan Stål född 15/5 1813 sedan han sålt Backgården till mågen Svante Johansson f 27/5 1840 i S Härene och dottern Inga-Stina Johansdotter f 26/2 1845 i Bråttensby. Dom gifte sig 1867.

Johan bodde först i en mindre stuga som senare såldes till Olaus Andersson som flyttade den till andra sidan vägen.

År 1894 dog Svante Johansson. Året efter sålde Inga-Stina och barnen Backgården till AP Fagersson, Remmene. Familjen flyttade då hit och troligen var det då den större stugan byggdes.

En son Johan Herman f 11/1 1870 hade redan 1892 flyttat till Göteborg.

Johan Stål dog 1898. Hans hustru Maja-Stina dog redan 1881.

Under de närmaste åren efter man kommit hit utflyttade fem av Inga-Stinas barn till Amerika, först sonen Janne f 15/3 1872 år 1893, dottern Alma Josefine f 22/3 1878 år 1896, sonen Martin Emil f 20/4 1875 år 1898, dottern Olga Maria Teresia f 13/1 1881 år 1899 och slutligen Helga Viktoria f 24/10 1883 år 1901. Emma Charlotta f 23/1 1868 gifte sig 1897 och flyttade till Eling 1898.

Inga-Stina och dottern Hildur Italia f 1/11 1886 var nu dom enda som bodde här. Inga-Stina dog 1916. Året därpå flyttade Hildur till Alingsås, där hon hade en af-färsrörelse.

Hildur var den sista som bodde här. Undantaget upphörde troligen när Inga-Stina dog

och torpet med hus gick därmed tillbaka till gården. JUF använde stugan till möten fram till 1945 då lokalen vid gamla skoltomten byggdes. Senare bodde det även skogshuggare här, det var efter skogsbranden 1947. Huset revs i slutet av 1940-talet. En del träd och buskar finns kvar runt husgrunden, som är 8.30 x 4.80 m. Ladugården finns delvis kvar.

Hildur dog 1948. Hon hade testamenterat pengar till en uppfartsväg från Säteriet till Bråttensby kyrka, men det dåvarande kyrkrådet utnyttjade inte erbjudandet.



Två av Svante Johanssons döttrar. Kortet taget i USA.

Nr 42: Olaus Jordbro

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Bråttensby 19:1
Nuvarande ägare:	Bo Frändberg
Bebyggelsens art:	Backstuga
Areal (ev):	
Uppfördes:	1894
Storlek på byggnader:	Husgrund 7 x 3,8 m
De sista boende:	Olaus Andersson
När de sista boende flyttade:	Dog 14/3 1936
När byggnaderna revs:	1940-talet
Vad som finns kvar:	Stenfot
Övriga upplysningar:	



Olaus framför sin stuga

Stugan låg på vänster sida om landsvägen norr om järnvägen.

Olaus Andersson var född i S Härene 6/12 1846. Han gifte sig 17/4 1881 med Matilda Bengtsdotter f 7/9 1861 från Skåphult. Vid den tiden var Olaus dräng på Guntorp och bodde i Skåphult. Olaus och Matilda flyttade samma år till Eggvena. År 1893

kom så Olaus tillbaka till Skåphult, då från Tumberg. Det är antecknat "Obs hustrun i Amerika ad bet 8/3 1890". Olaus som tidigare varit järnvägsbyggare i Norrland bosatte sig omkring 1894 här. Han köpte Ståls stuga som då låg vid andra sidan vägen. Han flyttade den hit.

Han gav sig nu ut som gårdfarihandlare. Det var mest tyger han handlade med. Han bar varorna i en säck på ryggen. Olaus var inte skrivkunnig, men antecknade med olika tecken upp dom som ville ha kredit. Det var inte alltid han fick betalt av dom som ville "skriva upp".

Det har sagts att hans fru en gång var hemma hemma från Amerika och hälsade på. Men hon återvände snart igen.

För övrigt kan nämnas att Olaus är skildrad ingående i Herrljungaboken. Olaus vistades sista tiden av sitt liv på Herrljunga ålderdomshem, där han dog 14/3 1936 i en ålder av nära 90 år.

Stugan är numera riven. Husgrunden är 7 .00x3.80 m, men då är att märka att en del av den ytan var kombinerad förstuga och vedbod. Tegelpannor från Guntorp, som är märkta med G på baksidan, har man hittat på platsen.



Olaus' stuga. Kortet är taget från järnvägen.

Nr 43: Brännemästarn’s eller Sjötorpet

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote
Nuvarande ägare:	Sockenallmänningen
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1825
Storlek på byggnader:	Husgrund 7 x 3,8 m
De sista boende:	Brännemästarn’s fru Johanna Andersdotter
När de sista boende flyttade:	Dog 1905
När byggnaderna revs:	1940-talet
Vad som finns kvar:	Husgrund
Övriga upplysningar:	

Stället låg vid Gullsjön på vänster sida om vägen på gränsen till Ivars Liskaheden.

I husförhörslängd 1811-27 står antecknat torpare för Backgården. Namnet Sjötorpet står antecknat endast vid barndop. Den förste torparen som bodde här var Johannes Carlsson född 17/6 1790 i Skåphult. Han var bror till soldaten Anders Carlsson Brodd, Skattegårdens soldattorp Örsholmen. Johannes hustru hette Catharina Hansdotter f 13/1 1797 i Algutstorp. Dom hade barnen Christina f 8/7 1823 i Eggvena och Maja f 24/6 1826 här.

Familjen flyttade 1850 till Dunbacken, Algutstorp, där Johannes dog 1853.

Samtidigt bodde här avskedade soldaten Isak Blixt f 26/10 1796 i Fagrabo. Han är antecknad som sjuklig skriven i socknen. Hustrun hette Maja Johansdotter f 29/12 1792. Barnen hette Johannes f 11/9 1819 (i Hagatorpet, Geddegården), Andreas f 27/1 1822, Lasse f 31/5 1825 och Anders f 1/8 1829.

År 1850 kom så från Hol Anders Pettersson f 14/9 1821. Han kallades “Brännemästar’n”, varför är det ingen som vet. Han var född i Siene. Hans hustru hette Johanna Andersdotter och var född i Hemsjö, Alingsås den 21/11 1816. Deras barn hette Carl-Johan f 3/7 1847 och Anna-Kajsa f 9/10 1849. Båda barnen föddes i Hol. Dessutom fick de sonen August (Händin) f 10/1 1852 i Bråttensby. Hela familjen utflyttade 1853 till Algutstorp.

Hit flyttade istället 1853 från Guntorp torparen Andreas Isaksson f 27/1 1822 och hans hustru Cristina Johansdotter f 12/2 1818. Deras barn: Maja-Stina f 30/6 1847, Anna-Kajsa f 16/8 1850 och Johanna f 1853. Redan 1854 flyttade Isakssons till Ribbingsberg.

Samma år som Isakssons flyttade kom Brännemästar’n med sin familj tillbaka hit,och ytterligare två barn föddes här, nämligen Johan Petter f 20/11 1854 och Clara f 12/8

1857. Nu kallades Brännemästar’ns gift tjänstefolk hos Johan Ståhl och backstugesittare.

År 1865 flyttade äldste sonen Carl-Johan och dottern Anna-Kajsa till Hol. Johan Petter tar värvning 1875 och får namnet Berggren. August, som fått anställning på järnvägen, gifter sig 1876. Han har nu tagit sig namnet Händin. Hans hustru är från K Skövde och heter Kristina Andersdotter f 2/4 1849. Den 24/4 1877 föddes deras son Karl Hjalmar. Händins flyttade till Galstad Mellomgården 1878.

Johan Peter kommer hem från Carlsten 1881.

År 1882 dog Brännemästar’n Anders Pettersson.

År 1884 gifter sig Johan Petter Berggren med Augusta Maria Johansdotter f 7/1 1861 i Roasjö. Berggrens flyttar till Varberg 1885.

Emma flyttar till Göteborg 1883, emigrerar till Nordamerika 1886. Brännemästar’ns hustru Johanna dog 1905. Därmed var samtliga familjemedlemmar borta från Bråttensby.

Husgrunden syns och även något äppleträd finns kvar på platsen.

Vi minns hur svårt det var innan vi kom underfund med vad Brännemästar’n hette. Teodor Åhman kom ihåg var han bodde och fruns namn, men Johanna hette ju så många på den tiden. Att sonen August bodde i Tumberg kom han också ihåg.

Andreas i Geddegården hade i sina anteckningar för skolkassan 1873 skrivit “Brännemästar’n för tomtning av källaren 12. 75 och Brännemästar’ns Petter för han gick till Lena med brev 0.87” och år 1878 i kyrkoräkenskaperna “Brännemästar’n för lagning av kyrkbalken” osv, men inget, namn.

Men vid torpvandringen fick vi ett tidningsurklipp av Gottfrid Hallberg. Det var från 1949 och handlade om Brännemästar’ns pojke och med hjälp av födelsedatum på honom kunde vi spåra faderns namn och fick det hela att stämma med Anders Pettersson och sonen Petter= Johan Petter Berggren.

Nämnda tidningsurklipp är väldigt intressant, det skildrar ett av alla fattiga torparbarns livsöde på ett sätt som är värt att återge och samtidigt får vi en inblick i hur banvakternas liv var.

“Förre bankvakten August Händin Högstorp Vårgårda har avlidit efter en tids sjukdom 97 år gammal. Han var född i Bråttensby. Som 7-åring gjorde han som många

andra, tog plats som vallpojke hos olika lantbrukare. Vid 11 års ålder började han skolan samt läste för prästen. Därpå följde några år med växlade arbete i hemtrakten.

Omkring år 1870 höll man på med riksbanbygge i mellersta Sverige och till dessa begav sig Händin. År 1875 blev han extra banvakt och 1888 fick han ordinarie tjänst. Tjänstgöringen var på den tiden synnerligen ansträngande. Arbetsplatsen var oftast belägen vid Fåglavik två mil från hemmet i Hogstorp.

Denna väg gick Händin till fots varje dag sommar som vinter. Arbetet började kl 5 och höll på till 8 på kvällen. För detta erhöll han 1.32 om dagen. Sedan Händin blivit ordinarie hade han hjuling, vilket underlättade arbetet betydligt.

Men ännu var allt så primitivt ordnat att banvakterna hade det mycket arbetsamt. Sålunda fanns ingen telefonförbindelse mellan stationerna utan order angående ex-tratåg o dyl sändes från banvakt till banvakt, vilka ofta fick gå till fots långa sträckor för att vidarebefordra orderna. Ljussignalerna vid stationerna semaforer mm bestod av oljelampor som hissades upp och ner med rep. Dessa skulle av banvakterna före varje nattgående tåg tändas och släckas efter passerandet för besparings skull.

På det viset var Händin tvungen att bege sig ända till Vårgårda ett par gånger varje natt. På vissa tider och platser skulle även banvakterna invänta tågen i särskilda vakt-kurer. Ibland körde tågen fast i snödrivorna som hopade sig på utsatta ställen. Då måste banvakten ta traktens befolkning till hjälp att skotta. Efter 34 år fick Händin pension.”

Nr 44: Örsholmen Backgårdens

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Stommen 2:3 [Bråttensby 2:2]
Nuvarande ägare:	Ingvar Valdemarsson [Anders Johansson]
Bebyggelsens art:	Soldattorp
Areal (ev):	
Uppfördes:	Före 1680. Ombyggt 1800
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Arrendator Petter Larsson med familj
När de sista boende flyttade:	1860
När byggnaderna revs:	1861
Vad som finns kvar:	Husgrund och ladugårdsgrund
Övriga upplysningar:	

Torpet låg på Stommens utmark öster om Skattegårdens soldattorp. Här låg troligen tidigare ett torp under Bråttensby säteri. När roteindelningen gjordes kom Backgårdens soldater att bo här. Utrote var Södra Härene Nordgård och Siene Grågård. Vid roteindelningen fick Backgården nr 1094.

Förste kände soldaten var år 1683 Anders Andersson. Sedan kom Olof Olofsson död 1710. Han ersattes av Carl Carlsson. 1716 hette soldaten Bengtsson, han dog 1718. Hans ersättare hette Jons Larsson Landtman. År 1721 hette soldaten Anders Andersson Landtman och 1751 Stepan Landtman. Han var i tjänst när husförhörlängderna 1768 kom. Där står antecknat att han var född 1729 och hans hustru hette Anna Eriksdotter f 1729. Deras barn: Lars f 1763 och Anders f 1768.

Näste soldat hette Bryngel Jonsson Frögd f 1757. Han var son till soldat Jon Örling på grannroten 1093 Skattegårdens soldattorp. Frögd var gift med Maria f 1757. Deras dotter Maria var född 1780 och dog 1826. Frögd var med i sjöslaget i Finland den 17 juni 1788 och blev där tillfångatagen. Senare står antecknat “Maria änka mottagare av allmosa”.

I roteringsrullarna kan man se att Frögd 1789 ersattes med Gabriel Bengtsson Björkman f 1763. Hans hustru hette Anna-Maria L f 1766 och sonen hette Abraham f 1793.

År 1801 kom så Bengt Carlsson Braf f 1775 till torpet. Hans hustru hette Britta Eriksdotter. Deras barn: Maria f 1804 och Carl f 1807.

År 1807 var Sverige och Finland i krig med Ryssland. På generalmönstringsrullorna kan man läsa att Bengt Carlsson Braf förlorades vid reträtten från Färdenanshaf 16 april 1807. Då förlorades ur Kullings kompani 46 man, förutom Braf, Östergårdens soldat Jakob Brink och flera från grannsocknarna. Där var namn som Beckman,

Rapp, Ström, Lejon, Lindberg, Kårling och Storm bland de omkomna. Då var det många änkor och faderlösa barn ute i våra soldatstugor.

År 1808 anställdes Jonas Braf f 23/6 1781. Han var gift med Britta Olofsdotter f 1771, dotter till ryttmästare Olof Boo, Gatan (se nr 34). Barn: Catarina f 1810 död 1811. Jonas Braf begärde och fick avsked 1817. Han dog 1858 i en ålder av 77 år.

År 1818 hette soldaten Johan Braf f 16/8 1790 i Eggvena. Hustrun Karin Abrahamsdotter var född i Främmostad 24/12 1794. Barn: Johanna f 14/5 1819 utflyttade till S Härene 1834, Britta f 25/8 1820 bodde senare på torp nr 48 och kallades “Brafa-Britta”, Maria f 12/1 1822 utflyttade 1838 till Herrljunga, Johannes f 9/11 1823 utflyttade till Landa 1842 men kom sedan till Frisegården där han blev backstugesittare och kyrkvaktmästare. Han gifte sig 1867 med änkan Greta (på torp nr 22). Christina f 18/12 1825 flyttade till Östergården 1842, Inga-Stina f 8/12 1828 utflyttade till S Härene 1847, Andreas f 26/2 1830 död 1831, Svante och Andreas (tvillingar) f 12/10 1833. Svante dog 1834. Andreas blev 1856 soldat på denna rote. Yngst var Petter f 1/1 1836. Han blev dräng på Säteriet, där han avled 1860.

År 1849 avgick Johan Braf med pension. Han var då 59 år och flyttade till torp nr 48.

Hans ersättare hette Andreas Jansson Braf född i Herrljunga 25/9 1827. Hustrun Elin Johansdotter var också från Herrljunga och född 18/9 1829. Deras dotter Johanna var född 1/7 1852 och sonen Anders-Petter var född 12/1 1856. År 1856 flyttade soldatfamiljen till Brunnsbovad (nr 32) och år 1861 till Nordamerika.

Av protokoll fört vid verkställd besiktning å soldattorpet år 1853 framgår att manhuset är uppbyggt år 1800 täckts med tegel, brädfordrat, 12 aln långt, 8 1/2 aln brett och 2 1/2 aln högt. Väggen till kammaren jämte ugnen skulle ommuras. Golvet lagas. Ny dörr till kammaren.

Ladugården: Uppförd 1840 av skiften täckt med halm, 18 aln lång, 9 aln bred, 3 3/4 aln hög (1 aln= 60 cm).

Av skifteshandlingar från 1858-70 framgår att Backgårdens soldattorp har innehaft följande ägor:

Åker: Örsholmen sandmylla grund jord. Syltatorpet sandmylla grund jord.

Äng: Örsholmen tuvig äng stenbunden äng mosslupen äng, sank madäng.

Syltatorpet åkerren förlänne, tuvig mosslupen stenbunden äng.

Odlingsmark: Örsholmen stenig backe.

S:a	Åker	9.05	2.65.59	1.19.7
	Äng	16.37	3.47.18	2.29.5
	Odlingsmark	2.13	0.14.97	0. 12. 2
S:a		27.55	6.27.74	4.29.4

Arealen är angiven i gamla ytmått: Refar, stänger och fot och sista kolumnen tunnland och sjeppland.

Soldattorpet arrenderas år 1856 ut till Gustav Pettersson född i Herrljunga 25/9 1827. Han kom hit från Häggrunga med sin familj; Hustrun Maja-Stina Andersdotter f 1/5 1832 vid Åby Kvarn, dottern Johanna f 12/12 1855 i Häggrunga. Hela familjen flyttade till Frisegården 1857. Soldattorpet arrenderades då ut till Petter Larsson f 3/12 1821 vid Åby Stora och hustrun Britta Bryngelsdotter född i Bråttensby 16/4 1824. Deras barn: Johanna f 22/12 1847, Anna-Stina f 23/1 1852, Sofia f 8/8 1855 och Johan f 5/5 1859. Larssons kom hit från Häggrunga Bergsgården och flyttade 1860 till Bråttensby Skattegården. Petter Larsson blev sedan banvakt vid Jordbro 1862 (se nr 61).

Vid skiftet står det noterat att soldathusen skulle märkas och flyttas till det nya soldattorpet. År 1856 blev Andreas Johansson Braf soldat för Backgården. Han var född på soldattorpet 12/10 1833. Han var son till den 1849 pensionerade soldaten Johan Braf, som sedan 1849 bott med sin familj på torp nr 46. Torpet låg i anslutning till soldattorpet. Det är sannolikt att soldaterna även tidigare flyttade till torp längre upp i utmarken vid Örsholmen. Ofta är i husförhörslängd angivet “I Örsholmen eller vid Backgårdens utmark pensionerad soldat” osv. Soldatjorden här kom efter skiftet att höra till Stommen.

Husen flyttades till Brännet, där soldat Andreas Johansson Braf blev den förste soldaten på det nya soldattorpet (se nr 45).

Marken här blev åker och senare betesmark för Stommen. På 1960-talet planterades granskog som idag är vacker ungsog.

Husgrunderna går att hitta. Torpet är markerat på skifteskartan.

Nr 45: Brännet

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Backgården 4:7
Nuvarande ägare:	Ebba Braf [Thomas Lycke]
Bebyggelsens art:	Torp, efter 1861 soldattorp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1830. Torpet har brunnit och byggts upp igen
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Fortfarande bebott
När de sista boende flyttade:	
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	
Övriga upplysningar:	



Torp under Backgården redan på 1830-talet. Torpet kallades Brännet.

Den förste kände torparen kom hit 1830. Han hette Andreas Andersson f 8/7 1804 i Tumberg. Hans hustru hette Maja Bengtsdotter f 26/5 1803 i Lunda Geddegården. Barn: Inga-Stina f 17/8 1830 (farmor till Harry Axelsson, Landa), Christina f 25/5 1832, Johannes f 28/1 1834, Anders f 13/2 1836 död 1841, Johanna f 20/6 1841 gift med LiseSvante (se nr 49), Anna-Maria f 26/3 1844 (även hon bodde i Örsholmen på äldre da'r. Se nr 49). Hela familjen flyttade år 1847 till torp Enehagen i Landa.

Torpet Brännet övertogs nu av Petter Larsson f 3/12 1821 i Åby Storegården. Han hade tidigare varit dräng på Backgården. Petter gifte sig med Britta Bryngelsdotter f 6/4 1824 i Bråttensby. Barn: Johanna f 22/12 1847.

Familjen flyttade år 1850 till Fötene Södra Härene, blev senare arrendatorer på Backsgårdens soldattorp Örsholmen åren 1857-60 (se nr 44) och banvakt vid Jordbro år 1862.

Näste torpare kom hit 1854. Han var från Bergstena och hette Jan Petter Magnusson f 26/4 1804. Hustrun hette Ulla Abrahamsdotter f 4/8 1808. Barn: Samuel f 26/12 1837

flyttade till Bälinge 1855, Johan Magnus f 11/3 1847, Anna Kristina f 28/3 1850. Vid skiftet beslutades att Backgårdens soldattorp, som sedan långt tillbaka legat i Örsholmen, skulle flyttas hit. År 1861 fick torparfamiljen Magnusson flytta till torp vid Skattegården och hit flyttade istället korpralen vid Västgöta Dals regemente Andreas Johansson Braf född 12/10 1833 i Örsholmen. Han var son till förre soldaten Johan Braf. Han var således andra generationen soldat för Backgården. Andreas Braf hade många syskon bl a Brafa-Britta och Johannes, kyrkvaktmästaren, som gifte sig med Isaks mor Greta på gamla da'r.

Andreas' hustru hette Maja-Stina Pettersdotter f 13/5 1832 i Hägnen. Hon var syster till Johan Pettersson, Hägnen.

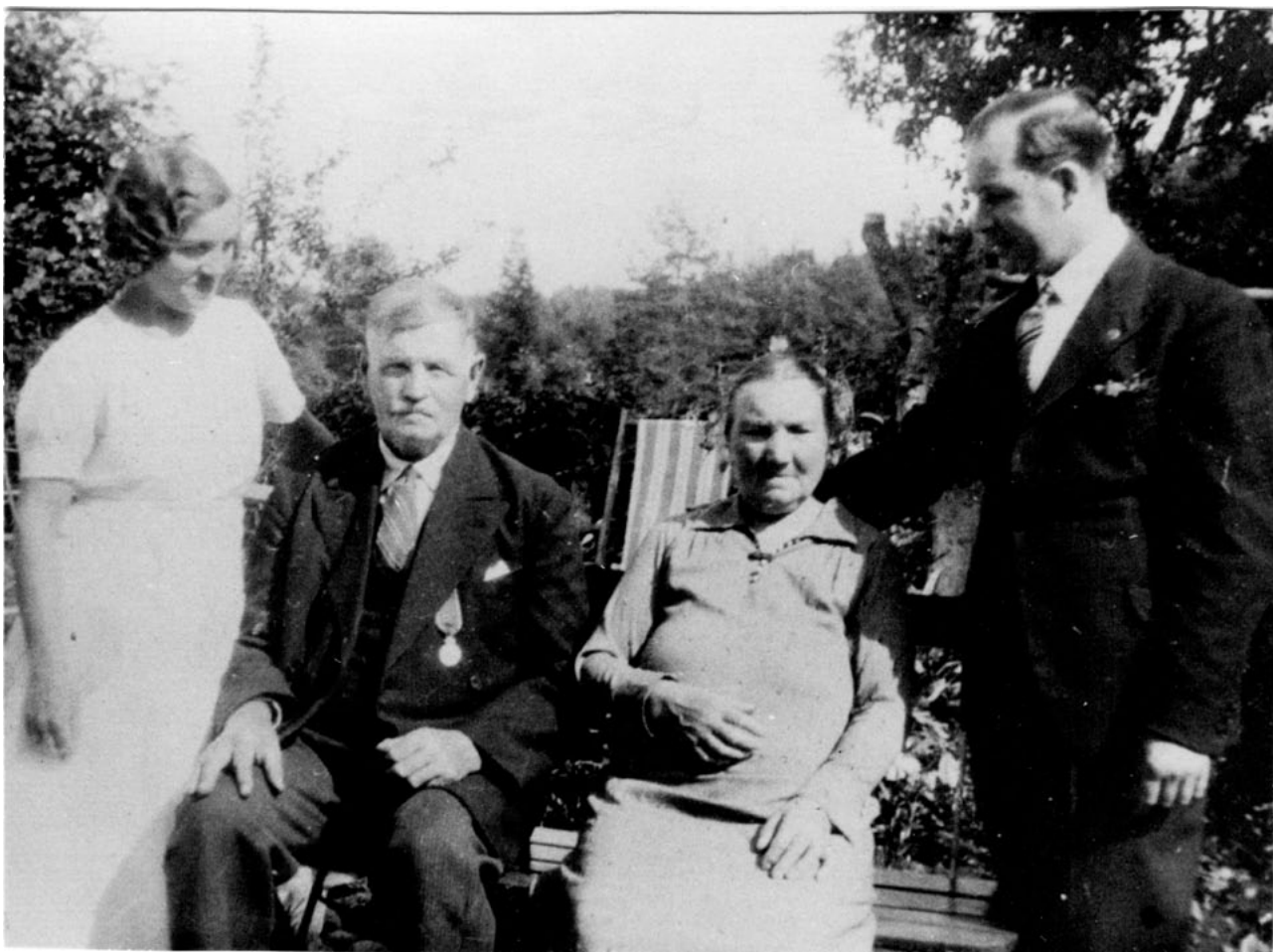
Deras barn: Herman f 15/4 1866 emigrerade till USA 1885, Selma f 6/7 1871 och Emil f 17/12 1874.

Andreas Braf begärde avsked som soldat och flyttade 1886 till Landa med sin familj.

År 1887 flyttade så f d artelleristen Herman Johansson Brodd in här. Han kom från Karlsborg 1855 hem till Jordbro. Han sökte och blev antagen till soldat här och fick då namnet Braf.



Herman Braf och hustrun Sofia. Kortet är taget vid infarten till torpet. I bakgrunden syns ladugården. Boningshuset ligger till höger.



Herman och Sofia flankerade av dottern Sigrid och sonen Oskar

Den 12 jan 1887 skrevs kontrakt mellan knekten och rotehållarna som var för stamroten Svante Johansson och August Larsson Bråttensby Backgården och utroten August Johansson och Johan Johansson från Härene Nolgården samt Anders Johansson och A Lång från Siene Grågården. Av kontraktet framgår att roten skulle hålla soldaten, förutom med torp och hus, 10 kr i handpenning, lega 15 kr, årlig lön 15 kr, en del utsäde, hjälp att bruka torpet när soldaten är kommenderad reparationer av husen, vedbränsle, 18 lass bränntorv, bete till soldatens kor å stamrotens utmark osv. Detta kontrakt gällde fram till 1905 då utrotehållarna försålde sin andel i husen på soldatorpet till stamrotehållarna för en summa av 176 kronor. Samtidigt skrevs ett nytt kontrakt med soldaten, där han under sin återstående tjänstetid skulle ha 200 kronor årligen istället för förmånerna i föregående kontrakt. Dessutom skrevs ett köpekontrakt mellan stamrotehållarna och soldaten om försäljning av soldatorpet till soldaten.

Pga diverse svårigheter, bl a brann boningshuset ner och måste byggas upp igen, avslutades inte försäljningen förrän 1922. Braf begärde och fick avsked 1920. Han fick medalj för lång och trogen tjänst. Han fick sin sista lön från rötebönderna samma år:

Herman Braf gifte sig 1886 med Sofia Johansdotter 1/1 1867 vid Olstorp i Algutstorp. Deras barn: Karl Herman Fritjof f 24/5 1888 utflyttade 1918, Hjalmar Emanuel f 19/5 1891, Naemi Josefina f 11/1 1894 död 16/2 1894, Gertrud Elisabeth f 3/3 1895 död 16/6 1895, Gertrud Aurora f 28/8 1896, Valborg Elenora f 28/8 1898, Anna Elisabeth Hedvig f 1901, Oskar Eugen f 1903, Folke Simon f 10/12 1905 utflyttade till Tumberg 1938 och senare till Vårgårda, Sigrid Maria f 1910 utflyttade till Vårgårda 1947 nu boende i Hedemora.

Herman Braf var en energisk jordbrukare, røjde sten och odlade. Han fick även medalj för välskött jordbruk. Han dog 1946.

Stället köptes av sonen Oskar Braf. Han gifte sig med Ebba Viktoria f 24/1 1908. Deras fosterdotter heter Viola Johansson f 24/11 1952. Oskar arbetade på Vårgårda armaturfabrik fram till pensionsåldern. Oskar Braf dog 2/3 1977. Han var då 74 år. Hustrun Ebba bor kvar i huset. Jorden är utarrenderad till Rune Östh, Frisegården.

1094 BRÅTTENSBY,
Backgården

Anders Andersson 1683 - 1710.09.25. Död i Reval.

Olof Andersson 1712 - 1713. Död 1713.

Per Bengtsson 1714.03.22 - 1718.03.24. Död 24/3 1718.

Jonas Larsson Lantman 1718.12.17 - 1720. Född 1690. Ogift. Vid GMR 1719 var hans ena arm av värk något krökt, men fick vara kvar tills någon ny karl skaffades.

Anders Arfvidsson Lantman 1720 - 1749.08.29. Född 1700 i Västergötland. Gift. Fick avsked med underhåll. Var vid avskedet gammal och bräcklig.

Stephan Lantman 1751.06.05 - 1757.06.18.

Sven Larsson Lantman 1758.10.19 - 1778.01.18. Född 1732 i Västergötland. Gift. Längd 176 cm. Klagade vid GMR 1767 över att torpet hade brister.

Bryngel Jonsson Frögd 1779.02.27 - 1788.07.17. Född 1757 i Västergötland. Gift. Längd 166 cm. Fången vid slaget vid Hogland 17/7 1788. Vidare öden okända.

Gabriel Bengtsson Björkman 1789.05.27 - 1793.06.25. Född 1765 i Västergötland. Gift. Längd 165 cm. Under slaget vid Korhois 6/5 1790 hade han fått ett finger avskjutet och handen hade blivit förlamad. Vid GMR 24/8 1790 i Anjala låg

Gabriel sjuk i Lovisa. Kunde efter skadan inte hantera ett gevär och avskedades med underhåll. Numret indraget till kungliga majestätet och kronan 16/4 1794 - 20/8 1801.

Bengt Carlsson Braf 1801.08.20 1807.04.16. Född 1776 i Västergötland. Gift. Längd 176 cm. Fången av fransmännen vid Ferdinandshof 16/4 1807. Vidare öden okända.

Jonas Braf 1808.03.21 - 1817.06.25. Född 1783 i Västergötland. Gift. Längd 168 cm. Hade en benknöl i ryggraden och begärde och fick avsked.

Johannes Linnartsson Braf 1817.11.13 - 1849.06.20. Född 16/8 1790 i Eggvena. Gift. Längd 176 cm. Begärde och fick avsked med underhåll.

Andreas Jonsson Braf 1849.10.03 - 1856.01.15. Född 25/9 1827 i Herrljunga. Gift. Längd 171 cm.

Andreas Johansson Braf 1856.05.31 - 1886.06.10. Född 12/10 1833 i Bråttensby. Gift. Längd 173 cm. Avancerade till korpral 4/7 1862 och Distinktionskorpral 26/7 1875.

Herman Johansson Braf 1887.01.12 - 1920.07.22. Född 1/4 1864 i Bråttensby. Gift. Längd 179 cm.

Nr 46: Brännet

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Backgården 4:2 [Bråttensby 7:17]
Nuvarande ägare:	Ingvar Valdemarsson [Daniel Lindgren och Anna Rydler]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	Omkring 1830
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Svante Andersson och Johanna Andersdotter
När de sista boende flyttade:	1878
När byggnaderna revs:	1878
Vad som finns kvar:	Ingenting
Övriga upplysningar:	

Torpet låg i den åkerlycka där Börje Jarl byggt sin villa. Torpnamnet Brännet står redan antecknat i husförhörlängd 1830 och var gemensamt för detta och Brafs torp.

Hit flyttade från Hägnen Lars Andersson f 1782 i Landa. Han var den förste torparen här. Hustrun Lena Svensdotter var född 4/9 1789 i Närke. Barn: Sven f 9/1 1811 i St Åby, Britta-Lisa f 29/8 1817 i St Åby, Petter f 3/12 1821 i St Åby (flyttade till Hägrunga 1838), Johannes f 12/11 1827 i Hägnen och yngst Christina f 4/6 1834 här, död 1838.

Dottern Britta-Lisa flyttade till Kullings Skövde 1836. Hon var barnmorska och det har sagts att hon var mycket skicklig i sitt yrke.

Britta-Lisa gifte sig 1843 med Anders Johansson f 30/11 1820. Han var dräng på Simonsgården i Örnunga socken och skriven där. Britta-Lisa liksom deras barn, Anders Petter f 28/5 1843 och Svante f 4/6 1847 var däremot skrivna här.

Lars Andersson dog 1860 (78 år gammal) och hustrun Lena dog 1850 (61 år gammal).

År 1849 övertog sonen Johannes torpet. Han kom då från Säteriet, där han varit dräng. Han gifte sig med Johanna Andersdotter f 1825. Hon var från Bråttensby krog. Barn: Anna f 5/11 1849 död 28/ 12 1849, Anders f 20/11 1850 död 12/4 1851, Sofia f 4/11 1853, Johan f 7/7 1856.

År 1863 flyttade Johannes Larsson med familj till Skattegården Hoberg.

Britta-Lisa och sonen Svante (“Lise-Svante”) bodde ensamma kvar här. Britta-Lisa dog 12/12 1872, hon var då 55 år.

“Lise-Svante” gifte sig 20/6 1869 med Johanna Andreasdotter f 20/6 1841. Hon var född på granntorpet (se nr 45). Svante och Johanna bodde här till 1878 då dom flyttade till Örsholmen på Stommens utmark (se torp nr 49).

Efter 1878 har ingen bott här.

Husgrunden finns ej kvar.

När Börje Jarl grävde till grunden på sitt hus hittade han en del föremål från torptiden.

En brunn finns kvar.

Torpet är utsatt på skifteskartan.

Nr 47: Inga-Lenas

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Backgården 4:2 [Bråttensby 7:17]
Nuvarande ägare:	Ingvar Valdemarsson [Daniel Lindgren och Anna Rydler]
Bebyggelsens art:	Dagsverkstorp
Areal (ev):	
Uppfördes:	Troligen 1878
Storlek på byggnader:	Husgrund 7,4 x 4,1, lillstuga 5 x3 m
De sista boende:	Albert Gustavsson “Blinde”
När de sista boende flyttade:	Dog 1951
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	2 husgrunder, ladugårdsgrund samt vattenkällan
Övriga upplysningar:	



Resten av en jordkällare ligger nära torpstolpen som i sin tur står där huset fanns bland unggranarna.

Torpet låg på Backgårdens utmark strax söder om järnvägen. Är sålt till bröderna Lindgren.

Hit flyttade 1878 änkan Inga-Lena Andreasdotter f 12/11 1845 i Tarsled. Tillsammans med henne bodde här barnen: Hilma Albertina f 24/2 1868, Emil f 19/3 1870, Anna Lovisa f 22/11 1872 samt Albert f 29/5 1875. De var i åldrarna 10, 8, 6 resp 3 år när de flyttade hit. Familjen kom från Hägnen.

Inga-Lenas man, Gustaf Pettersson, var född i Hägnen, Han var arbetskarl hos sin bror Johan, som var ägare till Hägnen. Gustaf hade ytterligare en bror som hette Anders. Han flyttade till Lekåsa 1865.

Anders Petterssons änka Johanna Andreasdotter bodde hos Inga-Lena i början av 1900-talet.

Inga-Lena betalade årligt arrende för torpet. Hon gick även dagsverken på Backgården.

Inga-Lenas dotter Torin Alfredsdotter f. 1882 20/8, gift Börjesson blev barnmorska. Hon flyttade till Bohuslän och gifte sig där. Hilma f 1868 emigrerade till USA 1887. Anna gifte sig med Axel Andreasson Lanz, de kom att flytta till tegelbruket i Hoberg, Vårgårda. Emil blev regementsmusiker, han fick namnet Sjöberg. Han gifte sig med Hanna Johansdotter från Jordbro. Albert blev blind vid 4 års ålder i samband med sharlakansfeber. Även Albert var musikalisk och han spelade i Bråttensby kyrka. Han lärde sig bokbinderi och kunde utföra sitt arbete i hemmet. Han hade en stuga intill Inga-Lenas.

Inga-Lena dog 10/10 1928 (83 år gammal). Albert blev så småningom tvungen att flytta till Herrljunga ålderdomshem. Han trivdes inte där och inte blev det bättre på ett annat hem som han flyttade till. Blande Albert dog 22/1 1951, han var då 76 år gammal. Han var den siste som bodde här.

Ett av husen flyttades till Brafs och är lillstuga där. De två husgrunderna, som är 7,50 x 4,10 resp 5,00 x 3,00 m, liksom ladugårdsgrund syns tydligt. Även källan där man hämtade vatten går att hitta. Åkrarna är nu skogbevuxna.

Nr 48: Brafa Brittas

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Stommen 2:3 [Bråttensby 7:17]
Nuvarande ägare:	Ingvar Valdemarsson [Daniel Lindgren och Anna Rydler]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Brafa Britta
När de sista boende flyttade:	Dog 1916
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	Jordkällare
Övriga upplysningar:	

Torpet låg söder om Backgårdens soldattorp Örsholmen. Torpet är från slutet av 1700-talet.

Hit flyttade soldaterna med familjer från Backgårdens soldattorp när soldaterna fick avsked eller pensionerades. Möjligen låg här ytterligare någon backstuga.

År 1849 flyttade Johan Braf f 16/8 1790 hit när han pensionerats. Hans hustru Karin Abrahamsdotter f 24/12 1794 dog här år 1854. Dottern Britta f 25/8 1820, som varit trotjänarinna i en familj i Alingsås i många år, flyttade hem och blev den sista som bodde här. Stugan var enligt utsago mycket bristfällig, den hade bl a jordgolv.

Britta var på äldre dagar skriven på socknen. Hon bodde några dagar på varje ställe, s k rotegång. Hon hade ont i benen och hade därför svårt att gå. Bönderna skjutsade henne på hästskjuts från ställe till ställe. Hon hade med sig en låda med de få tillhörigheter hon ägde. Hon stickade strumpor och vantar åt folk. Hon hade nersatt syn och kunde “tappa maskor”, så det hände att det var hål på strumpan fastän den var ny.

Britta dog på Backgården den 25/10 1914 (94 år).

Husgrunden har vi ej hittat. Däremot finns en jordkällare på platsen. Torpet är utsatt på skifteskartan.

Nr 49: Lise-Svantes

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Stomen 2:2
Nuvarande ägare:	Bertil Johansson [Anders Johansson]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1878
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Svante Andersson d 1928, hustrun Johanna Johansdotter d 1929 och hustruns syster Anna-Maria Johansdotter d 1930
När de sista boende flyttade:	
När byggnaderna revs:	Början av 1930-talet
Vad som finns kvar:	Jordkällare och fruktträd
Övriga upplysningar:	

Stället låg på Stommens utmark. Hit flyttade Svante Andersson f 4/6 1847 och hans hustru Johanna Andreasdotter f 20/6 1841 år 1878 från torp Brännet, Backgården.

Svante var son till barnmorskan Britta Lisa Larsdotter (hon dog på Brännet 1872). Han fick namnet “Lise-Svante” efter henne. Han var kyrkvaktmästare fram till 1926.

År 1886 flyttade Johannas syster Anna-Maria Andreasdotter hit. Hon kom från Landa, men liksom Johanna var hon född vid Brännet. Anna-Maria arbetade i en handels-trädgård i Göteborg i många år.

Svante hade ko men ingen häst, varför han spadvände istället för att plöja på höstarna. Någon gång fick han hjälp av häst och plog, men han tyckte att hästarna trampade sönder åkern.

Johannas och Anna-Marias syster Inga-Stina var farmor till Harry Axelsson i Landa. Anna-Maria dog 1927, Svante 1929 och Johanna, som var den sista som bodde här, dog 1930.

Husen revs av Harry Axelsson. Husgrunden är undanröjd vid odling. Jordkällare och fruktträd finns kvar.

Nr 50: Holmslätt

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Säteriet 7:3 [Bråttensby 7:17]
Nuvarande ägare:	Einar Classon [Daniel Lindgren och Anna Rydler]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	Var bebott redan 1768, senare obebott fram till 1887
Storlek på byggnader:	9,15 x 4,9 m
De sista boende:	Johanna dog 1925
När de sista boende flyttade:	
När byggnaderna revs:	1925
Vad som finns kvar:	Husgrund, fruktträd samt brunn
Övriga upplysningar:	

Torpet låg söder om järnvägen på östra sidan om landsvägen mot Landa. Det var bebyggt redan 1768 och kallades då Slätten. Fr o m 1795 ändrades namnet till Holmslätt.

1768 hette torparen Hans L. född 1735 och hustrun Elin f 1737 (död 1791). Hans And. f 1754 (död 1811), hustru Karin f 1752, döttrar Ingrid f 1794, Kerstin f 1769 (död 1829), Stina f 1800.

I husförhörslängd 1811 är antecknat “änkan Karin f 1752, dottern Stina f 1800” och senare “pigan Greta född på Holmslätt 27/5 1812”. I nästa husförhörslängd finns ingen noterad som boende här.

Stället var obebott till år 1887 då extravakten vid järnvägen Karl Andersson Brodd f 15/11 1844 med familj flyttade hit. De hade tidigare bott på torp nr 33. Karl var yngste sonen till soldaten Anders Brodd och hans hustru Johanna.

Karls hustru Johanna Johansdotter var född 1844 i Grude. Deras barn: Emil Levin f 11/9 1871 (dog 2/3 1890), Selma f 3/4 1874 (flyttade till Landa 1890), Anna f 25/6 1876 (flyttade till Asklanda 1895), Emma f 2/4 1878 (flyttade till Gustavs på Säteriet och var piga där), Albin f 3/11 1880 (kallades Liden, flyttade till Larv), Georgina f 24/8 1883 (flyttade till Göteborg), Ivar f 24/7 1886 (dog 8/7 1892), Karl f 18/9 1888 (dog 28/12 1890).

Karl Andersson Brodd dog 9/8 1912 och Johanna dog 13/10 1925.

Karls bror Gustaf Andersson Brodd (“Brodda-Gustaf”) född 7/10 1841 var också skriven här. Han är noggrant skildrad i Herrljungaboken, varför vi nöjer oss med att nämna att han gick på socknen och hjälpte till med enklare sysslor bl a vedhuggning. Han dog 1913.

Huset såldes och flyttade till Tånga vid Vårgårda. På platsen syns husgrund 9.15 x 4.90 m, jordkällare och en mindre husgrund.

Nr 51: Emil Sjöbergs

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Säteriet 7:2 [Bråttensby 7:17]
Nuvarande ägare:	Bröderna Lindgren [Daniel Lindgren och Anna Rydler]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	
Storlek på byggnader:	8,2 x 4,8 m
De sista boende:	Emil Sjöberg
När de sista boende flyttade:	Omkring 1935
När byggnaderna revs:	Slutet av 1930-talet
Vad som finns kvar:	Husgrund
Övriga upplysningar:	

Torpet låg på Säteriets utmark söder om järnvägen. Här bodde Emil Gustafsson Sjöberg, som var f d artillerist och regementsmusiker. Han var född i Hägnen 19/3 1870 och var son till Gustaf Pettersson och hans hustru Inga-Lena (se torp nr 47).

Emil var gift med Hanna Johansdotter f 24/4 1878, dotter till banvakt Johan Eliasson och hans hustru Stina från Jordbro. Deras barn: Anna Cecilia f 17/7 1898, Dagny Emelia f 7/6 1900, Karl-August f 1902, Ernst Gottfrid f 1905, Dagmar Viola f 1908, Elin Margareta f 1912 och Bertil Emanuel f 1915. Hustrun och barnen bodde på Boréns lägenhet (se torp nr 7), där även hustruns mor banvaktänkan Stina Olofsdotter bodde. Hon dog 5/10 1919.

Emil Sjöberg blev tvingad att flytta till ålderdomshemmet i Herrljunga. Huset blev då till salu. Bråttensby JUF hade planer på att köpa stugan och flytta den till en hage på Emil Olaussons mark för att inreda den till bastu. Köpet blev inte av. Istället köpte Josef Carlsson i Lillegården den. Sjöberg hade tidigare hyrt ut stugan till danstillställningar.

På ålderdomshemmet trivdes inte Sjöberg så bra. För att försöka övertyga honom om hur bra han hade det, var det en fru från Bråttensby som sa: “Nu har allt Sjöberg det bra i alla fall”. Varpå svaret blev: “Va e hu för ena som går ikring å värvar anhängare te förtröck för den enskelle”.

Hustrun Hanna dog 1936.

På platsen kan man se husgrunden 8.20 x 4.80 m och även grunden till ett mindre svinhus. Åkrarna är idag skogbevuxna.

Nr 52: Syltatorpet

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Säteriet 7:11 [Bråttensby 7:17]
Nuvarande ägare:	Bröderna Lindgren [Daniel Lindgren och Anna Rydler]
Bebyggelsens art:	Dagsverkestorp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1790
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Mattias Andersson med familj
När de sista boende flyttade:	1835
När byggnaderna revs:	1835
Vad som finns kvar:	Ingenting
Övriga upplysningar:	



Här kan vi se stolpen som sattes upp vid invententeringen på 1980-talets början och fortfarande står i närheten av var huset kan legat.

Syltatorpet var torp under Bråttensby krog. Torpet är angivet redan 1790 i husförhörlängd. Torpare då var Anders Andersson född 1769. Hans hustru hette Karin Gustavsdotter född 1771. Deras son Mattias Andersson föddes 8/1 1794 i Syltamad, som torpet då kallades. Han övertog torpet efter fadern.

Mattias står 1823 antecknad som landbotorpare (arrendator). Han gifte sig med Stina Larsdotter född i Eggvena 4/1 1799. Deras barn: Anders f 14/9 1823, Gustaf f 23/7 1826, Kerstin f 24/12 1828 död 1829 och Andreas f 3/6 1833.

Bråttensby krog nämndes i husförhörlängd redan 1768. Krogen kan ha varit i bruk ännu tidigare. År 1833 upphörde stället att vara krog. Gården kallades därefter Bråttensby Säteri.

År 1835 tog ägarna hand om all jord. Mattias med familj flyttade då till torp Kullen vid Uddetorp. Han kallades då torpare och smed.

På en karta från 1687 är markerat ett torp under Bråttensby Säteri där husen till nuvarande gården ligger. Exakt var husen låg är det ingen som vet, men det mest troliga är att de låg nere vid järnvägen. På beskrivningen till skifteskartan kallas åkern ner mot järnvägen Sylta-torpsåkern.

Nr 53: Måsabo

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Säteriet 7:11 [Bråttensby 7:17]
Nuvarande ägare:	Bröderna Lindgren [Daniel Lindgren och Anna Rydler]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1811
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Andreas Jonsson, Hustrun Stina Andersdotter, sonen Anders och drängen Olof
När de sista boende flyttade:	1827
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	Ev en igenrasad jordkällare
Övriga upplysningar:	

Torp Måsabo under Bråttensby Säteri låg troligtvis söder om Classons vid ekdungen.

I skifteshandlingar från storskiftet 1789 står här angivet Måsareåkern och måsareren men inte något torp eller husplan.

I husförhörlängd 1811-27 är antecknat följande personer: Andreas Jonsson f 14/4 1772, hustrun Stina Andersdotter f 1778 samt barnen Kristin f 1/4 1814 död 1-16¹ och Anders f 8/7 1804 och dessutom drängen Olof f 16/9 1776.

Husgrunden är svår att hitta. En grop i marken ser ut att vara en igenrasad jordkällare.

1 “död 1-16”. Vad betyder det? Kan inte gärna blivit 102 år.

Nr 54: Noréns

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Nordgården 6:8
Nuvarande ägare:	August Anderssons sterbhus [Ann Lundin]
Bebyggelsens art:	Undantagstorp nu friköpt
Areal (ev):	
Uppfördes:	1872
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Ann Lundin bor där
När de sista boende flyttade:	
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	Hus, uthus samt såg
Övriga upplysningar:	



I dag bor Ann Lundin i torpet och hon har byggt till huset.

År 1872 flyttade Johannes Andersson som var född 16/8 1824 från Skåphult till denna plats och byggde upp torpet på sin broder Andreas utmark. Johannes hade tidigare varit ägare av Åby Stora i Landa socken. Han gifte sig 1849 med änkan Johanna Nilsson f.1822 i Algutstorp. Johanna var tidigare gift med Johannes bror Sven, som omkom vid en drunkningsolycka den 21/11 1848. Johanna och Sven hade en son som dog samma år. Johannes och Johanna brukade Åby Stora från 1849. Här fanns även kvarn och affär. Barnen Anders-Petter f.1851 och Matilda f.1853 föddes här. Det var hårda tider. Familjen klarade inte ekonomin utan fick sälja gården.



Framför boningshuset. Andreas Andersson hustrun Inga-Stina med familj. Längst till höger sonen Herman Norén.

Senare utökades familjen med: Anna-Stina f.3/1 1856, August f.20/7 1860 och tvillingarna Sofia och Johan Alfred f.1864.

Åren 1868-72 bodde Johannes Andersson i Skåphult vid Guntorp och var torpare där.

Johanna dog 1888, hon var då 66 år gammal.

År 1891 fick Johannes flytta igen. Brodern Andreas Andersson f.16/1 1840 hade kommit på obestånd och tvingats sälja Nordgården. Vid försäljningen tog han undan torpet i sin livstid. I husförhörlängden står antecknat "undantagsägare". Andreas hustru hette Inga-Stina Andersdotter f.1847 i Södra Härene. Deras barn: Selma f.3/5 1867 (flyttade till Haga 1888), Emma Charlotta f. 13/8 1870 (flyttade till Göteborg 1893), Herman f.1872, Augusta Vilhelmina f. 18/7 1875 (flyttade till Göteborg 1891), Martin Oskar f. 27/7 1877, död 1897, Helga Sofia f. 7/2 1879 (emigrerade till USA 1926), Adolf Hjalmar f. 1882 (emigrerade till USA 1902). Även Noréns andra systrar emigrerade från Göteborg till USA.

Dessutom bodde Andreas piga Lotta här. Hon gifte sig senare med soldaten A.P. Hast, Östergården.

Andreas, som var en betrodd man, var även uppköpare av kalvar för någon slaktare. Han utökade torpet genom odling. Han påbörjade även byggnation av en stuga till

pigan Lotta och hennes dotter. Stugan skulle ligga längst i öster mot Säteriets utmark. Den blev aldrig färdig. Det som Andreas byggde på dagen revs ner på natten.

Andreas dog 1918. Inga-Stina dog 1925.

När dottern Helga Sofia, som emigrerat till USA, var hemma och hälsade på ville hon bli kallad “miss”. Man talade sedermera om “Missa Norén”.

Sonen Herman Norén övertog torpet efter faderns död. Omkring 1925 friköpte han torpet eller delar av det. Äldre personer påstår att torpet var mycket större på faderns tid.

Norén hjälpte till när det skulle grävas någon grav på kyrkogården eller ringas i kyrk-klockorna.

Norén bodde ensam på stället fram till sin död den 3/4 1938.

Efter Norén köpte Folke Mild f 14/2 1910 i Roglösa stället. Hans hustru hette Elin Margit och var född Smedberg. Deras barn: Eivor f 2/12 1935 och Arne f 7/5 1939. Familjen flyttade till Fullestad 1942. År 1942 flyttade Johan Augustsson, f 8/11 1877, i Töllsjö, hit. Hans hustru hette Hulda Andersdotter och var född 8/5 1890 i Ödenäs. Med hit flyttade Helge Augustsson f 3/11 1908 i Töllsjö, Vilhelm f 23/4 1921 (flyttade till Vårgårda 1944), Arvid f 4/4 1924 och Eddy f 6/6 1931. Johan dog 1955. Hulda dog 1963. Helge omkom vid en trafikolycka 31/10 1963.

Arvid och Eddy bor fortfarande på stället. Här finns en såg och de tillverkar bl a last-pallar.

Nr 55: Lunda-Gerdas

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Nordgården 6:4
Nuvarande ägare:	Sig-Britt Bengtsson [Eva-Pia Bengtsson]
Bebyggelsens art:	Torp nu friköpt
Areal (ev):	
Uppfördes:	1840-talet, efter brand uppbyggt
Storlek på byggnader:	8,3 x 4,4 m
De sista boende:	Pia Bengtsson bor där
När de sista boende flyttade:	Bebott
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	Nytt hus och ombyggd ladugård
Övriga upplysningar:	



Sig-Britts dotter Pia Bengtsson bor i huset i dag.

Där torpet ligger var vid skiftet 1787 markerat en beteshage till Nordgården. I hus-förhörslängd 1835-47 var första gången antecknat torp vid Nordgården. Torparen hette Carl Andersson och var född i Tumberg 1820. Hans hustru Sara Andersdotter var född i Eggvena 21/6 1821. Även torparens mor som var född 1796 bodde här.

Bland en del andra namn som var antecknade märks Andreas Andersson född i Skat-tegården 16/9 1816 och Kristina Andersdotter född i Nordgården 16/3 1816. Dessa två övertog senare torpet och friköpte det. I husförhörslängd 1848-61 står angivet

äger 1/32 mt. Även vid skiftet 1858 står Andreas Andersson d ä som ägare till 1/32. Stället är även utsatt på skifteskartan.

Den 15/12 1847 föddes sonen Anders-Petter. När Andreas dog 1867 står sonen som ägare. År 1869 dog även modern (Kristina). Anders-Petter sålde stället till Anders Johansson född i Algutstorp 24/6 1817 och hans hustru Kristina Svensdotter f 30/1 1825, som var dotter till torparen Sven Månsson och hans hustru Inggerd Andersdotter från torp vid Nordgården. Se nr 57.

I en kassabok från tiden för skolbygget 1864-66 står namnet Lunda-Anders bland dem som arbetat där.

Anders och Kristina hade 4 barn: Johan-Petter f 26/11 1858, Karolina f 9/2 1862, Anna f 1864 död 1874, Alfred f 1868 död 1875. Kristina dog 1886, 61 år gammal och Anders 1891 vid 74 års ålder. Sonen Johan-Petter kallade sig Lindkvist och emigrerade till USA 1890. Dottern Karolina flyttade till Göteborg 1891. Samma år, 1891, såldes stället till änkan Johanna Jonsdotter född i Eggvena 27/11 1847. Hennes son Johan Andersson f 14/6 1880 flyttade till Göteborg 1900 och senare till USA. Dottern Anna Teresia f 11/4 1882 dog 1903. Dottern Gerda f 11/4 1884 blev senare ägare. Sonen Karl f 28/10 1886 dog 1892. Gerdas far August Andreasson dog i USA, innan familjen flyttade hit.

Gerda hade några mjölkkor, någon kalv och grisar. Hon separerade mjölken och gjorde smör som hon sålde. Skummjölken gav hon till kalven och grisarna. Vad man särskilt kommer ihåg var när Gerda hade plöjhjälp, vilket var årligen återkommande. Allt plöjdes på några timmar och på kvällen var det stort matkalas med hemmagjort vin, kaffe och god stämning. Gerda dog 1952, 68 år blev hon. Hon testamenterade stället till Sig-Britt Johansson, Stommen, som är nuvarande ägare.

Huset brann ner till grunden men har byggts upp i ungefär samma storlek 8.30 x 4.40 m.



Lunda-Gerda med sin cykel framför kökstrappan

Nr 56: Hagalyckan Nordgården

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Bråttensby 6:3
Nuvarande ägare:	Josef Carlssons dödsbo [Christer Bengtsson Bengt-Erik Larsson Alingsås]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1830
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Ingrid Larsdotter
När de sista boende flyttade:	Dog 1877
När byggnaderna revs:	Troligen 1877
Vad som finns kvar:	Igenrasad jordkällare och åkrar som är skog- bevuxna

Övriga upplysningar:

Låg bortanför Lunda-Gerdas på vänster sida om vägen till Hastatorpet. Hit kom omkring 1830 nybyggaren Olof Andersson f 16/9 1796 i Tumberg. Hans hustru Ingrid Bengtsdotter var född 14/3 1800 i Geddegården. Hon var dotter till lantbon Bengt Eriksson, som brukade 1/2 mantal Lunda Geddegården.

År 1833 flyttade paret till Lillegården och istället kom Anders Nilsson f 12/9 1801 i Bråttensby och hans hustru Ingrid Larsdotter även hon född i Bråttensby 18/12 1805. Hon flyttade hit från Lillegården. Dom bytte helt enkelt boplat.

Anders och Ingrid hade 3 flickor: Ingegerd f 23/3 1831, AnnaMaria f 31/12 1834 (utflyttade 1851 till p 20) samt Catarina f 5/8 1839. Catarina flyttade 1860 till Lunda Östergården, där hon blev piga hos Petter Johansson. Senare gift med soldaten Karl Johan Ljung, Eggvena.

Anders Nilsson dog 1850 ute på marken står det antecknat. Ingrid Larsdotter änka och fattighjon dog 1877. Hon var den sista som bodde här.

Husgrunden är mycket svår att upptäcka. Rester efter potatiskällare går att se. Åkerlapparna är planterade med skog. Stället är utsatt på skifteskartan.

Nr 57: Enebacken

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Bråttensby 1:3
Nuvarande ägare:	Karl-Olof Kylén [Anders Kylén]
Bebyggelsens art:	Torp under Nordgården före skiftet
Areal (ev):	
Uppfördes:	1848
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Kristina Svensdotter och hennes mor Ingegerd Andersdotter
När de sista boende flyttade:	1869
När byggnaderna revs:	Troligen omkring 1870
Vad som finns kvar:	Husgrund och jordvallar
Övriga upplysningar:	

Torpet är sedan före skiftet och ligger på Kyléns mark, Skattegården intill vägen till Lunda-Gerdas, väster om Nordgårdens tomtplatser sen före skiftet.

Här bodde 1848 torparen Sven Månsson f 7/8 1798 i Her-rljunga. Hustrun Ingegerd Anders-

dotter född i Bråttensby 29/7 1790. Dom hade döttrarna Kristina Svensdotter f 30/11 1825 och Johanna Svensdotter f 25/3 1837. Johanna gifte sig med Johannes Andersson från Skräddaregården. Bosatte sig i Skogvaktargården Eggvena, son Emil.

Sven Månsson dog 12/6 1857. Samma år flyttade dottern Johanna till p 13. Kristina gifte sig med Lunda-Anders. De flyttade till torp nr 55. Kristinas mor flyttade med dit och dog där 1876. De var de sista som bodde här. Husgrunden syns tydligt och dessutom är torpet ingärdat av en från den tiden karaktäristisk jordvall. Torpet är utsatt på skifteskartan.



Nr 58: Löckebacken

Belägen på fastighet:	Hägnen 1:1
Nuvarande ägare:	Gösta Fagersson Venevalla [Alf Fagersson]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1870-talet
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Systrarna Augusta och Anna Johannesdotter
När de sista boende flyttade:	
När byggnaderna revs:	Brann ner 1947
Vad som finns kvar:	Husgrund, ladugårdsgrund, brunn och trädgård
Övriga upplysningar:	



Mangårdsbyggnaden på Löckebacken, Lägga märke till spånorna på husets väggar. Sittande från vänster fru Anna-Stina från Hägnen, fru Landin Märsta, fru Maja-Stina och dottern Anna från Löckebacken.

Torpet byggdes upp av Petter Eriksson, Hägnen och övertogs år 1875 av sonen skomakaren och torparen Johannes Pettersson f 5/6 1843 i Hägnen. Han var bror till dåvarande ägaren Johan Pettersson.

Johannes hustru hette Maja-Stina Andersdotter f 23/12 1848 i Landa. Deras barn: Augusta f 5/9 1869, Anna f 12/10 1873, Matilda f 14/3 1877, Axel Levin f 19/4 1883,



Kortet är taget vid Löckebacken. Från vänster: dottern i huset Anna, fru Landin Märsta, fru Maja-Stina gift med Johannes Pettersson Löckebacken samt fru Anna-Stina gift med Johan Pettersson Hägnen.

Karl Halfdan f 17/11 1887 (död 1892) och Henny Elisabeth f 24/9 1891. Matilda flyttade till Lidköping 1902. År 1894 dog Johannes (51 år gammal). Sonen Axel Levin var snickare och kallade sig Kellgren. Han gifte sig 1913 med Ida Olsson och flyttade till Hoberg, Vårgårda.

Maja-Stina och döttrarna Augusta och Anna var dom sista som bodde här. Maja-Stina dog 1932 (84 år). Dottern Anna dog 1937. Augusta, som arbetade i Hägnen och även på andra gårdar med tvätt, lakning och jordbruksarbete, blev den allra sista som bodde här.

Husgrunden liksom ladugårdsgrund syns tydligt. Brunn, fruktträd och väldiga stenmurar runt omkring finns också kvar.

Huset brann ner vid skogsbranden 1947, det hade då varit obebott några år.

Nr 59: Kullen

Belägen på fastighet:	Uddetorp 1:1
Nuvarande ägare:	Filip Nilsson [Eva Bayard]
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1835
Storlek på byggnader:	6 x 4 m
De sista boende:	Mattias Anderssons änka Stina Larsdotter
När de sista boende flyttade:	1864
När byggnaderna revs:	Omkring 1865
Vad som finns kvar:	Husgrund, ladugårdsgrund och brunn
Övriga upplysningar:	

Torpet låg söder om Uddetorp och var torp under denna gård. Stället kallades även Brafalöcka efter en avskedad soldat som troligen hade bott här.

Hit flyttade från Syltatorpet vid Bråttensby krog år 1835 torparen och smeden Mattias Andersson f 8/1 1794. Hustrun Stina Larsdotter var född 4/1 1799 i Eggvena. Deras söner: Anders f 19/9 1823, Gustaf f 23/7 1826, Johan f 13/2 1832, Andreas f 3/6 1833 (flyttade till USA 11/4 1862) och Johannes f 1836 (död 1837).

Dessutom bodde här “inhyses” avskedade soldaten Jakob Blixt f 26/10 1796 och hustrun Maja f 29/12 1798 död 1836. Deras barn: Johannes f 11/9 1819, Andreas f 27/1 1822, Lars f 31/5 1825 (död 1839).

Efter Mattias övertog sonen Gustaf torpet. Han var gift med Kristina Andersdotter f 6/10 1830 i Hjultorp. De flyttade till Eggvena 1857, bodde därefter vid Guntorp 1860-62 och sedan vid Liskaheden (se torp 28).

Brodern Anders övertog torpet här 1859. Även hans hustru hette Kristina Andersdotter f 2/10 1820 i Klovnasten. De hade tidigare bott i Eggvena, Bälinge och Landvetter. Deras barn: Anders Petter f 23/7 1849, Johan August f 8/1 1854, Alfred f 19/9 1856 och Martin Oskar f 29/11 1858.

År 1861 hette torparen Andreas Svensson f 1818 i K Skövde. Hustrun hette Maja Petersdotter f 23/3 1809 och var från Tarsled.

Mattias Anderssons änka Stina Larsdotter var då ‘inhysehjon’ här. Efter 1864 finns ingen anteckning om bebyggare här.

Husgrunden är 6 x 4 m. Brunnen finns kvar likaså ladugårdsgrund och två parallella stenmurar som troligen var fägata ut till betet i skogen.

Nr 60: Backa-Larsa gård

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Bråttensby 1:8
Nuvarande ägare:	Rune Gustavsson [Hans Gustafsson]
Bebyggelsens art:	Backstuga
Areal (ev):	
Uppfördes:	
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Backa-Lars
När de sista boende flyttade:	
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	
Övriga upplysningar:	

Troligen torp under Backgården före skiftet. Torpet låg på högsta punkten mitt emot nuvarande Lindgrens på Säteriet. I Herman Johanssons i Hägnen beskrivning av torp i Bråttensby står antecknat:

“Forntida torp låg inne i byn ägare Backa Lars eller Bäcka Lars”. Någon person med namnet Lars, som skulle passa in på nämnde torpare har vi ej lyckats hitta i husförhörlängderna.

Husgrunden är numera raserad, men för ett femtiotal år sedan fanns såväl grund som lämningar av trädgård på platsen.

Vid senare forskning har framkommit, att den person som kallades Backa Lars torde ha varit Lars Olofsson f.1737, han var ant. ägare i Backgården, gift med förre ägarens dotter Elin Larsdotter f.1747. Elin dog 1788, Lars sålde då gården, han tog undan en jordlott längst upp på höjden, sydöst om kyrkan, där han bodde.

Denna plats kallades i folkmun Backa Larsa gård. Lars gifte om sig 1791 med Kerstin f. 1748. Lars dog 1809. Lars och Elins dotter Maria f.1779 28/11 bodde även här enligt 1793 års husförhörlängd. Hon gifte sig med Petter Eriksson f.1782 i Alguts-torp, de bodde senare i Fägre Jällby, och en tid i Skattegården Jällby.

I boken Jällby förr och nu kan man läsa att Petter och Maria hade 3 barn: Lars f.1814, Johannes 1816 och Stina 1818.

Lars Pettersson gifte sig 1843 m Catharina Andersdotter f.1821 barn: Anna-Maria f.1844, Anders-Petter 1846 (Palm), Anna-Christina 1848, (g.m. Gustaf Erickson Hudene, sen emig. till U.S.A.) Calle 1852 (till Norge 1879 sen till USA.) Lotta 1856 död 1870, Amanda Sophia 1859 (till Stenunga Spångsg.Hudene 1877). Emma 1862 död 1872. Sonen Anders-Petter Palm blev soldat för Jonsg. S.Björke, gift 1871 med Charlotta Johansdotter f. 1851 i Jällby Österg. sen äg av Österg. som 1922

övertogs av mågen Edvard Svensson f.1868 gift m. dottern Ida Palm f. 1872, deras son Eskil Svensson blev äg. av gården 1930. Han är f. 1899 gift 1931 med Ester Appelgren f. 1900. Deras son Arne Svensson f, 1931, gift 1958 m. Svea Karlsson f.1933 är nuv. ägare till gården. Ida Palm är enl Jällbyboken stammoder till många Jällbybor.

Johannes Pettersson gifte sig m. Annika Pettersdotter f. 1821 i Grude, barn: And-Petter 1846, (till USA.) Per Johan 1848 (till USA.) August f. 1851 död 1852, Lotta f. 1853, utfl. Kvinnestad, August 1857 (till USA) Anna Fredrika f. 1860 (till USA).

Stina gifte sig med Anders Jonsson f. 1822 i Landa, barn: Johan-Petter f. 1848, Matilda 1852, Johan August 1854 gift med Lotta Andersdotter fr. Ebbared, vars barnbarn heter Alevall. Fredrik f. 1857 gift m. Maria Johansdotter f,1855 i Bitterna, flyttade till Hudene 1894, har 5 barn. Charlotta f. 1860 gift i Rångedala 1888 (en ättling till henne är landtingsman Bengt Pettersson).

Alfrid f.1862 död 1873.

Stinas man kallades i dagligt tal “Lille Far”.

Nr 60b: Hästängen

Belägen på fastighet:	Lunda rote, (troligast på Lunda 1:3)
Nuvarande ägare:	
Bebyggelsens art:	Torp
Areal (ev):	
Uppfördes:	1793
Storlek på byggnader:	6 x 4 m
De sista boende:	F d soldat Anders Gran med familj och Anders Göte med familj
När de sista boende flyttade:	1810
När byggnaderna revs:	Troligen 1810
Vad som finns kvar:	Inget
Övriga upplysningar:	



En panoramabild över Hästängen. Här någonstans har torpet troligen legat.

Torp sedan 1793. På vems mark stället låg på är okänt.

Här bodde pensionerade soldaten Anders Gran f 1762 (som tidigare var soldat i Landa), hustrun Anna f 1768 och barnen Anicka f 1794, Ella f 1796, Erik f 1798, Kristin f 1802 och Andreas f 1808 (död 28/7 1808).

Samtidigt bodde här: Anders Göthe f 1754 och hustrun Britta f 1771 samt barnen Anna f 1794, Johanna f 1799 (död 8/5 1806) och Andreas f 1803 (död 8/12 1805).

Båda familjerna flyttade till Örsholmen omkring 1810.

Husgrunderna har troligtvis bortförts vid odling, inga lämningar har påträffats.

Nr 61: Banvaktstuga Jordbro Bråttensby Säteri

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Frånsålt från Bråttensby 7:3
Nuvarande ägare:	Statens Järnvägar
Bebyggelsens art:	Banvaktstuga Jordbro Bråttensby Säteri
Areal (ev):	
Uppfördes:	1858
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	Albin Valdemar Pernhult med familj
När de sista boende flyttade:	1930
När byggnaderna revs:	1930
Vad som finns kvar:	Inget
Övriga upplysningar:	

Stugan låg på mark som SJ löst in från Säteriet på vänster sida om landsvägen när man åker mot Landa och söder om järnvägen.

Förste banvakten här inflyttade från Alingsås 1858. Han hette Gustav Andersson f 1/2 1819 i Lindome. Hustrun hette Anna Eriksdotter f 17/8 1819 i Alingsås. Deras dotter Anna Olivia var född i Lindome 25/2 1848. Familjen flyttade till Falköping 1862.

Näste banvakt hette Petter Larsson f 3/12 1821 i Landa. Hans hustru Britta Bryngelsdotter var född i Bråttensby 16/4 1824. Deras barn: Johanna f 22/12 1847, Anna-Stina f 28/1 1852 i S Härene, Sofia f 8/8 1855 i Algutstorp, Johan f 5/5 1859 i Bråttensby. Familjen flyttade till Herrljunga 1863.

Efter Larssons kom så från Kullings Skövde Johannes Eliasson f 21/7 1832 i Backa, hans hustru Maja-Stina Olofsdotter f 1837 i Rödene samt barnen: Carl Johan Alfred f 12/4 1857 i Rödene (flyttade till Floby 1876), Britta Matilda f 21/10 1858 i K Skövde (gifte sig och flyttade till Göteborg 1883), Ida Charlotta f 1862 (flyttade till Landvetter 1878, Herman f 1/4 1864 (flyttade till Karlsborg 1881 och fick där namnet Brodd. Han blev senare anställd som soldat för Bråttensby Backgården. Namnet ändrades då till Braf, se torp nr 45), Edvard f 2/3 1866 (flyttade till Karlsborg 1884 och fick där namnet Sjögren, se torp nr 18), Oskar f 16/1 1868 (även han flyttade till Karlsborg, fick namnet Borén, se nr 7), Anna Fredrika f 15/10 1870 (flyttade till Alingsås), Selma f 10/11 1872 (flyttade till Göteborg 1888), Emma Sofia f 8/5 1874, Martin f 15/10 1876 (flyttade till Malmö 1895) och yngst var Hanna f 24/4 1878 (hon gifte sig med Emil Sjöberg, se nr 51 och 7).

Johannes Eliasson dog 11/11 1892 (60 år gammal). Hustrun Stina skötte sedan arbetet med grindarna, som skulle öppnas och stängas för hand då tågen passerade.

År 1894 kom Petter Johansson Palmberg f 1856 och hans hustru Ingegerd Erika Persdotter f 1860 hit. Dom hade sex söner: Olof, Per Albert (Bert) f 1885 (målare),

Karl Viktor f 1887, Gustaf Severin f 1888 (volontär på Hallands regemente), Hjalmar Leonard f 1890 (flyttade till Herrljunga 1916), Algot Vilhelm f 1892 (som var målare och sedan lokreparatör).

Familjen kom från Rävsand i Jämtland. Här föddes fem döttrar: Elvira Karolina f 15/8 1894 (flyttade till Uddevalla 1918), Maria Teretta f 21/5 1896 (flyttade till Herrljunga 1919), Ingrid Matilda f 24/2 1898 (flyttade till S Härene 1917), Anna Amanda f 1900 och Tora Linnea f 1903.

Sönerna var intresserade av idrott och hade träningsplan vid Holmslätt. Olof spelade senare fotboll för Vårgårda och Bert för Herrljunga.

Palmbergs flyttade år 1919 till Åsen Remmene. De bodde där Einar Karlsson bor

idag. Från den tiden finns en historia:

Det var så att längre upp vid Åsen (Rybergs) bodde f d soldaten Sven Alard. Han och Palmberg var goda grannar och hälsade när dom möttes. Nu var det så att Alard på äldre da'r såg dåligt. Palmberg hade en vattenpump på gården och när Alard passerade förbi såg han gårdspumpen och hälsade "Goddag Palmberg".

Banvakt Petter Palmberg och hustrun Ingegerd Erika framför banvaktstugan. Obs grammfonen som står på trappan.



Nästa banvakt vid Jordbro hette Verner Herbert Pettersson f 1892. Hans hustru hette Sigrid Amanda Nord f 1894 i Floby. Dom hade två barn, Gösta Valter f 1918 och Runa Ingegerd f 1924. År 1929 flyttade Petterssons till Högstorp.

Näste banvakt här var Albin Valdemar Pernhult f 1896. Hustrun Anna Kristina Östlund var från Ransäter i Värmland och var född 1893. Sönerna Arne Erik var född i Solna 1919 medan Lars Sune föddes här 1930. Familjen flyttade 1930 till Hoberg Källegården där Pernhult blev banvakt.

From 1930 skulle det bara vara en banvakt vid Jordbro. Banvaktstugan revs samma år.

Nr 62: Banvaktstuga Jordbro Backgården

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote
Nuvarande ägare:	Statens Järnvägar
Bebyggelsens art:	Banvaktstuga
Areal (ev):	
Uppfördes:	1875
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	John Wilhelm Hallgren med familj
När de sista boende flyttade:	1955
När byggnaderna revs:	1955
Vad som finns kvar:	Inget
Övriga upplysningar:	



Banvaktstugan. Kortet är taget från järnvägen.

Stugan låg på mark som SJ löst in från Backgården på höger sida om landsvägen när man färdas mot Landa, söder om järnvägen. År 1875 beslöts det att det skulle vara två banvaktare vid Jordbro.

Hit flyttade från K Skövde banvakten Alfred Jonsson f 29/8 1853 i Lena och hustrun Maja-Stina Andersdotter f 4/9 1844 i K Skövde samt barnen Alfrida f 7/5 1874 och Martin Leonard f 30/10 1875.

Här i Bråttensby föddes: Carl Hjalmar 7/4 1877 (flyttade till Skövde 1895), Albin 28/4 1879, Fritz 16/10 1880 (flyttade till Luleå 1900), Annie 28/7 1882 (flyttade till Göteborg 1899). Som piga står angivet Emma Pettersdotter (“Blindes Emma”) f 15/11 1858. Maja-Stina dog 22/3 1884.

Den 24/10 1884 gifte Alfred om sig med Fredrika ("Rika") Andersdotter f 17/9 1858 i Landa. Fredrika var syster till Isaks fru Kristina. Alfred och Fredrika fick barnen: Julius Gottfrid f 27/12 1885 död 22/2 1886, Hildur f 31/1 1888 död 22/2 1886?, Elin Serafia f 26/1 1889, Ester f 15/8 1892, Signe Fredrika f 20/5 1894, Josef Gunnar f 18/3 1896.

Alfred Jonsson hade fr o m 1881 fastigheten vid Liskaheden (Ivars) som han senare friköpte efter skiftet från Skattegården 1903, slutfört 1906 (se nr 29).

Martin Leonard Malmen (Alfreds son) blev banvaktare efter sin far. Han gifte sig 15/12 1897 med Olivia Mosesdotter f 29/2 1868 i Bankeryd. Hon flyttade hit från Landa 1898. Deras barn: Nils Martin Harald f 16/1 1898 (flyttade till Örgryte 1916), Olof Mattias f 23/7 1899 död 1922, Astrid Olivia f 21/1 1901 (flyttade till Stockholm 1924 och till Göteborg 1927), Viola Margareta f 24/11 1902 (flyttade till Jämtland 1924), Märta Josefina f 1904 och Sven Johannes f 1906. Martin Malmén med familj flyttade till Landa 1935.

Samma år kom från Fåglavik näste banvaktare Carl Svensson, som var född i Remmene, och hans hustru Hulda född i Fölene. Deras barn: Gunnborg f 1920 (utflyttad 1943), Karin f 1922 (utfl 1943 till Upphärad), Karl Erik f 1924 (utfl 1944 till Skövde och Maj-Britt f 1926. Ar 1950 flyttade Svenssons till Ängahem i Remmene.



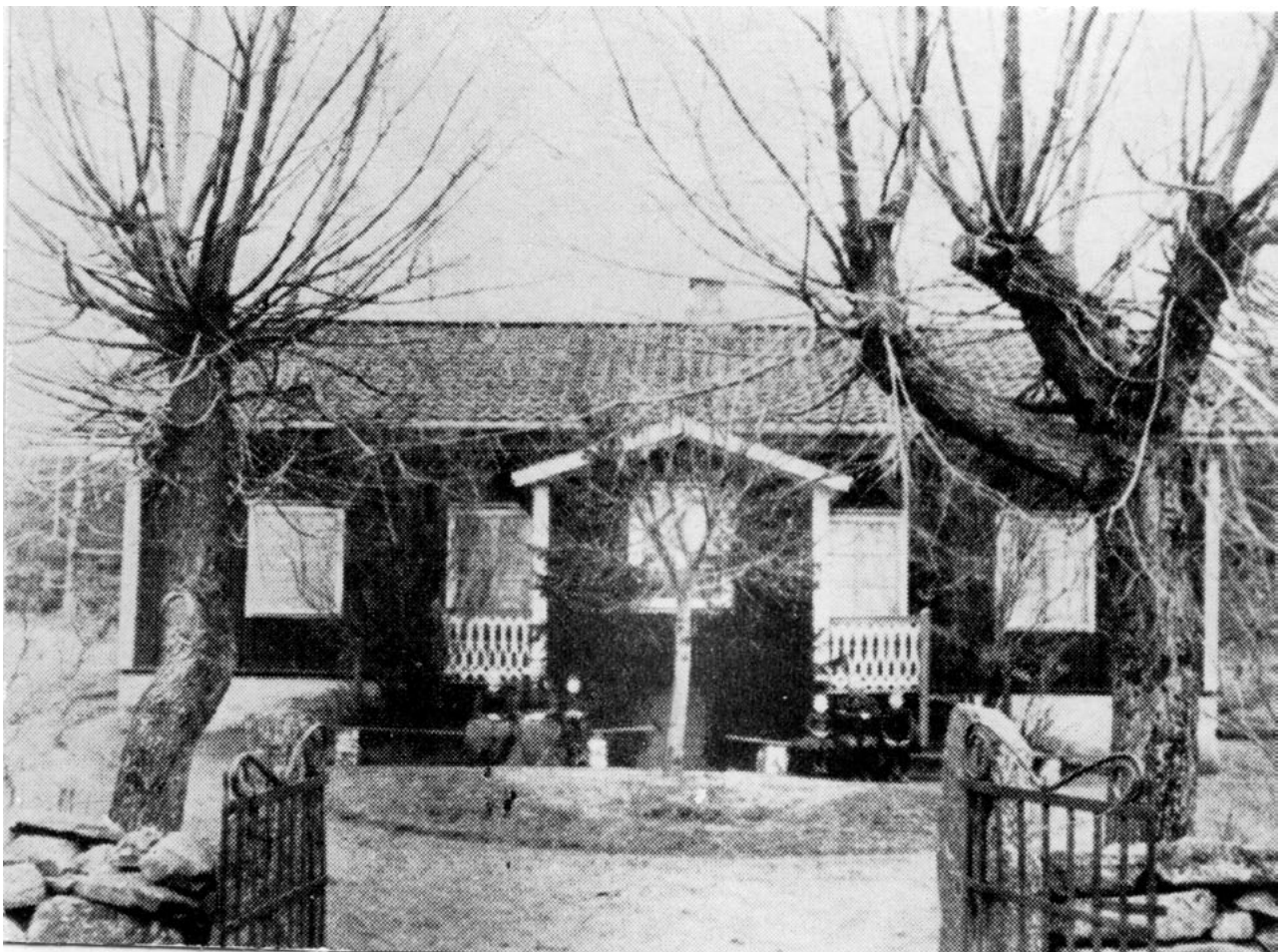
Banvaktstugan Jordbro. På övre bilden syns torp nr 41 Bäckebo i bakgrunden. Palmbergs och Olaus' stugor låg på andra sidan landsvägen.



En bild tagen i samma riktning som bilden på förra sidan är tagen, från söder.

Nr 63: Gamla skolan

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Sockenallmänningen vid Säteriet
Nuvarande ägare:	
Bebyggelsens art:	Gamla skolan
Areal (ev):	
Uppfördes:	1864
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	August Lindelöf med familj
När de sista boende flyttade:	1920
När byggnaderna revs:	1920
Vad som finns kvar:	På platsen ligger Bråttensby bygdegård
Övriga upplysningar:	



Gamla skolan

Gamla skolan låg där Bråttensby bygdegård ligger nu. Den var gemensam med Landa. Första räkenskaperna är från 1863 och det står antecknat:

“I januari inflöt enligt kommunalstämman beslut 12 S per man å 6 S per kvinnokön inom kommunen som utgjorde i Bråttensby 30.83 från Landa 14.61.” Vidare står antecknat “Di ordinarie gåvor i Brås-by 5.78 Dito i Landa 3.67 i sept är uppburet 5 öre



Gamla skolan. I förgrunden folkskolläraren August Lindelöf, hustrun Gerda samt barnen (från vänster) Gustaf, Klara, Gabriell, Birgitta, Karin, och fostersonen Erik.

per fyrk som enl. längd uppgår till ett belop av 58.68. Credit 1863. Lämnat handpenning till skolhuset med 20:-. Till Stål för kredit därav 2.50.” Detta tyder på att man köpt ett hus av Stål som man flyttade till platsen. 1864 påbörjades bygget.

Kassör var Andreas Olofsson i Geddegården. Förste ordinarie lärare var Svante Härnkvist f 5/10 1845. Han flyttade hit 1872. Hustrun Emelia Charlotta Floberg var född 26/1 1853. Hon flyttade hit 5/3 1874. Deras barn: Adolf Hjalmar f 4/12 1874, Hildur f 14/2 1877 och Olga f 29/10 1878. Lärarfamiljen flyttade till Tunhem 1879.

Näste lärare var August Lindelöf f 21/5 1850 i Synnerby i Skaraborgs län. Han kom hit 1880. Hustrun hette Klara Österblom f 5/9 1853 i Vinköl. De gifte sig 1880. Deras barn: Georgina f 6/8 1882, August Fritjof f 18/5 1884, Karl August f 20/12 1887, Josef August f 16/9 1891 och Dagny Amalia f 12/10 1893 (flyttade till USA 1913). Den 7/6 1900 dog hustrun.

August Lindelöf gifte om sig med Gerda Almkvist f 1868. Deras barn: Klara Ingegerd f 1903, Birgitta Marion f 1904, Gustaf August f 1906, Gerda Gabriell f 1907, Karin Marie-Lois f 1909 och Disa Evelina f 1913.

Lindelöf tog initiativ till skogsplantering i socknen. Han hade även många kommunala förtroendeuppdrag. Lindelöf var lärare i Bråttensby fram till 1920.



Agust Lindelöf och hans första hustru Klara född Österblom. Samt deras barn stående (från vänster) Karl August, Fritjof och Josef, sittande Dagny och Georgina

Huset såldes till Florén och flyttades till Vårgårda. Det som finns kvar från den tiden är några prydnadsbuskar intill stenvallen mot Skattegården.

En nedlagd skola har många minnen från svunnen tid. Alla äldre personer från Bråttensby och Landa, som vi talat med om torp, bebyggelse och gamla tider, har fört gamla skolan på tal. Därför beslutade vi i studiecirkeln att ta med dessa rader om den gamla skolan.

Alla äldre minns familjen Lindelöf och vi har fått se kort av skolan och skolklasser av många årgångar. Vi beslutade att ta med fotot av August Lindelöf med familj i vår minnesskrift.

August Lindelöf och hans två hustrur vilar på Bråttensby kyrkogård liksom många av hans forna elever.

En dikt av Josef Lindelöf. Den är en hyllning till hembygden och hans alltför tidigt bortgångna moder. Dikten, som han har kallat "Kärast i världen", finns på nästa sida



Där skolan en gång låg ligger Bråttensby bygdegård.

K Ä R A S T I V Ä R L D E N

Ilande vind, som min hembygd har kysst,
säg mig, o säg mig, men säg det så tyst.
Såg du på senaste blixtsnabba färden,
stugan den röda,så liten för världen,
stor i mitt minne likväl.

Ilande vind, som min hembygd har kysst,
svara, o svara, men svara så tyst.
Såg du den blyga, den blommande ljungen,
enkel och flärdfri, fast ädelt besjungen,
dyrbar från barndomens år.

Ilande vind, som min hembygd har kysst,
säg mig, o säg mig, men säg det så tyst.
Säkert du såg där ett tempel så ringa,
aldrig som där jag hört psalmerna klinga,
tona från hjärtanas djup.

Ilande vind, som min hembygd har kysst,
lyssna, o lyssna, men tystna, var tyst.
Graven den gömmer det ädlaste hjärta,
hon som mig burit och fött uti smärta,
älskat mig högst uppå jord.

Ilande vind, som min hembygd har kysst,
skynda, o skynda och hälsa så tyst
ljungen och stugan och templet det ringa,
ömmaste hälsningen graven dock bringa,
kärast i världen för mig.

JOSEF LINDELÖW.

Ur Södermanlands Nyheter den 9 januari 1926

Nr 64: Gamla kyrkplatsen Råarebacken

Belägen på fastighet:	Bråttensby rote, Bråttensby 2:2
Nuvarande ägare:	Bertil Johansson [Anders Johansson]
Bebyggelsens art:	Ev en kyrka
Areal (ev):	
Uppfördes:	
Storlek på byggnader:	
De sista boende:	
När de sista boende flyttade:	
När byggnaderna revs:	
Vad som finns kvar:	
Övriga upplysningar:	

Enligt en gammal sägen skulle Bråttensby första kyrka ha legat på Stommens utmark.

Redan på folkskollärare Lindelöfs tid som lärare 1880-1920 talades det om platsen. Även Herman Johansson i Hägnen har skrivit om kyrkan. Han skriver att gamla kyrkan på den plats den nu ligger var uppförd av ek på 1660-talet, men ombyggdes 1895. Det skulle räknas som restaurering, men blev en fullständig ombyggnad. Vidare har han skrivit en rubrik “Kyrkan på Råarebacken” men tyvärr inget ytterligare om detta.



Folkskollärare Robert Rehmberg skrev i Herrljungaboken om en kyrkplats på Stommens utmark: “Bråttensby kyrka där den nu ligger är uppbyggd någon gång på 1600-talet. Någon säker uppgift när den först uppfördes finns inte, men det är inte omöjligt att den kyrka, som först uppfördes har legat på Stommens utmark och fått släppa till de gamla ekstockarna i den kyrka, som uppfördes på den plats där kyrkan nu ligger.”

Att det är så svårt att få reda på data om kyrkbyggen i gamla tider beror enligt Mats Andersson i Hagen på bränder i Algutstorps prästgård vid två olika tillfällen.

Kyrkan skulle ju ligga mitt i byn. En teori är att kyrkan på Råarebacken var gemensam med Landa, därav det ocentrala läget. Men även i Landa talas om en gammal kyrkplats därstädes. Det kan även vara så att kyrkbygget var planerat här men aldrig blev av. I maj månad 1980 besöktes kyrkplatsen av forskaren och f d folkskolläraren Olof Andersson, Götene.



Besök på “Kyrkplatsen”

Den 4 augusti 1980 besökte vi i studiecirkeln platsen. Klara Enström Lindelöf hade lovat att visa platsen, som hon mindes från sin barndom. Vi hade inbjudit många andra f d Bråttensbybor som kom med på den här torpvandringen.

Vi samlades hos Isakssons där Ann-Marie och Krister Isaksson mötte upp. Vi fortsatte till torp “Blåsarn’s”. På båda platserna satte vi upp numrerade minnespålar. Vi fortsatte därefter i bil till Stommens utmark där markägarna Bertil och Asta Johansson röjt upp och snitslat en gångstig från skogsvägen upp till Råarebacken.

Klara Enström Lindelöf ansåg det troligt att vi kommit rätt.

Platsen måste ha förändrats en hel del på 60 år. Skogsbranden 1947 och planterad 30-årig skog förändrar ju omgivningen mycket.

Efter kyrkplatsbesöket hade vi samkväm i bygdegården där Klara talade om gamla skolan, om sin barn- och ungdomstid i Bråttensby. Allt vittnade om kärleken till hembygden.

Hon visade även sin pappas fotografier från Bråttensbytiden. Klara och Filip Enström skänkte spontant alla fotografierna till studiecirkeln. Även fotostatkopior av handlingar från Lindelöfs Bråttensbytid samt en teckning av Bråttensby kyrka som den såg ut år 1900 skänktes.

“Vall-Sven”



Vall-Svens jordkula som ligger på gränsen till Bråttensby i Eggvena socken, nuvarande Vikingssons mark.

“Vall-Svens” fullständiga namn var Sven Andersson Brodd. Han var son till soldaten Anders Carlsson Brodd på rote nr 1093 Skattegårdens soldattorp, Örsholmen. Fadern var född i Skåphult vid Guntorp. Modern hette Ingrid Andersdotter och var född i Lunda Frisegården. Sven föddes den 8/7 1830. Hans syskon hette Johanna f 2/9 1820, Anders f 1822, Johans f 1825 och Christina f 1827.

När Sven var tre år dog modern. Fadern gifte om sig 1834 med Johanna Larsdotter. Hon hade tidigare varit gift och blivit änka. Hon hade två barn från tidigare äktenskap nämligen Anna f 1826 och Gustav f 1829. Gustav dog 1837. Sven fick sedan fem halvsyskon: Lars f 1835, Inga-Lena f 1836 död 1837, Johannes f 1839, Gustaf f 1841 (“Brodda-Gustaf” gick på socknen) och Karl f 1844.

År 1845 slutade fadern som soldat och familjen flyttade till torp på Örsholmen under Skattegården (nr 33), som efter skiftet kom att höra till Säteriet. Torpare blev där, efter fadern som dog 1868, yngste brodern Karl. Styvmodern dog 1877.

År 1861 blev Sven dömd till 4 månaders straffarbete för knivhugg. Detta står antecknat i husförhörlängden, liksom att han ej brukar nådemedlen. År 1862 står det antecknat "casserad vid mönstring". Troligtvis försökte han bli soldat.

År 1863 flyttade han till Guntorp och arbetade som dräng. Samma år flyttade han tillbaka till torpet som hans far brukade. Året efter flyttade han till Guntorp igen och bodde där till 1867. Då återvände han till torpet vid Örsholmen.

Troligen vallade han får redan i Bråttensby. Enligt en sägen finns det en stor sten på Grönaberget vid Skattegården, där skulle Sven ha stått och predikat för fåren. Stenen kallas än idag för Vall-Svens predikstol. Inte långt från den finns i berget ett hål som sägs ha blivit efter en jättes stortå.

År 1868 flyttade han till Andreas Johansson i Skattegården och därifrån till Eggvena (år 1869). Han kom i tjänst hos patron Karlsson i Kungegården, där han var skriven till 1877. Därefter blev han överförd till "i socknen utan stadigt hem skrivna". Även i Eggvenas husförhörlängder står antecknat "Dömd till 4 månaders straffarbete för knivhugg." Vidare står antecknat "försvarslös". Avskrift efter Mats Andersson i Hagen: "Denne person var s k synsk. Sålunda var det inte alltid som han kunde gå vägen förbi kyrkan för han mötte ofta någon död eller en likfärd, utan han tog för det mesta vägen fram över Håkansgården och kom ut till landsvägen nere vid bron;" Mats mindes sista gången han var i Eggvena Skattegården. Då hade han mött en likfärd när han hade gått förbi kyrkan.

Det var Espens Brittas. Det hade inte sports att hon var sjuk, men söndagen efter gjordes tacksägelse efter henne i kyrkan.



Sven kunde varken läsa eller skriva. Han gick vall med får på socknens gemensamma mark före skiftet. Han hade ibland rätt så många djur att hålla reda på, enligt egen utsago "ett par hundra". Några år arbetade han som vallpojke åt komminister Hasselskog i Bajagården. När Hasselskog flyttade till Broddetorp 1884 fick "Vall-Sven" bli vallpojke i Håkansgården. När han på äldre da'r slutade med sin vallgång fick han för sig att han skulle bygga sig en stuga att bo i. Någon skrev ut en lista som han gick omkring med och samlade in pengar. Hur mycket pengar han fick ihop är inte känt och någon stuga blev aldrig byggd. Han hade fått smak på brännvin och söp upp de insamlade medlen. Men en bostad skulle han ju ha. Han byggde sig därför en jordkula på Kungegårdens mark, strax invid gränsen till Skåphult i Bråttensby socken och där bodde han så länge han levde.

En annan som minns "Vall-Sven" talade om att han hade många stöttor från golv till tak i jordkulan. När barn och ungdomar hälsade på hade dom ofta med sig en brödkaka eller något annat. Han brukade mäta längden på dom för att se hur mycket dom vuxit sen sist. Han hade olika streck, som han skar med en stor kniv, för varje person på stöttorna. Då kunde han säga "Du har vuxit ett havrekorn se'n sist".

Före jul hälsade han ofta på i stugorna. Då kunde han säga "Nu när det ska bli en stor högtid vore det väl skamli't om ni inte kunde bju' på en sup.

"Vall-Sven" dog den 3/4 1916. Han var då på sitt 86:e år. Han dog i Bråttensby Skattegården där han var på besök. Dödsorsak: "slaganfall ". Han hade tidigare lämnat 2 kr till en Eggvenabo som skulle vara till en kista, men han hade varit och hämtat pengarna igen. Vid sin död hade han pengarna kvar i en ficka. Han fick sin kista och ligger begravd på Eggvena kyrkogård.

Vall-Svens predikstol som ligger högt på Grönaberget på Hans Gustafssons mark. Den kommer om några år inte att synas pga att granskogen kommer att bli tät här, men när kortet togs var det fin utsikt härifrån.



“Bulta-Lotta”



Lotta på vandring

Ett annat original var Lotta Andreasdotter. Hon var född i Källunga 14/7 1851. Hon var skriven på Stommens utmark i Hällstad socken, där hennes far Andreas Johansson f 3/1 1811 i Källby död 1880 hade ett litet ställe. Modern hette Maja Greta Andersdotter och var född i Larv 23/4 1817 död 1878. Lotta hade en syster som hette Lovisa f 10/1 1858.

När bönderna på Stommen sålde sina utmarker till lantbrukare i Hällstad övertogs eventuella förpliktelser med fattigvård och sådant av köparna. Men Lotta som gick på luffen blev aldrig bokförd i Hällstad. Senare blev hon skriven i Bråttensby.

Den 21/5 1886 föddes Lottas son Karl Ludvig Karlsson. Han föddes i Arboga. Även då var hon ute på vandring. År 1887 blev Karl skriven i Bråttensby och år 1900 var han bokförd som fosterson till Petter Andersson på Säteriet.

Lotta blev så småningom intagen på Herrljunga ålderdomshem. Bråttensby socken fick betala för henne. Strax före sin död fick hon arva en släkting och socknens fattigkassa fick sina utlägg tillbaka.

